

LUONTO JA VIRKISTYS

Luontoselvitys Hista

15.2.2024

YLEISKAAVA 2060

Luontotieto Keiron Oy

Espoon kaupunki
Kaupunkisuunnittelukeskus
PL 43
02070 ESPOON KAUPUNKI

Hanke: Histan luontoselvitys 2023
Toimeksiantaja: Espoon kaupunki, Elina Inkiläinen, Kaupunkisuunnittelukeskus
Valmistumispäivä: 15.2.2024
Teksti ja kuvat © Luontotieto Keiron Oy 2023
Tekijät: Susanna Pimenoff, Julia Palorinne, Anu Luoto
Pohjakartat © Espoon kaupunki, Maanmittauslaitos 2023
Taitto: Luontotieto Keiron Oy

Esipuhe

Espoon yleiskaava 2060 tavoitteet on hyväksytty kaupunginhallituksessa 13.3.2023. Kaavaluonnoksen valmistelun yhteydessä on laadittu erillisselvityksiä useista teemoista, kuten elinkeinoista, kaupasta ja luontoarvoista. Kaikkien tehtyjen selvitysten, analyysien sekä vaikutusten arvioinnin tarkoitus on tukea ja havainnollistaa kaavan ratkaisua. Tieto on tarkoitettu kaikille osallisille, päätöksentekijöille ja suunnittelijoille.

Tässä selvityksessä on inventoitu luontoarvoja Histan ympäristössä vuonna 2023. Selvityksessä on kartoitettu luontotyyppejä ja tunnistettu lain suojelemia luontokohteita sekä tarkasteltu ekologista verkostoa ja tärkeitä yhteyksiä myös selvitysalueen ympäristössä. Selvityksessä on rajattu arvokkaita luontokohteita ja annettu suosituksia alueen suunnitteluun sekä jatkoselvityksiin.

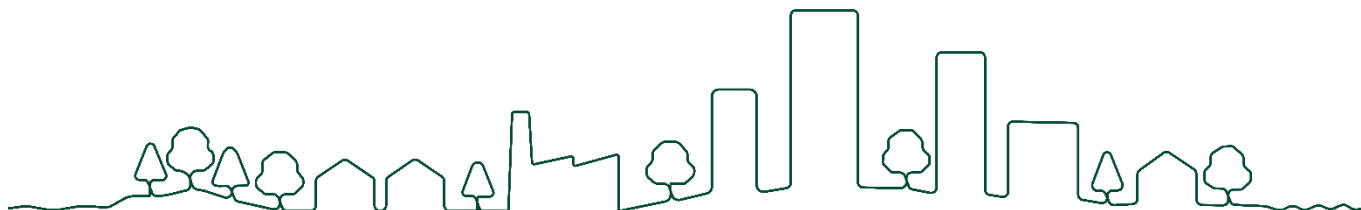
Tämä selvitys on yksi monista Espoon yleiskaava 2060 alueella tehdyistä luontoselvityksistä. Luontoselvitykset toimivat yleiskaavasuunnittelun ja vaikutusten arvioinnin lähtötietoina ja niitä voidaan hyödyntää myös muun muassa asemakaavoituksessa. Luontoselvitykset tuottavat tietoa paikallisista erityispiirteistä ja mahdollistavat viherrakenteen keskeisten arvojen turvaamisen tiivistyvässä kaupunkirakenteessa.

Toivon teille kiinnostavia lukuhetkiä tämän selvityksen parissa!

Essi Leino

yleiskaavapäällikkö

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Selvitysalueen sijainti ja yleiskuvaus	1
3	Taustatiedot.....	3
4	Kartoitusmenetelmä	10
5	Kohteiden arvottamisen perusteet.....	11
6	Luontotyytit ja kasvillisuus	12
6.1	Kolmiranta	12
6.2	Särkisuo-Kotimäki	17
6.3	Heinäslampi.....	22
6.4	Salakoskenmäki ja Heinäs-Haga.....	26
6.5	Nuuksion koulu	32
6.6	Nikula - Stormbacka pohjoinen	37
6.7	Stormbacka, Herrbacka sekä Histanpuro	43
6.8	Nupurinjärvi	50
7	Muu lajisto ja vieraslajit.....	56
8	Ekologiset yhteydet.....	56
8.1	Espoon ekologinen verkosto	56
8.2	Yhteydet hirvieläimille.....	58
8.3	Puustoiset yhteydet liito-oraville	60
8.4	Vesistöyhteydet	63
9	Tulosten yhteenveto.....	68
9.1	Uhanalaiset luontotyytit.....	68
9.2	Lain suojelemat kohteet	72
9.3	Soveltuvuus lajistolle	77
9.4	Luontoarvot.....	79
10	Johtopäätökset ja suositukset	83
10.1	Yhteenveto.....	83
10.2	Lisäselvitystarpeet.....	84
10.3	Suositukset kiteytetysti.....	85

11	Lähteet	86
----	---------------	----

Liitteet, ei saavutettavat

1. Taulukko luontotyypeistä, jossa esitetään kuvionumero, luontotyyppi, edustavuus, luontoarvo, pinta-ala ja lakikohteet sekä soveltuvuus LsL 78 § tarkoitetuille lajeille.
2. Espoon LUMO-luokitus

1 Johdanto

Espoon kaupunki on aloittanut kehitysmahdollisuuksien tarkastelun Espoon länsireunalla Histassa, joka liittyy uuden Espoo-Salo-oikoradan ja uuden juna-aseman sijoittamiseen alueelle. Sen lisäksi maankäytön suunnittelussa tarkastellaan Histan ulkopuolisen kehän eli nykyisen haja-asutusalueen kehittämismahdollisuuksia.

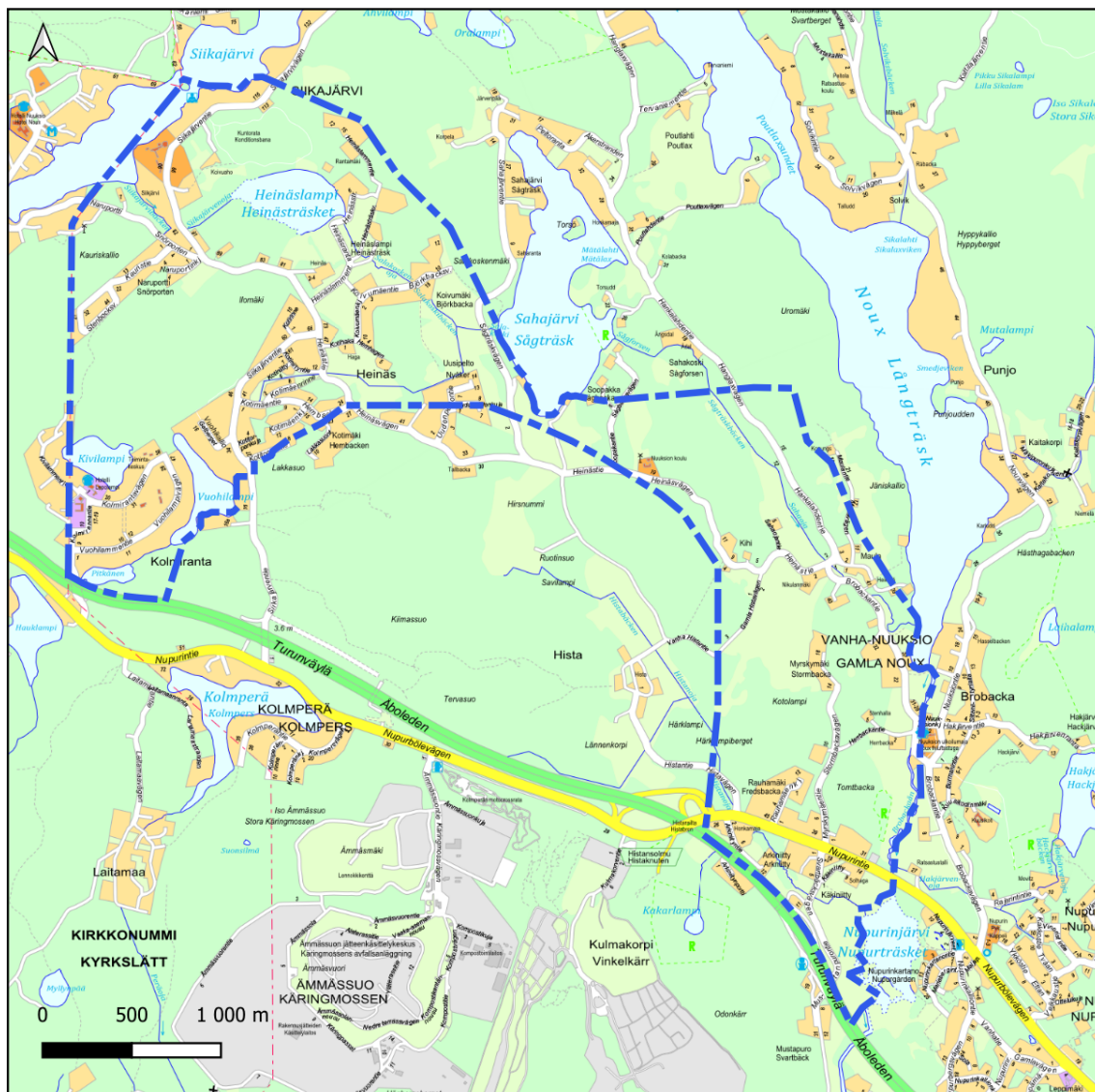
Tämän luontoselvityksen tavoitteena on tuoda esille kaava-alueen luonnon piirteitä ja osoittaa arvokkaat luontokohteet ja ekologiset verkostot. Tässä luontoselvityksessä on kartoitettu luontotyyppejä ja tunnistettu lain suojelemissa luontokohteita. Ekologista verkostoa ja tärkeitä yhteyksiä on tarkasteltu koko alueelta. Luontokartoituksen ohessa on pyritty arvioimaan luontotyyppien soveltuvuutta muulle arvokkaalle lajistolle, mm. luonnonsuojelulain 78 §:n tiukasti suojelluille lajeille. Näistä tunnetuin esimerkki on liito-orava, jonka elinympäristövaatimukset ovat hyvin tunnetut.

Toimeksiantajan yhteyshenkilönä on toiminut maisema-arkkitehti Elina Inkiläinen. Hänen lisäkseen työn ohjausryhmään ovat kuuluneet Ville Ruokosenmäki, Jussi Partanen ja erikoissuunnittelija Tanja Hämäläinen Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksesta.

Luontoselvityksen maastotyön ja raportin ovat laatineet biologit, FM Susanna Pimenoff ja FM Julia Palorinne. Esitietojen läpikäyntiin on osallistunut myös biologi, FM Anu Luoto. Työtä on ohjannut Susanna Pimenoff Luontotieto Keiron Oy:stä. Raportin kuvat ovat Susanna Pimenoffin ja Julia Palorinteen ottamat.

2 Selvitysalueen sijainti ja yleiskuvaus

Histan selvitysalue sijaitsee läntisessä Espoossa Turunväylän pohjoispuolella ja Nuuksion Pitkäjärven länsipuolella. Selvitysalue rajautuu Kirkkonummen kunnanrajaan, Sahajärven etelärantaan ja Nupurinjärven länsirantaan sekä lyhyellä välimatkalla Turunväylään. Lähes hevosenkengän muotoinen selvitysalue ympäröi Histan keskiosaa, johon uutta juna-asemaa ja asutuskeskusta suunnitellaan. Rajaus esitetään kuvassa 1. Selvitysalueen pinta-ala on lähes 780 hehtaaria.

Kuva 1. Selvitysalueen rajausta esitetään sinisellä katkoviivalla.

Selvitysalue muistuttaa topografialtaan ja jossain määrin luonnonpiirteiltään läheistä Nuuksion järviylängöä. Kallioselänteitä, laaksoja ja humusjärviä sekä niiden välisiä virtavesiä on verraten paljon. Järviylängöstä poiketen haja-asutusta, tieverkkoa ja laajoja viljelysmaita on koko alueella. Ihmistoiminnan vaikutus näkyy suurimmalla osalla alueesta, koska viljelykset ovat 1950-luvulla olleet nykyistä paljon laajempia, ja sen jälkeen lähestulkoon kaikkia selvitysalueen metsiä on hoidettu talousmetsinä. Maa- ja metsätalouden takia kaikki suuremmat suot on ojitettu turvekankaiksi tai raivattu suopelloiksi. Myös virtavesiä on joko suoristettu peltoviljelyn tarpeisiin tai koskipaikoilla padottu esimerkiksi myllyjä varten. Sittemmin karja on hävinnyt laidunmilta ja viimeisetkin 1990-luvulla laidunnetut perinneympäristöt ovat ehtineet kasvaa umpeen kadottaen lajirikkauttaan.

Metsät ovat varttuneet 1960–1970-lukujen laajoista avohakkuista ja useat vanhoista viljelysmaista ovat kasvaneet metsiksi. Puulajisuhteet ovat nykyisin melko monipuoliset, kun havupuuvaltaisissa metsissä kasvaa monesti sekapuuna myös koivua,

haapaa, pihlajaa ja raitaa. Viime vuosina lahopuuta on pääkaupunkiseudulla syntynyt hyvin paljon kuivien ja helteisten kesien heikentämiin metsiköihin, joissa on tapahtunut varsinkin kuusen osalta runsaasti laajoja metsätuhoja esimerkiksi kantokäävän tai kirjanpajana aiheuttamana. Tämä pätee jossakin määrin myös Histaan. Histassa puuston keski-ikä on kuitenkin nuorehko, eikä uudistusien ylittävyyttä ja siksi heikkokuntoista puuta ole kovin runsaasti. Vanhimmat puut kasvavat kallioilla ja ovat kitukasvuisia mäntyjä.

Metsätyypeistä Histassa yleisiä ovat tuoreet kangasmetsät ja lehtomaiset kankaat. Lisäksi kalliometsää on jonkun verran kallioilla. Lehtoja on pienialaisesti lähinnä umpeen kasvaneilla tai metsitetyillä pelloilla. Soista yleisiä ovat korvet ja luhdet, joita on eniten varsinkin pienvesien rannoilla. Monentyyppisiä vesistöjä on runsaasti, ja selvitysalueelle sijoittuu mm. lampia, puroja, noroja ja lähteikköjä.

3 Taustatiedot

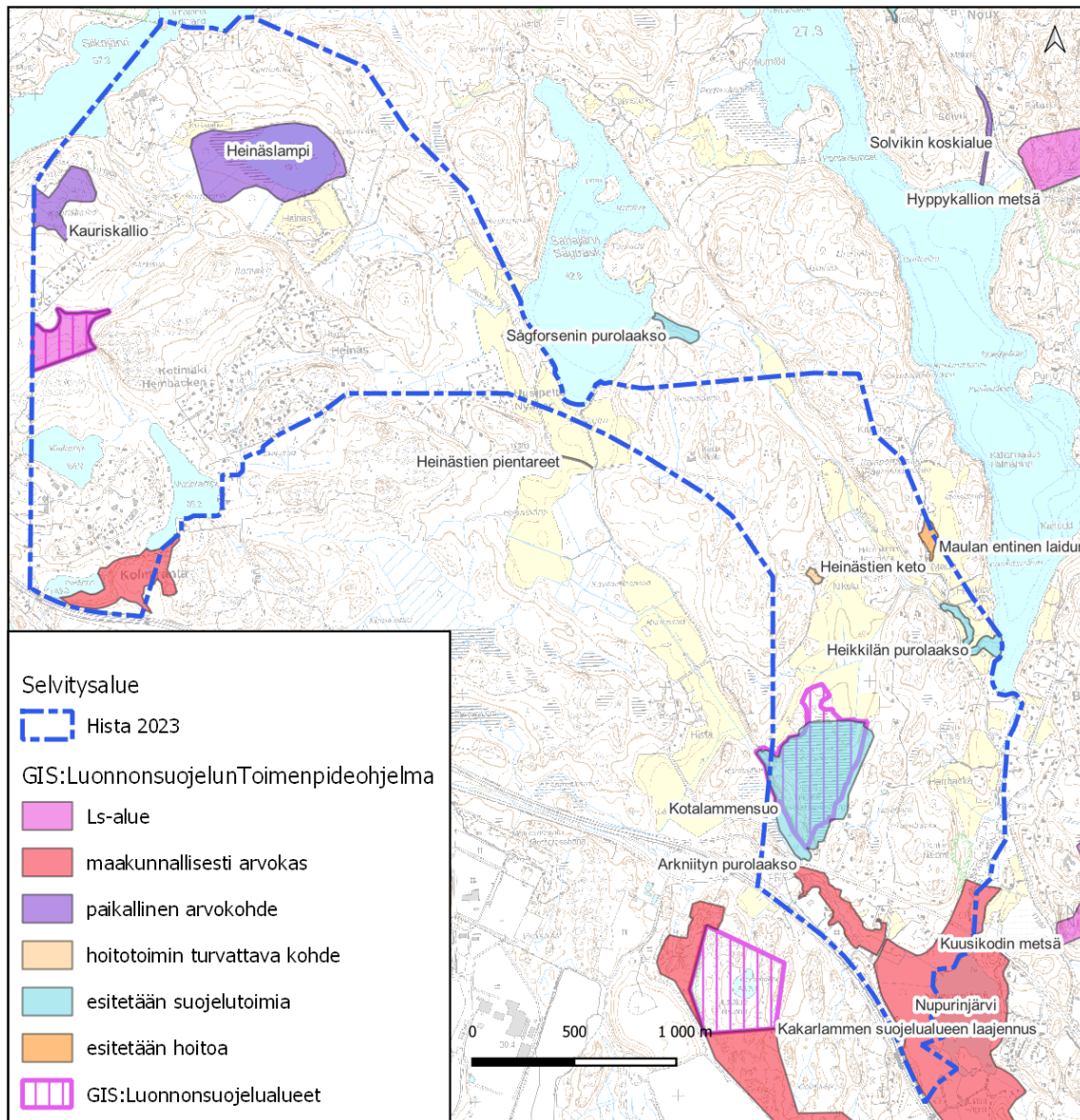
Histan selvitysalueelta löytyy runsaasti luontokohteita, joita on kuvailtu lukuisissa selvityksissä eri vuosikymmeniltä. Tässä on kooste tärkeimmistä esitiedoista, paikatiedoista ja aiempien selvitysten tuloksista.

Histan maaperä on suurelta osin kalliomaata. Kallioiden reunoilla on laajalti hiekka-moreenia ja paikoin pienellä alueella hiesua. Laaksopainanteissa, vesistöjen rannoilla ja maatalousalueilla on savea, paikoin myös liejusavea ja liejua. Eloperäisistä maalojista esiintyy saraturvetta ja pienialaisemmin myös rahkaturvetta. Kallioperä on kokonaan graniittia. (Geologian tutkimuskeskus 2023)

Histan selvitysalueella sijaitsevat Soidensuon ja Kotosuon luonnonsuojelualueet.

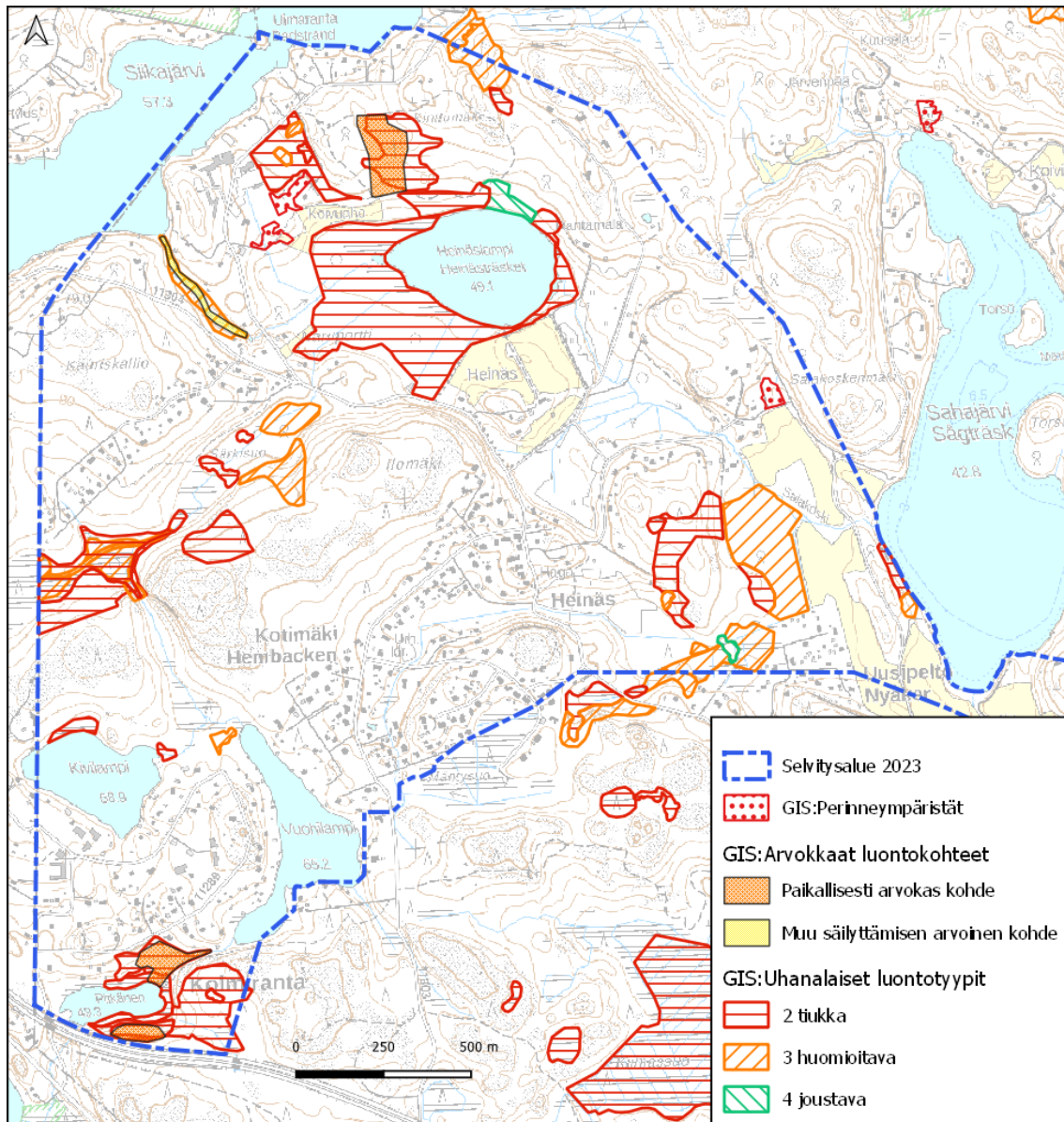
Selvitysalueelta on luonnonsuojelun toimenpideohjelmaan osoitettu kahdeksan kohdetta jo suojeltujen alueiden lisäksi (ks. kuva alla). Maakunnallisesti arvokkaiksi on luokiteltu Pitkäsen metsä, Arkiniityn purolaakso ja Nupurinjärvi rantametsineen. Paikallisesti arvokkaiksi on luokiteltu Kauriskallio ja Heinäslampi lähiympäristöineen. Hoitotoimia esitetään Heikkilän purolaaksoon, Maulan laitumelle ja Heinästien kedolle.

Taustatietoja ja aiempia luontotyyppirajauksia käsitellään tarkemmin tulosten yhteydessä luvussa 6 kunkin osa-alueen käsittelevän alaluvun alussa. Tässä luvussa esitetään taustatiedoista yhteenvedokarttoja.

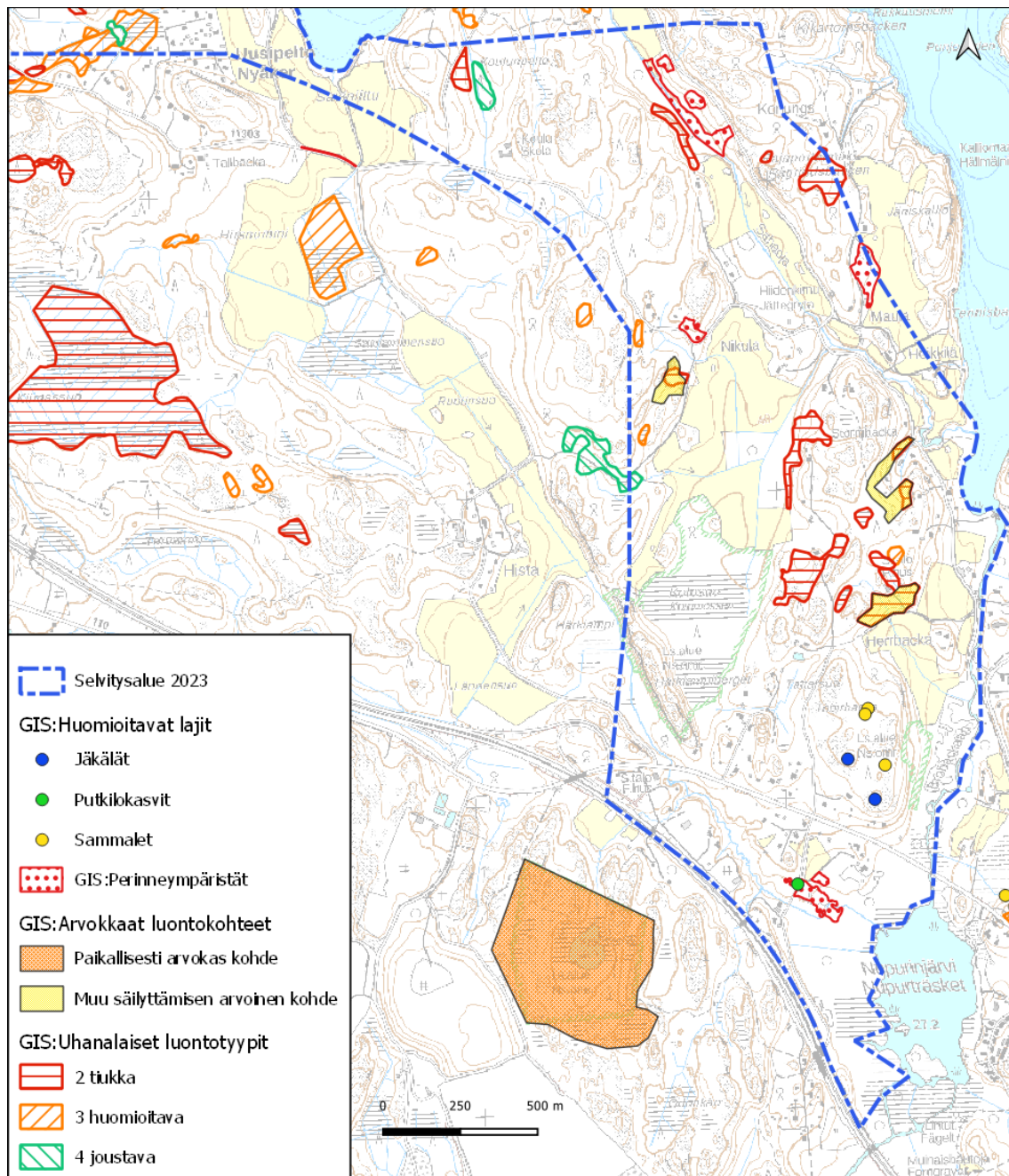
Kuva 2. Selvitysalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvat luonnonsuojelualueet ja Espoon luonnonsuojelun toimenpideohjelman mukaiset arvokkaat luontokohteet.

Espoon luonnonsuojelun toimenpideohjelman mukaisia kohteita on selvitysalueella kahdeksan kappaletta (Lähteenmäki & Rönnerberg 2021).

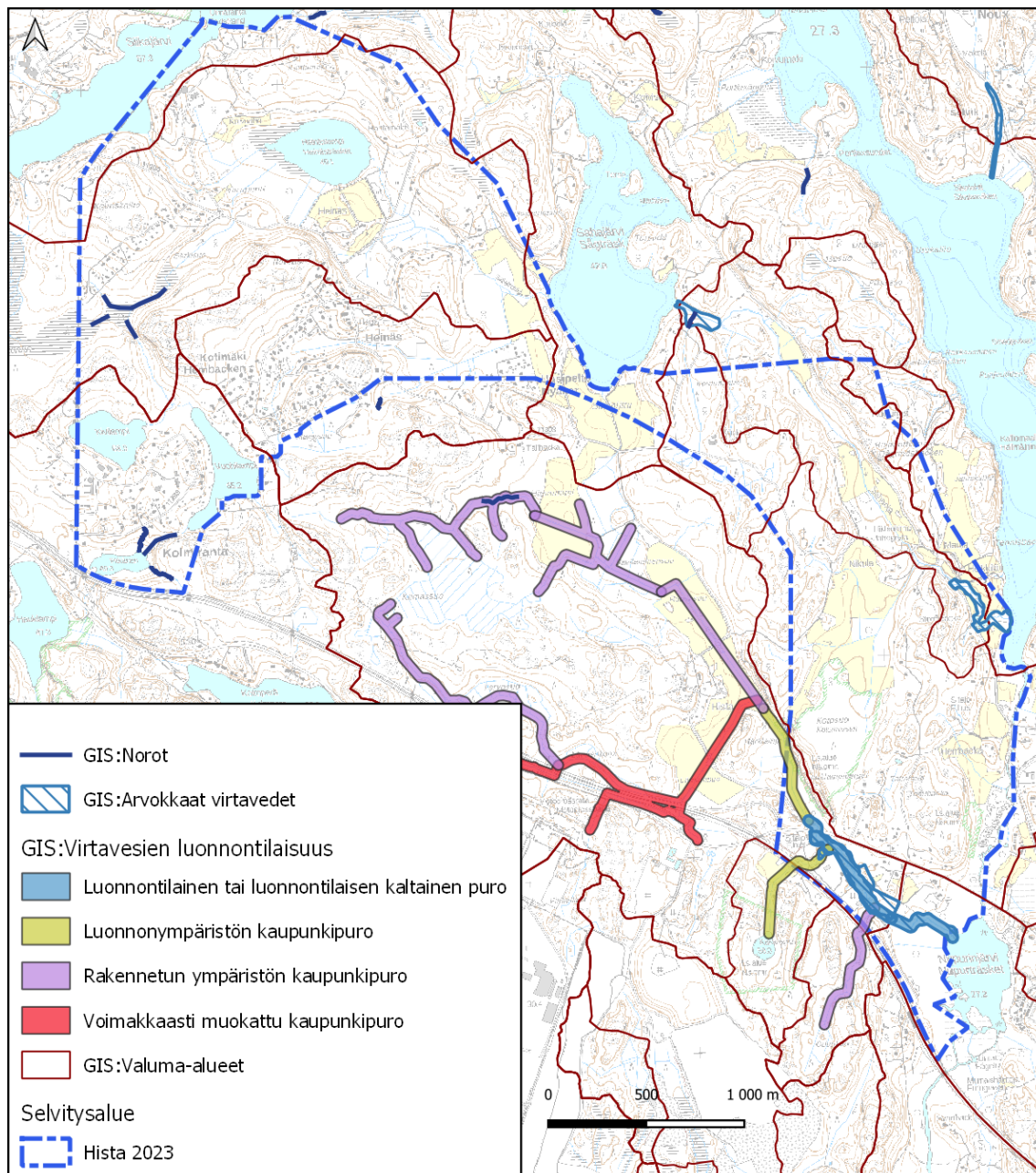
Kuva 3. Espoon tietokantojen mukaisia arvokkaita luontokohteita selvitysalueen länsiosassa.

Espoon uhanalaisten luontotyyppien kartoituksessa on rajattu runsaasti kohteita selvitysalueelta. Ne on luokiteltu Espoon lumo-arvotuksessa luokkiin tiukka, huomiotava ja joustava. Näiden lisäksi rajapinnan tasolla Arvokkaat luontokohteet löytyy paikallisesti arvokkaita kohteita Pitkäsen ympäristöstä ja Heinäslammen pohjoispuolelta.

Kuva 4. Espoon tietokantojen mukaisia arvokkaita luontokohteita selvitysalueen itäosassa.

Selvitysalueen itäosassa on muutama Arvokas luontokohde -tasolta luettu kohde luokassa Muu säilyttämisen arvoinen luontokohde, useita perinneympäristöihin lukeutuvia pienkohteita, ja yksi lepakoille tärkeä alue. Tomtbackasta on tehty havaintoja huomioitavista kasvilajeista.

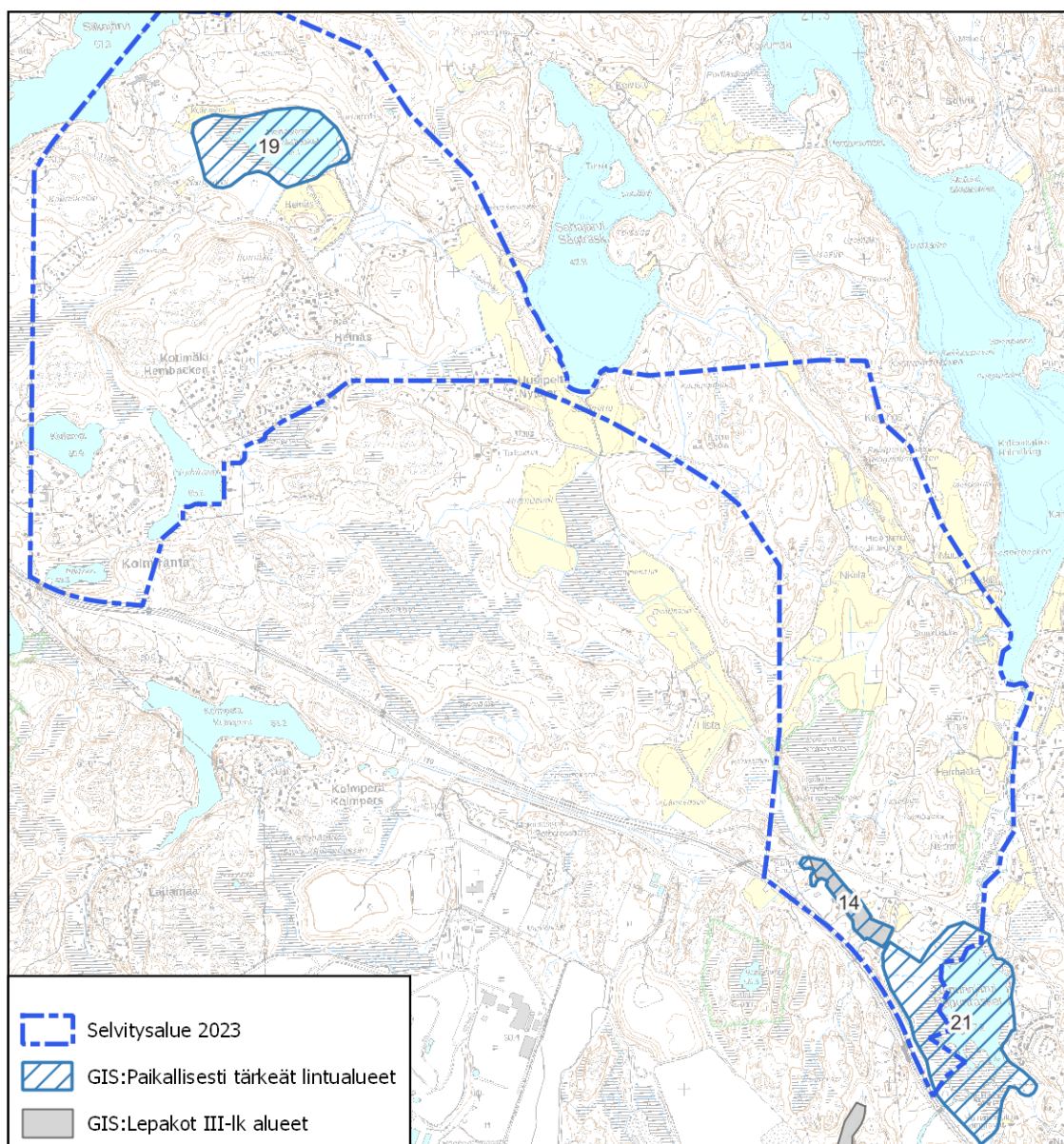

Kuva 5. Selvitysalueen vesitaloudesta esitetään arvokkaaksi rajatut virtavedet ja norot, valuma-aluejako sekä Histanpuro luonnontilaisuuden luokittelu.

Espoon virtavesiselvityksessä on rajattu neljä kohdetta selvitysalueelta, ks. kuva yllä (Janatuinen 2009). Näihin kuuluvat Histanpuro kaksiosoitteella Nupurintien molemmin puolin ja niihin liittyvä Arkiniityn purolaakso sekä Heikkilän purolaakso, jonka kautta Sahaoja laskee Nuuksion Pitkäjärveen. Näitä käsitellään tarkemmin vastaavien osa-alueiden kohdalla luvussa 6. Sitowise (2021) on tarkastellut Histanpuroa osana Espoon kaupunkipuroja. Histanpuro on alajuoksua lukuun ottamatta luokiteltu voimakkaasti muokatuksi (ks. kuva yllä).

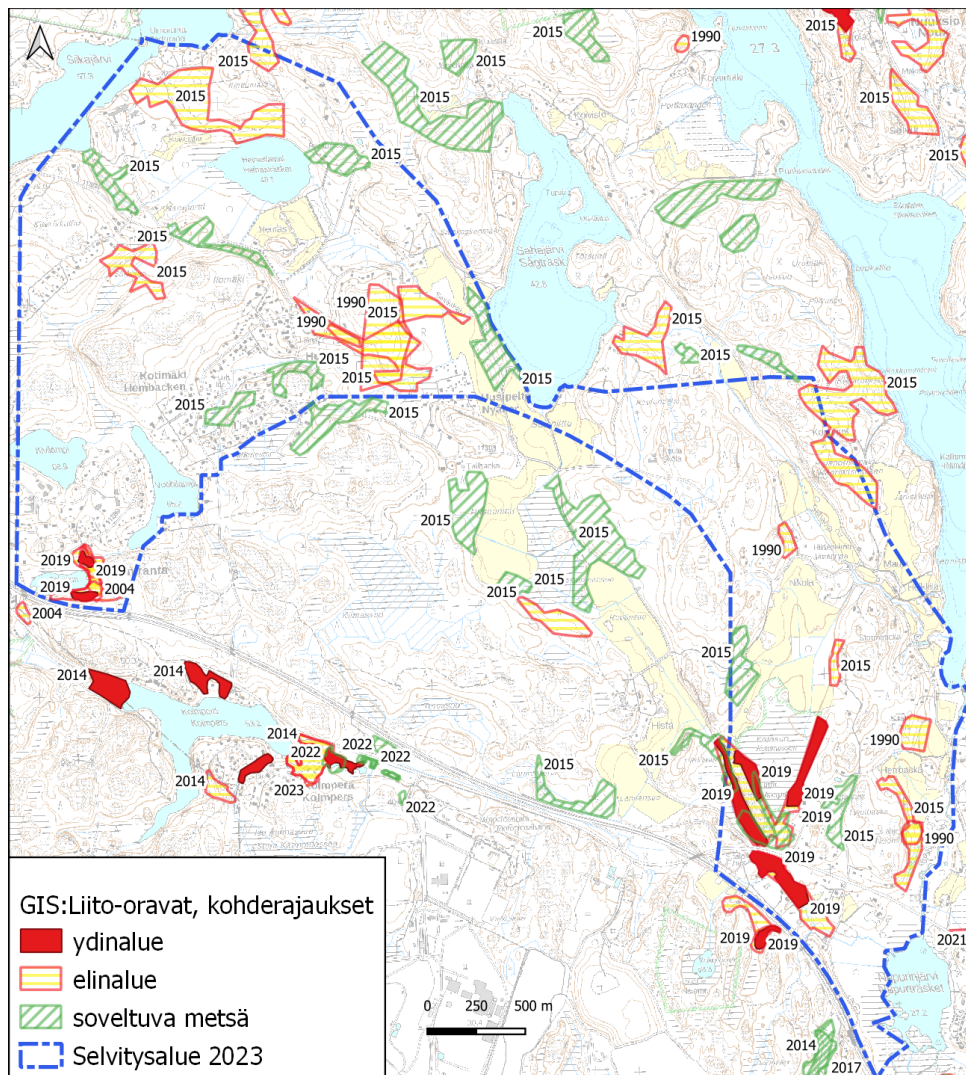
Selvitysalue voidaan jakaa myös valuma-alueiden perusteella (kuva yllä). Lounaisimman kulman Kivilampi, Vuohilampi ja Pitkänen virtaavat Kirkkonummen puolelle.

Muu selvitysalueen vesi virtaa itään ja kaakkoon päätyen lopulta Gumbölenjokeen Nupurinjärven eteläpuolella.

Kuva 6. Arvokkaat linnustoalueet ja muut tärkeät lepakkoalueet esitietojen mukaan.

Lintualueet 14 Arkiniitty, 19 Heinäslampi ja 21 Nupurinjärvi on määritetty arvokkaiksi (Lammi & Routasuo 2016). Arkiniityn purolaaksosta on havaittu runsaasti lepakoita ja se on siksi luokiteltu muuksi lepakoiden käyttämäksi alueeksi (Manninen ym. 2019).

Kuva 7. Liito-oravakohteita on rajattu eri puolilta selvitysaluetta. Numerot osoittavat rajausvuoden. Suuri osa rajauksista ovat peräisin vuodelta 2015, jolloin tehtiin liito-oravien kokonaisselvitys Espoossa.

Liito-oravakohteista ydinalueita (6 kpl) on selvitysalueella Kolmirannassa ja Arkinii-
tyn purolaaksossa sekä Härklampibergetin molemmin puolin Nupurintien läheisyy-
dessä. Elinalueita on yhteensä 20 kohdetta, joista suurin osa on peräisin Espoon liito-
oravien kokonaisselvityksestä vuodelta 2015. Soveltuvia metsiköitä on 12 kohdetta.

Pistehavaintoja liito-oravan jätöksistä on yli sata vuosilta 1990–2019 painottuen vuo-
siin 2017–2019. Havaintoja on tehty myös POKE-työn luontoselvityksessä ja vuosina
2017–2020 tehtyjen Tunnin juna -hankkeen luontoselvityksissä (Ympäristösuunnit-
telu Enviro 2017, Väylävirasto 2020).

4 Kartoitusmenetelmä

Esityönä alueen luontotietoihin perehdyttiin tutustumalla aiempiin selvityksiin ja paikkatietoihin. Lisäksi käytettiin kaupungin ortokuvaa hyödyksi kartoitettavien kuvioiden rajaamisessa maastokartoille.

Alla luetteloidaan käytetyt paikkatiedot:

- Espoon luonnonsuojelualueet
- Uhanalaisten luontotyyppien kartoitus (Faunatica 2021)
- Arvokkaat luontokohteet
- Espoon luonnonsuojelun toimenpideohjelma
- Espoon geologiset kohteet
- Espoon perinneympäristöt
- Espoon norot
- Espoon lepakkoalueet
- Espoon liito-oravatietokannat
- Ekologinen verkosto: maakunnalliset yhteydet, metsäverkosto, paikallisesti tärkeät yhteydet, arvorasteri
- metsien kuviointi kaukokartoitettu VMI-aineiston perusteella
- Espoon omistamien metsiköiden kuviointi, luonnonhoitosuunnitelma
- Historialliset MML ja Espoon ortokuvat vuosilta 1950, 1970
- Ortokuvat 2021 ja 2023

Lisäksi on ollut käytettävissä seuraavat raportit, jotka liittyvät selvitysalueeseen jollain tavoin:

- Espoon virtavesiselvitys 2008 (Janatuinen 2009)
- Eläinten kulkureittiselvitys Hista-Siikajärvi-Nupuri osayleiskaava-alueella ja siihen rajautuvalla Kirkkonummen alueella ESKI (Väre 2009)
- Ekologiset yhteydet ja viheralueverkosto Espoossa (Hirvensalo 2014)
- Espoon luonnon monimuotoisuuden toimenpideohjelma ja selvitys (Lähtenmäki & Rönnberg 2021)
- Hista-Siikajärvi-Nupuri osayleiskaava, luontoselvitys yleiskaavatyötä varten, (Hämäläinen 2006)
- Uusimaa-kaava 2050 – Luontoselvityskohteiden maakunnallinen arvo. Koosteraportti (Manninen ym. 2019)

Alueen maastotyöt tehtiin heinä- ja syyskuussa 2023. Maastokartoitukseen käytettiin yhteensä kahdeksan työpäivää. Ennalta rajatut luontokohteet kartoitettiin jalan ja reittien varsilta havainnoitiin luontokohteita, joista ei ollut ennakkotietoa. Aikaa käytettiin myös autolla kiertelyyn, jonka avulla muodostui kokonaiskäsitys alueen piirteistä.

Luontotyyppit luokiteltiin metsätyyppeihin ja muihin luontotyypppeihin Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018 -julkaisua soveltaen (Kontula & Raunio (toim.) 2018). Metsiä arvotettiin mm. puuston iän, rakenteen ja luonnontilaisuuden perusteella. Kasvillisuuden yleispiirteet kartoitettiin luontotyyppejä määritettäessä. Yleiset ja havaitut huomionarvoiset kasvilajit kirjattiin arvokkaaksi tulkituilla kohteilla.

Maastokarttana käytettiin yhdistelmää Espoon kaupungin laatimasta kantakartasta ja Maanmittauslaitoksen peruskartasta mittakaavassa 1:6000. Kuvioden rajaamisessa käytettiin apuna GPS-paikanninta, jolta siirrettiin lokitiedot paikkatieto-ohjelmaan.

5 Kohteiden arvottamisen perusteet

Ensisijaisesti arvotuksessa huomioidaan voimassa oleva lainsäädäntö ja sen asettamat vaatimukset elinympäristöjen rajauksille. Huomioitavia lakeja ovat luonnonsuojelulaki (64 §, 77 § ja 78 §), vesilaki (2. luku 11 §) ja metsälaki (10 §). Lisäksi arvotuksessa huomioidaan kaikista kartoitetuista tai tiedossa olevista lajiryhmistä tehdyt havainnot ja tulkinnat. Kohteen edustavuus ja luonnontilaisuus vaikuttavat arvotukseen molempiin suuntiin. Edustavuus määritellään tapauskohtaisesti, sillä se ei ole sama erilaisten lajesiintymien tai elinympäristöjen osalta. Ekologiset yhteydet vaikuttavat arvotukseen, lisäten arvoa, jos kohteella on tärkeä ekologinen yhteys tai se muodostaa ekologisen verkoston ydinalueen.

Kohteiden edustavuutta ja luontoarvoa arvioitaessa käytetään seuraavaa kirjallisuutta:

- Espoon kaupungin LUMO-luokitus 02/2023 (liite 2)
- Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi (Mäkelä & Salo 2021)
- Luonnonympäristöjen arvottamisen kriteeristö Uudellemaalle, ns. LAKU – kriteerit (Salminen & Aalto 2012)
- luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt (Nieminen ym. 2017)
- Suomen uhanalaiset luontotyyppit Lutu (Kontula & Raunio (toim.) 2018)
- lajien uhanalaisluokittelu (Hyvärinen ym. 2019)
- Ekologinen verkosto ja yhteydet (Väre & Krisp 2005)

6 Luontotyypit ja kasvillisuus

Seuraavassa esitetään vuoden 2023 luontoselvityksen tuloksia luontotyyppien ja kasvillisuuden osalta. Uhanalaiset luontotyypit on rajattu kuvioiksi. Uhanalaiset luontotyypit kuvaillaan kahdeksassa alaluvussa, joiden jako perustuu karttakuvien rajauksiin.

Luontotyyppien kuviorajaukset, tyypittely ja numerointi esitetään jokaisen osa-alueen kohdalla. Kunkin kohteen alussa mainitaan erikseen, mikäli siitä on julkaistu aikaisemmin huomionarvoista luontotietoa.

6.1 Kolmiranta

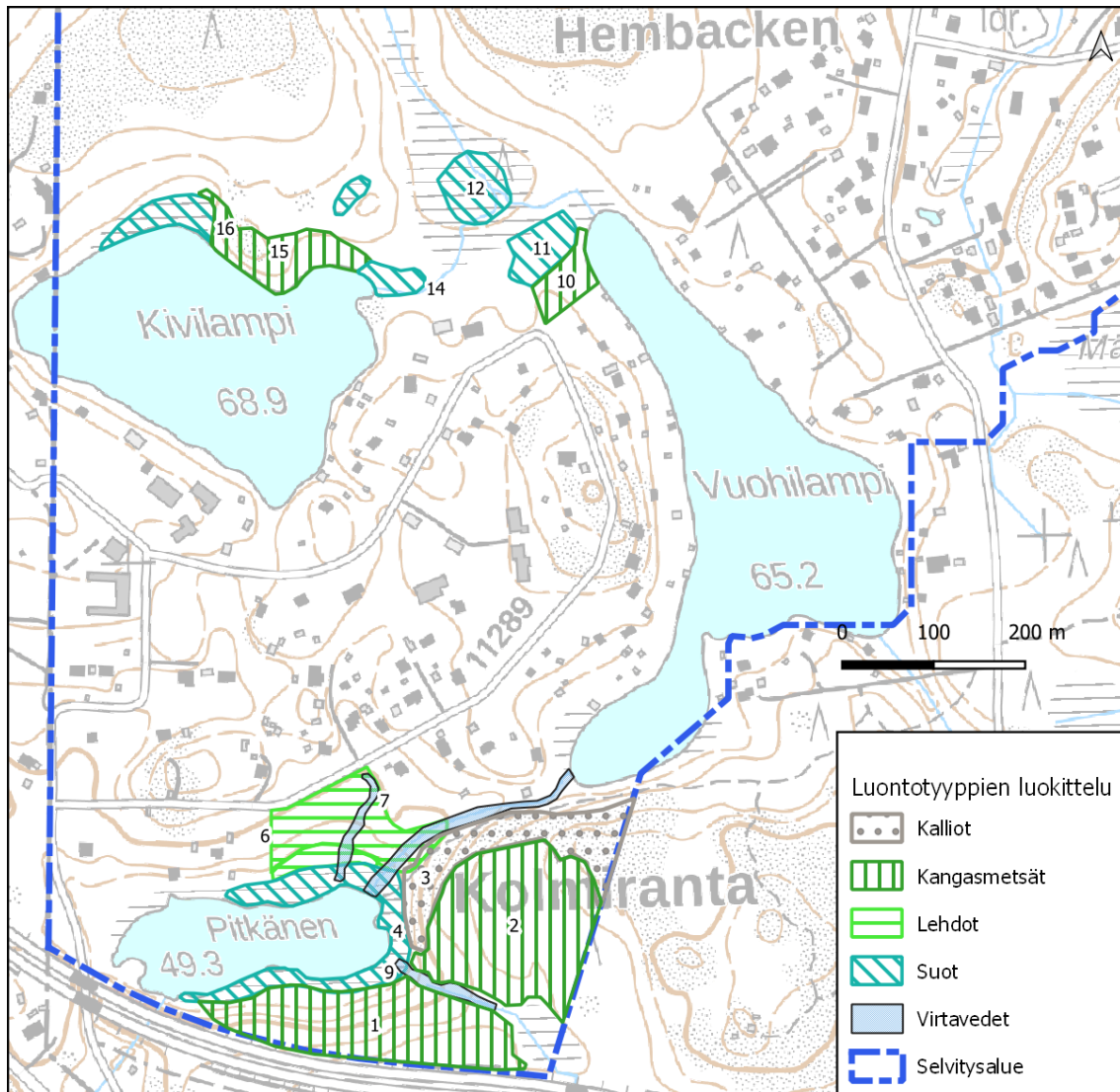
Kolmirannan **Pitkäsen metsä** (9,7 ha) sisältää Uudenmaan maakunnallisesti arvokaiden luontoalueiden selvityksen (Manninen ym. 2019) mukaan monipuolisesti erilaisia metsä-, vesi- ja kallioelinympäristöjä, jotka ovat kytkeytyneet tiiviisti noin kilometrin päässä sijaitseviin Hauklammen luonnonsuojelualueeseen ja Soidensuon suojelualueeseen. Metsään sisältyvät maakunnallisesti arvokkaat Vuohilammen lasakupuron jalopuulehto ja Pitkäsen metsän lehmusmetsikkö, joissa kasvaa yhteensä kymmeniä metsälehmuksia sekä joitakin pähkinäpensaita. Lehdot ovat muutenkin lajistollisesti arvokkaita, ja niissä tavataan monia vaateliaita lehtoruohoja, kuten imikkää, lehto-orvokkia ja näsiää (Lammi & Routasuo 2013).

Valtaosa Pitkäsen metsästä on runsaslahopuustoista kangasmetsää, ja lisäksi siellä on 120–130-vuotiaita kalliomänniköitä ja iäkästä kuivahkoa kangasta (Manninen ym. 2019). Lisäksi metsä on osa laajaa Kirkkonummen-Nuoksion ekologista verkostoa ja maakunnallista ekologista käytävää (Jalkanen ym. 2018). Pitkäsen metsä on luokiteltu liito-oravan ydin- ja elinalueiksi.

Vuohilammesta Pitkääseen laskeva puro on luonnontilainen ja siten vesilain suojelema (Lammi & Routasuo 2013). Puro on pienikokoinen, vain noin puoli metriä leveä, kivikoinen ja hiekkapohjainen. Pitkäsen rannassa on saniais- ja tervaleppäkorpea sekä luhtakasvillisuutta. Lisäksi Pitkääseen laskee useita tiukasti suojeltuja noroja (Faunatica 2021).

Pitkäsen pohjoispuolella on umpeen kasvava pihapiiri, josta metsiin on levinnyt puutarhalajistoa, esim. pikkutalviota, suikeroalpia ja rönsyakankaalia (Lammi & Routasuo 2013). Pitkääseen laskevan puron pohjoispuolelta myös tunnetaan useita jättiputken kasvupaikkoja (Manninen ym. 2019).

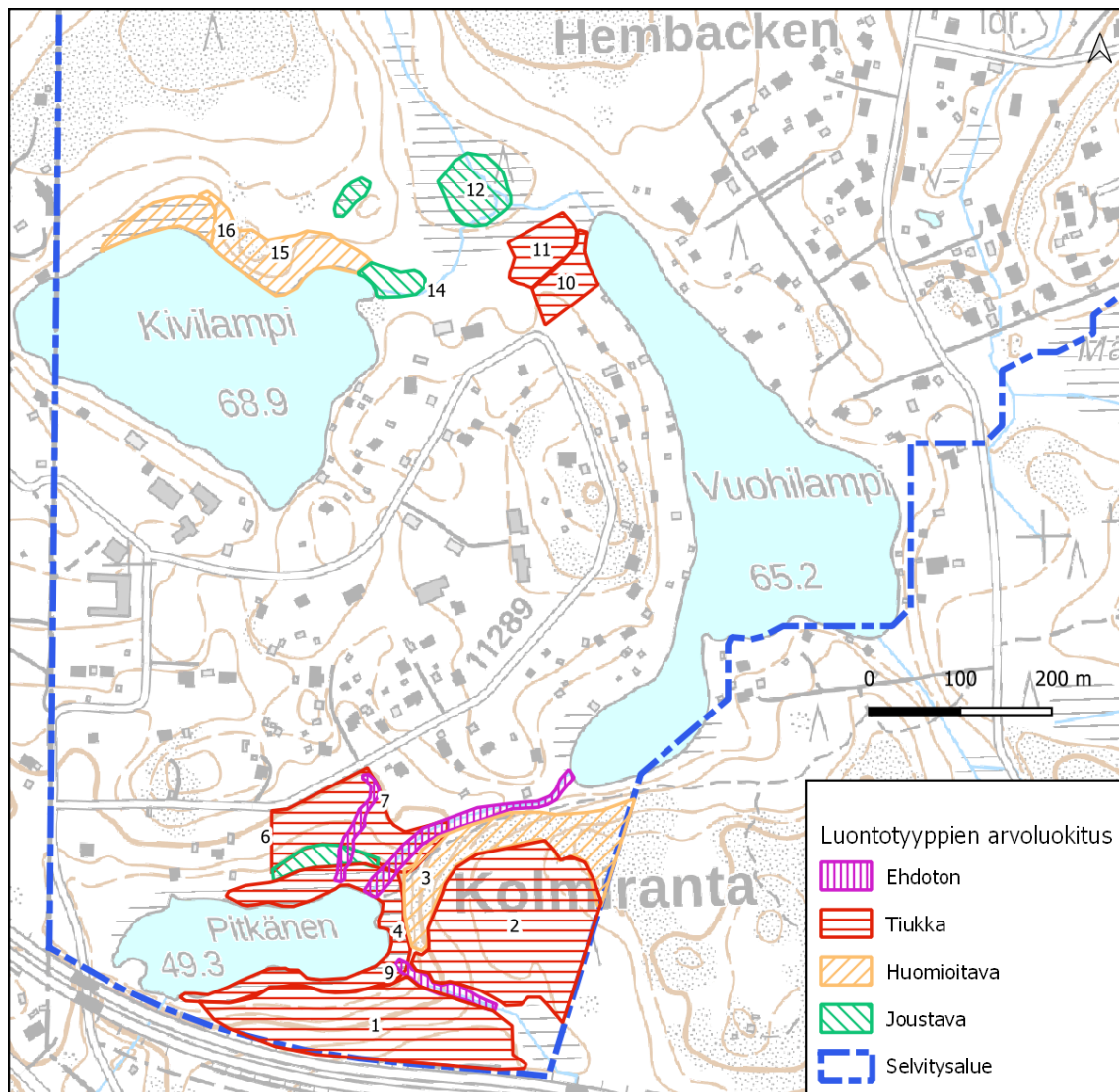
Kolmirannan ympäristöön on rajattu 16 uhanalaista luontotyyppikuviota. Kuvioden pinta-ala on yhteensä 11,7 ha.

Kuva 8. Kolmirannasta on rajattu 16 luontotyyppiä, jotka jollain tavoin eroavat tavanomaisesta kaupunkiluonnosta ja talousmetsästä.

Kuva 9. Pitkäsen metsässä kuviolla 2 on paljon lahopuuta maassa ja pystyssä.

Kuva 10. Kolmirannan luontotyypeille annettu luontoarvo Espoon LUMO-luokittelun mukaisesti.

Pienen tummavetisen Pitkäsen lammen ympärillä on arvokas ja rakentamaton luontokokonaisuus, joka muodostuu kuvioista 1–9.

Kuvio 1: Varttunut havupuuvaltainen tuore kangasmetsä. Jyrkkä rinne on harvennettu väljäksi keskikokoiseksi kuusi-haapametsäksi, jossa karike peittää maan. Metsä soveltuu liito-oravalle runsaiden haapojen takia, mutta haavat ovat enimmäkseen nuoria tai keskikokoisia. Kallion alla kasvaa metsälehmuksia, viisi varttunutta ja niiden ympärillä runsaasti nuoria. Esitietojen perusteella lehmuksia on laskettu 30 kpl (Faunatica 2021), mutta niiden koosta ei ole selvyyttä. Näin montaa ei onnistuttu löytämään, mutta koko kuviota ei ehditty tarkasti kartoittamaan. Rinteen puusto on harvennettu hyvin väljäksi.

Kuvio 2: Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat. Kuusivaltaisessa sekametsässä on järeää kuusikkoa ja tuulenkaatojen takia syntynyttä alikasvoskuusikkoa. Ylängöllä on erittäin runsaasti lahopuuta pystyssä ja maassa, jopa enemmän kuin 100 m³ hehtaarilla. Kolohaapa havaittiin eteläosassa muiden haapojen joukossa.

Keskellä metsää on pieni sadeveden täyttämä kalliopainanne, jossa kasvaa kastikkaa ja rahkasammalia. Luontotyyppi on hyvin luonnontilainen ja näyttää piirteiltään parempilaatuiselta luonnonsuojelualueelta. Turunväylästä tuleva liikennemelu on tosin kovaa.

Kuvio 3: Kalliometsät. Luonnontilaisen kaltaisella kalliolla kasvaa väljää iäkstä mäntyä ja kuusta, ja kivikkoisessa rinteessä on pieniä jyrkänteitä. Sammaleinen metsä on virkistysellisesti kaunis. Kallion alla on ruostuneita romuja siellä täällä.

Kuvio 4: Boreaaliset piensuot. Pitkäsen humusjärven kostea rantavyöhyke on vaihtelevasti rämemäinen tai korpimainen. Kapea ruovikko reunustaa vesirajaa. Pohjoisrannalla on tiheä nuorehko kuusikko ojitetulla turvemaalla, etelässä taas väljä ja kitukasvuinen, mutta edustava sekametsä. Suon muodostama tärkeä reunavyöhyke järven ja rinteiden välissä suodattaa ravinteita ja häiriötä. Suo on luonnontilainen tai paikoin sen kaltainen.

Kuvio 5: Kosteat keskiravinteiset lehdot. Lehtorinteen alaosassa on ollut ilmeisesti useita kasvimaita, josta on näkyvissä edelleen ojia lähes järven tasossa. Lähteisyyttä näkyy tihkupintana noron varressa, jossa kasvaa runsaasti lehväsammalia. Hirsinen ja käyttökelpoisen näköinen saunamökki ei ole romahtanut, toisin kun muut saman kiinteistön rakennukset. Viljelykarkulaisina esiintyy mm. kevätkaihonkukka. Saunan vieressä rönsyakankaali on runsas. Eri-ikäistä puustoa on kuviolla epätasaisesti. Saunan läheisyydessä on useita tuoreita ja kookkaita maapuita.

Kuva 11. Lehmusia kasvaa runsasravinteisen lehdon rinteessä kuviolla 6.

Kuvio 6: Tuoreet runsasravinteiset lehdot. Upean luonnontilaisen kaltaisen tuoreen runsasravinteisen lehdon (HeOT/PuViT) itäreunalla on puro ja lähdenoro. Puusto on varttunutta ja kerroksellista. Lehdossa kasvaa vaateliasta lehdon

ilmentäjälajistoa, esimerkiksi metsälehmusta, lehtokuusamaa, näsiää, lehto-orvokkia ja imikkää. Ylärinteessä on muutamia romahtaneita autiotaloja. Entisessä piha-
piirissä on nähtävissä puutarhalajeja, kuten pikkutalvio, lumimarja, alppiruusu ja
rönsyakankaali. Metsälehmäksi laskettiin ainakin 14 kpl, mikä ei kuitenkaan vielä
täytä suojellun jalopuumetsikön kriteerejä.

Kuvio 7: Havumetsävyöhykkeen norot. Kirkasvetinen ja uomaltaan luonnontilainen
noro ilmeisesti saa vetensä lähteestä. Kadunvarressa vaikuttaa olevan vedenot-
tamo, josta virtaa ylivuotoputkesta kylmää vettä noroon. Jyrkästi viettävässä no-
rossa on hiekkapohja, runsaasti kiviä ja niillä vesisammalia. Norossa esiintyy vaate-
liasta kasvilajistoa, mikä viittaa lähteisyyteen. Ylemmäksi sijoittuva Kivilampi suo-
dattaa vettä moreenimaan läpi ja purkaa sitä noron lähteeseen. Lahopuuta on paljon
ja maapuita on kaatunut uoman ylitse.

Kuvio 8: Havumetsävyöhykkeen latvapurot. Hiekkapohjainen humus- tai kirkas-
vetinen puro virtaa jyrkässä laaksossa luonnontilaisessa uomassa, jossa on runsaasti
kiviä ja pudotuskorkeutta. Puro tuskin kuivuu kokonaan kesäisinkään ja siellä kasvaa
mm. näkinsammalta ja lehtisammalia. Se on pääosin puuston varjostama, mutta
avoin pihaille, joilta siihen kohdistuu reunavaikutusta.

**Kuva 12. Vuohilammen purossa on pudotuskorkeutta yli 15 metriä. Törmillä kasvaa
mm. lehmäksi.**

Kuvio 9: Havumetsävyöhykkeen norot. Syvässä laaksossa virtaa luonnontilainen
norouoma, jonka ruosteinen vesi tulee syvin ojin tuhotusta korvesta (ollut mahdolli-
sesti lähdekorpi). Uoman pohjalla on rautasakkaa ja sen pudotuskorkeus on suuri.
Sen reunoilla kasvaa tasaikäinen varjostava kuusi-haapapuusto, minkä vuoksi alus-
kasvillisuus käytännössä puuttuu.

Kuvio 10: Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat. Vuohilammen pohjukassa kasvaa järeä ja väljä kuusimäntymetsä, jonka pohjalla on yhtenäinen mustikkavarvikko. Yhteisrantaan johtaa leveä polku, mutta muutoin metsä on kulumaton ja luonnontilaisen kaltainen. Virkistysarvoja lisää yhteinen rantalaituri.

Kuvio 11: Ruohokorvet. Luonnontilaisen kaltaisessa ruohokorvessa kasvaa erikäistä kuusta, tervaleppää ja koivua. Paikoin on tiheitä alikasvoskuusikoita, joiden varjossa aluskasvillisuus on niukkaa. Lahopuuta on kohtalaisesti. Etelässä suota reunstaa järeä kuusimetsä, mutta pohjoisesta siihen kohdistuu reunavaikutusta.

Kuvio 12: Isovarpurämeet. Isovarpurämeen hyväkasvuinen puusto on melko luonnontilainen, eikä ojitus ole kuivattanut tätä kohtaa suosta. Mäntyjen seassa on kuitenkin myös muita puulajeja ehkä ojituksen takia. Suolla kasvaa rämevarpuja ja reunoilla mustikkaa. Lahopuuta on kohtalaisesti. Ympäröivä suo on kuivunut ja kasvaa tiheää nuorta sekapuustoa, jota on myös harvennettu. Vesiä valuu suolta eri suuntiin.

Kuvio 13: Saranevat. Pienialaista saranevaa ympäröi nuori ja tiheä taimikko. Kallioiden väliin jäävä suopainanne on vetinen ja karu. Suon reunojen puustossa on koivua ja mäntyä ja avonevalla kasvaa mm. jouhisaraa. Metsätalouden vaikutus suohon on suuren taimikkoalan takia voimakas.

Kuvio 14: Metsäluhdet. Ojitetun suon vedet johdetaan metsäluhdan kautta Kivilampeen, ja humuspitoinen vesi seisoo luhdassa järven tasossa. Puusto on varttunut, mutta metsäluhta jatkuu pohjoiseen nuorena taimikkona. Luonnontilaisen kaltainen luhta on itsessään hieno kohde, mutta se on pienialainen ja siten altis reunavaikutukselle. Tonttiaita kulkee luhdan halki.

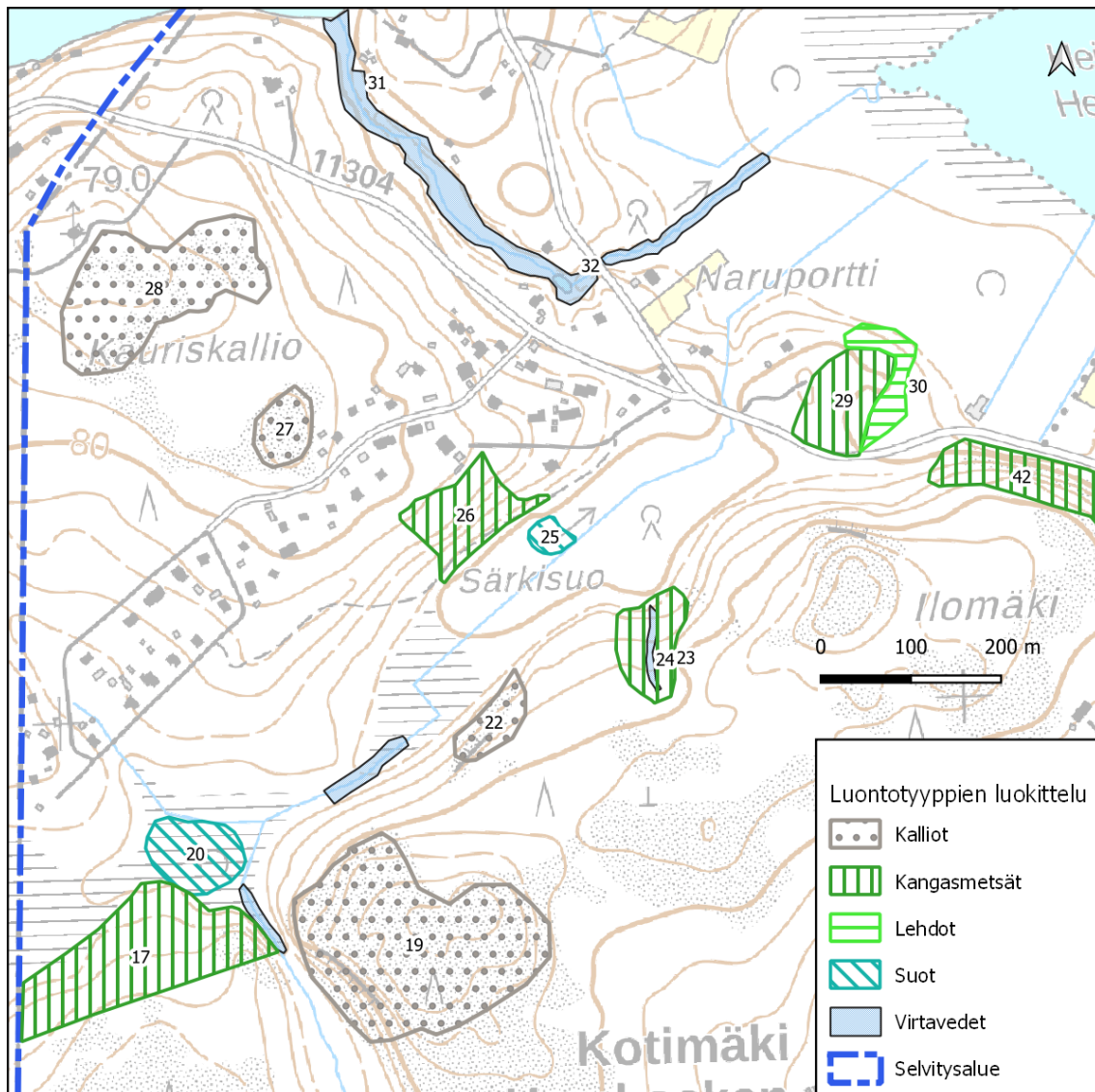
Kuvio 15: Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat. Kapea metsikkö Kivilammen pohjoispuolella kumpareella kasvaa varttunutta järeää sekametsää. Metsässä on suuria kilpikaarnamäntyjä, kohtalaisesti kuusta ja muutama järeä koivu. Ahkerasti käytetyt nuotiopaikka ja rantapolku ovat kuluneet, mutta muuten metsässä kasvaa varvikkoa.

Kuvio 16: Boreaaliset piensuot. Suolla kasvaa varttunutta keskikokoista kuusta ja hieskoivua, joiden seassa on mäntyä. Aluskasvillisuus on varjostuksen takia hyvin vähäistä. Suo on pienialainen ja sen reunoilla on avohakkuuta ja taimikkoa.

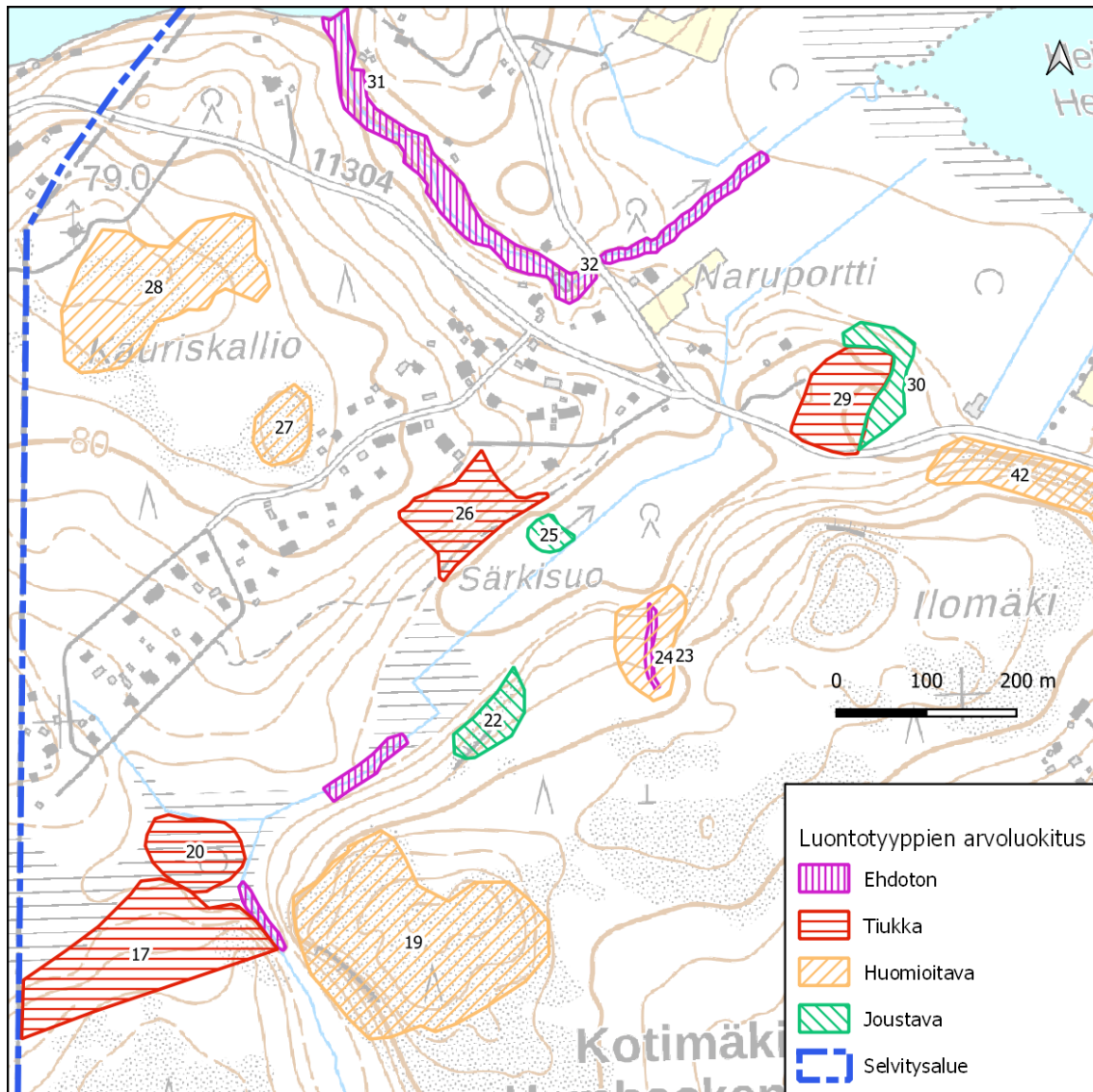
6.2 Särkisuo-Kotimäki

Soidensuon suojelualue sijoittuu tälle osa-alueelle. Alueelta on rajattu runsaasti uhanalaisia luontotyyppisiä, jotka on luokiteltu LUMO-arvotuksen mukaisesti luokkiin 2 ja 3 (Faunatica 2021). Soidensuon ympäristössä sijaitsee myös useita tiukasti suojeltuja noroja.

Osa-alueelle Särkisuo-Kotimäki on rajattu 12 uhanalaista luontotyyppikuviota. Kuvioiden pinta-ala on yhteensä 12,5 ha. Lisäksi sen ulkopuolella ovat Kauriskallion kal-liometsät kuvioilla 27–28.

Kuva 13. Särkisuo-Kotimäen luontotyytit kuvioilla 17–30 ja 42. Lisäksi esitetään Heinäslammen luontotyytit 31–32 Siikajärvenojalla.

Kuva 14. Luontotyyppien luontoarvo Särkisuo-Kotimäellä.

Kuvio 17: Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat. Tuoreella kankaalla kasvaa harvennuksen jäljiltä väljää, mutta järeää havupuuvaltaista puustoa. Rinteessä on erikokoisia kuusia ja mäntyjä sekä harvakseltaan koivua. Metsä on luontotilaistumassa, mutta lahoppua on vielä melko vähän. Rinnemetsä suojaa alapuolista suota ympäröivien hakkuiden reunavaikutukselta.

Kuvio 18: Havumetsävyöhykkeen norot. Ojitetulta suolta valuu humuspitoista vettä 0,5–2 m leveään noroon, joka saattaa kuivua kesäisin. Noro virtaa rinteessä puiden varjossa polveilevassa luontotilaisen kaltaisessa uomassa. Uomaa on ehkä joskus suoristettu ojaksi, mutta se on ennallistunut itsestään. Noro muodostaa ympärilleen kostean mikroilmaston.

Kuvio 19: Kalliometsät. Nuuksiosta muistuttavalla laakealla ja suurella kalliolla kasvaa väljää ja kitukasvuista vanhaa kalliometsää, jossa on useita kookkaita mäntykeloja. Komea lounaaseen avautuva uurteinen jyrkänne on noin 15 m korkea ja

täynnä pahtoja. Jyrkänteen uurteet soveltuvat lepakoille ja pahdat huuhkajan pesintään. Metsä on luonnontilainen ja lähes kulumaton.

Kuva 15. Noro 18 laskee kostean sekametsän lävitse Särkisuonojaan.

Kuvio 20: Sarakorvet. Melko avoimella saravaltaisella ja vetisellä suolla on karhunsammaleista muodostuneita mättäitä, joilla kasvaa kitukasvuista koivua. Suolta puuttuu vanha puusto, mutta muuten se vaikuttaa luonnontilaiselta. Korven läpi virtaa ojamainen puro, joka tulvii suolle vesitilanteen mukaisesti. Korpi saattaa soveltua lepakoiden saalistusalueeksi. Lutussa 2021 suo on määritetty ruohokorveksi vähän eri rajauksella, mutta kasvillisuus ei ole ruohoinen.

Kuvio 21: Havumetsävyöhykkeen latvapurot. Luonnontilaisen kaltainen uoma on noin 0,5–1,5 m leveä. Uomassa on paikoin reilua polveilua ja kapeita virtapaikkoja. Tumma humuspitoinen vesi virtasi 09/23 runsaana ja nopeasti, ja virtapaikkojen alla oli reilusti valkoista vaahtoa. Puron ympärillä on nuorta talousmetsää.

Kuvio 22: Karut varjoiset jyrkänteet. Luoteeseen avautuvalla loivahkolla kalliojyrkänteellä on sammaleisia lohkareita ja useampia pahtakerroksia. Korkeusero on noin 10 m, mutta rinteiden loivuuden vuoksi se ei näytä niin korkealta. Kalliojyrkänteet ovat luonnontilaisen kaltainen, mutta metsä sen ympärillä on tuoreelle kankaalle istutettua nuorehkoa kuusta ja mäntyä.

Kuvio 23: Varttuneet havupuuvaltaiset lehtomaiset kankaat. Jyrkässä ja kivisessä pohjoisrinteessä on varttunutta sekametsää. Tuoreella kankaalla kasvaa haaparyhmä ja väljästi koivua sekä eri-ikäistä kuusta. Metsä on hoidettua ja vanhat puut puuttuvat, mutta melko monipuolisen puuston rakenteensa ansiosta se on tavanomaista talousmetsää laadukkaampi elinympäristönä.

Kuvio 24: Havumetsävyöhykkeen norot. Kausikuiva pieni noro virtaa pohjoisrinteen varttuneessa sekametsässä. Melko luonnontilaisen kaltainen, noin 20 cm leveä uoma jyrkässä rinteessä polveilee hiukan, mutta sitä on mahdollisesti vähän suoris-tettu. Uoma on lähes huomaamaton, mutta kivet ovat paikoin tulleet esille.

Kuvio 25: Luhtanevat. Ennen 1950-lukua kaivettu kuoppa on kasvanut umpeen ja nykyään sen kasvillisuus on tyypiltään lähinnä luhtanevaa. Syyskuussa 2023 suo oli hyllyvä ja vetinen. Sen kaakkoispuolella on muitakin kuoppia, joiden kasvillisuus on samankaltaista. Suo on uusympäristö, mutta se erottuu kuitenkin ympäristöstään.

Kuvio 26: Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat. Kaakkoisrinteessä kasvaa kerroksellista varttunutta sekametsää tuoreella kankaalla. Lahopuuta on paljon ja metsä on luonnontilaltaan erinomainen. Aluskasvillisuudessa on lähinnä mustikkaa. Puuston rakenne mahdollistaa monipuolisen metsälajiston.

Kuvio 27: Karut poronjäkälä-sammalkalliot. Mäntypuustoltaan eri-ikäinen kalliopaljastuma vaikuttaa luonnontilaiselta. Kallioilla on useita vanhoja kitukasvuisia jyrkeviä mäntyjä ja keloja. Polku korkeimpaan kohtaan on alle metrin leveä, joten kulumista on vähän. Kallioita peittää kauniita ja laajoja mattoja sammalia ja poronjäkäliä vailla putkilokasveja.

Kuvio 28: Kalliometsät. Väljä männikkö kasvaa kalliopaljastumalla, jossa vuorottelevat kalliolla kasvava kanerva-poronjäkälikkö ja painanteissa kasvava mustikka. Lakkapäisiä ja mäntyjä on muutama ja puusto on vanhaa, eri-ikäistä ja kitukasvuista. Kallioylänkö tuo mieleen Nuuksion. Viereisen radiomaston uusympäristössä kasvaa niittylajeja ja kallion poikki kulkee useita polkuja.

Kuvio 29: Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat. Varjoisa sekametsä entisen pihapiirin reunalla on varttunutta ja luonnontilaisen kaltaista. Puusto on eri-ikäistä ja jossain määrin kerroksellista. Hoitamattoman näköinen ja monipuolinen metsä soveltuu liito-oravalle.

Kuvio 30: Tuoreet keskiravinteiset lehdot. Metsäkumpareen reunoille on kasvanut sekundääriseltä vaikuttavaa lehtipuuvaltaista metsää, joka kuitenkin reunustaa arvokasta kangasmetsää. Nuorehkossa tai varttuneessa puustossa on runsaasti haapaa. Puusto on aukkoinen ja aluskasvillisuuden joukossa varsinkin etelässä on myös niittylajistoa.

Kuvio 31: Havumetsävyöhykkeen pikkujoet ja purot. Luonnontilaisessa uomasaan vuolaana virtaava puro polveilee voimakkaasti. Korkeuseroa on useita metrejä, joten matkalla on pieniä virtapaikkoja. Hiekkapohjainen puro virtaa syvässä rotkossa keskellä edustavaa rinnelehtoa, joskin metsäkaistale asutuksen välissä on kapea. Kokonaisuutena puron luonnontila on erinomainen ja sen potentiaali lajistolle suuri.

Kuvio 32: Havumetsävyöhykkeen pikkujotet ja purot. Puro on polveileva, mutta uomaa on selkeästi syvennetty ja paikoin suoristettu, varsinkin alajuoksulta. Puro on hiekkapohjainen ja paikoin kivinen. Sen reunoilla on pohjoisessa tasaikäistä järeää kuusikkoa ja etelässä sekametsää, joka on ollut peltoa 1950. Metsä on sammalpohjainen ja sen aluskasvillisuus on epätypillinen sekoitus lehtolajeja harvakseltaan. Puro on luonnontilaistumassa, mutta reunat jyrkät ja syvät.

6.3 Heinäslampi

Heinäslammen ympäristö on luokiteltu paikallisesti arvokkaaksi lintualueeksi Espoon paikallisesti arvokkaiden lintuvesien pesimälinnusto- ja viitasammakkoselvityksessä (Lammi & Routasuo 2016), jossa siitä kerrotaan seuraavasti:

”Siikajärvellä sijaitseva Heinäslampi on rauhallinen, pääosin metsien ympäröimä pikkujärvi, jonka kaakkoispuolella on vähän peltoakin. Järven länsipäätä reunustaa rantaneva. Kauempana rannasta on metsittynyttä peltoa. Muilla rannoilla kasvillisuutta on melko niukasti. Heinäslampi on matala; harvahko ulpukkasvusto kattaa kesäisin suuren osan vesialueesta.

Kosteikkolintujen määrä Heinäslammella on pieni. Vesilintulajistoon kuuluivat kesällä 2016 vain sinisorsa ja telkkä. Aiemmin järvellä pesineen laulujoutsen pesä oli tyhjiin. Kosteikkolinnustoa monipuolistivat harvinainen luhtakana ja kurki, joita Espoossa pesii vain muutama pari. Länsirannan metsän pesimälintuja ovat mm. pyy, kultarinta, sirittäjä ja mustapääkerttu. Järven pohjoisrannalla on liito-oravan elinalue. Heinäslammen viitasammakkokanta on runsas.”

Kosteikkolintuja on vuonna 2016 havaittu Heinäslammella 18 lajia. Uhanalaisista ja silmälläpidettävistä linnuista on havaittu taivaanvuohi (NT) ja pajusirkku (VU); lintudirektiivin 1. liitteen lajeista laulujoutsen ja kurki.

Järven kerrotaan olevan rehevöitynyt ja siinä kasvaa leveäosmankäämiä ja järviruovikkoa, mutta myös harvinaista konnanulpukkaa. Metsärantainen järvi on pääosin rakentamaton itärantaa lukuun ottamatta. Länsirannalla on entistä peltoa, joka on kehittynyt rantanevaksi, metsäluhdaksi ja kosteaksi lehdoksi.

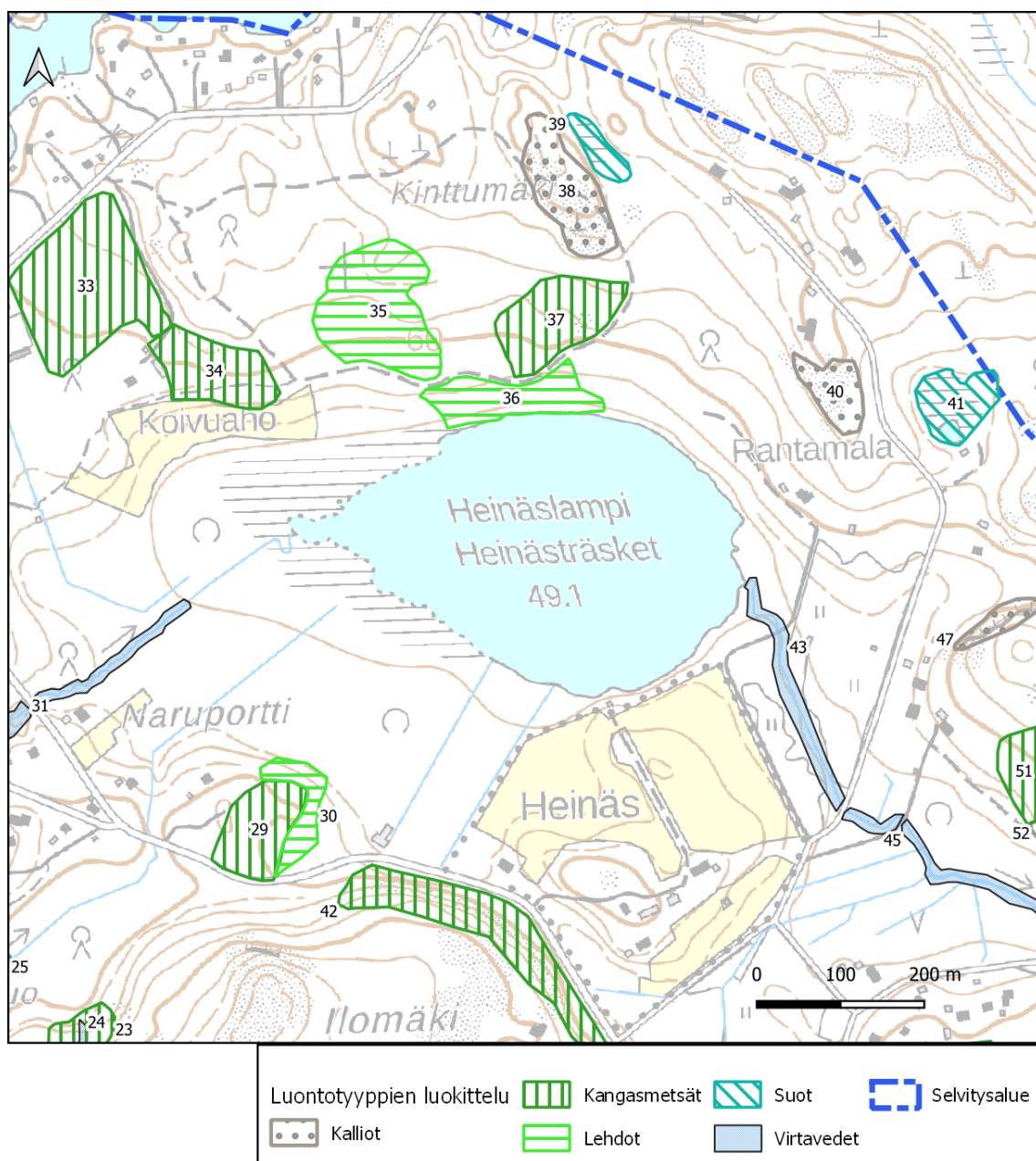
Heinäslammella on tavattu soidintavia viitasammakoita sekä järven itärannalla että länsiosien märillä rantoilla vuosina 2006 ja 2016 (Herrero 2006, Lammi & Routasuo 2016). Viitasammakoiden lisääntymispaikat ovat tiukasti LsL 78 §:n nojalla suojeltuja.

Heinäslammen osa-alueelta on rajattu runsaasti uhanalaisia luontotyypppejä, jotka on luokiteltu LUMO-arvotuksen mukaisesti luokkiin 2 ja 3 (Faunatica 2021). Paikallisesti arvokas kohde on rajattu Kinttumäelle, jossa kasvaa jalopuita. Tämä tunnetaan myös nimellä Heinäslammen metsälehmysesiintymä (Lammi & Routasuo 2013). Lehmuksia kasvaa kymmeniä, mutta harvakseltaan lehtomaisella kankaalla, ja osa niistä on jo kookkaita. Varsinkin metsikön eteläreunan puusto on varttunutta ja järeää.

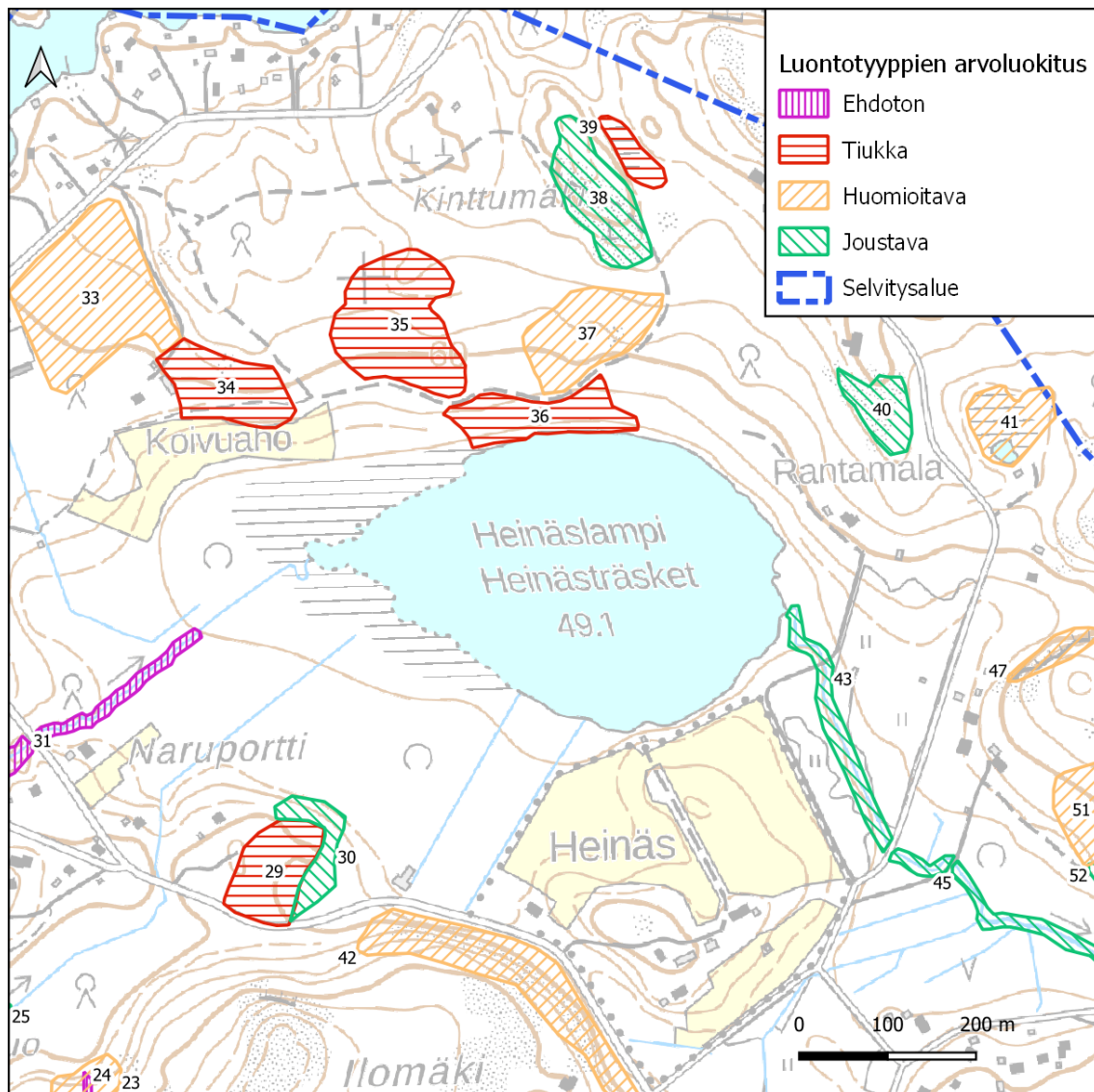
Perinneympäristöjä on rajattu Kotiahon tilalta (Lampinen & Annala 2014). Heinäslammen niitty on todettu Espoon arvokkaat luontokohteet -julkaisussa (Lammi &

Routasuo 2013) merkittäväksi perinneympäristöksi, jolla esiintyy paikoin monilajista niittykasvillisuutta, esimerkiksi purtojuurta, ahdekaunokkia, hirvenkelloa ja valkolehdokkia. Vuonna 2023 tämä niitty on menettänyt arvonsa umpeen kasvun takia.

Heinäslammen osa-alueelta on rajattu 12 uhanalaista luontotyyppikuviota. Kuvioiden pinta-ala on yhteensä 11,4 ha. Kuviot 31–32 näkyvät paremmin Särkisuo-Kotimäen (alaluku 6.2) karttakuvissa.

Kuva 16. Heinäslammen osa-alueen uhanalaiset luontotyypit kuvioilla 33–41.

Kuva 17. Heinäslammen luontotyyppien luontoarvot.

Kuvio 33: Varttuneet havupuuvaltaiset lehtomaiset kankaat. Entiselle pellolle kehittynyt metsikkö on täysin hoitamaton ja siellä kasvaa keskikokoista kuusta ja koivua sekä reunoilla haapoja. Luontotyyppi on pääosin lehtomainen kangas, mutta erityisesti koilliskulmassa on myös tuoretta keskiravinteista lehtoa, ja paikoin soistuneella maalla esiintyy ruohoturvekangasta. Aluskasvillisuus on harvaa suurimmassa osassa metsikköä. Metsässä on jonkin verran ihmisvaikutusta, mm. koillisreunassa kaivoja, mutta puusto on pääosin luonnontilaisen kaltainen.

Kuvio 34: Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat. Kuusivaltainen järeä sekametsä on tuoretta kangasta. Pihatien varressa kasvaa valtavia kuusia ja koivuja ja kalliopaljastumalla on kilpikaarnamäntyjä. Pellonreunassa kasvaa nuorta lehti-puustoa. Puuston rakenne on monipuolinen, kerroksellinen ja eri-ikäinen.

Kuvio 35: Tuoreet keskiravinteiset lehdot. Loivassa rinnelehdossa kasvaa yli 20 kpl metsälehmuksia. Puusto on kerroksellista ja varttuneiden kuusten seassa on myös nuorehkoa tai järeää haapaa. Lehtoruohoja on etelässä ja kosteassa juotissa,

muualla kasvaa mustikkaa. Metsätyyppi vaihtuu reunoilla jalopuustoiseksi kankaaksi. Lutu2021-rajaus on laajempi, kuin vuonna 2023 kartoitettu pienempi ala.

Kuvio 36: Tuoreet keskiravinteiset lehdot. Väljässä, varttuneessa sekametsässä on runsaasti järeitä haapoja, jokunen lehmus ja muutamia pähkinäpensaita. Puuston rakenteelta monipuolinen metsä on paikoin tuoretta lehtoa ja paikoin lehtomaista kangasta. Ruohovartinen aluskasvillisuus on laikuittaista. Länsiosassa rinne viettää jyrkästi lammen rantaan. Itäreunassa kasvaa istutusmännikköä entisellä pellolla.

Kuvio 37: Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat. Varttunutta puustoa on harvennettu väljäksi virkistysmetsäksi, mutta se on silti melko kerroksellista ja lahopuurikasta. Havupuuvaltaisessa metsässä kasvaa etelässä kookkaita kuusia ja pohjoisessa mäntyjä, mutta seassa on myös esimerkiksi joitakin metsälehmäksi. Alikasvoskuusikkoa on paikoin. Valtaosan metsästä peittävää tiheää mustikkavarvikkoa monipuolistavat soistumat.

Kuvio 38: Kalliometsät. Kinttumäen laki on poronjäkälää ja kanervaa kasvavaa kalliopaljastumaa, jolla kasvaa kitukasvuinen männikkö. Männyt ovat varttuneita, mutta hyvin vanhoja puita ei ole. Paljasta kalliopintaa on niukasti, koska sammalet, jäkälät ja kanerva peittävät sen suurelta osin. Kalliolle on sijoitettu sen keskeltä kulkevan virkistysreitit pöytäryhmä, jonka lähistöllä on vähän lasinsiruja ja kulumista.

Kuvio 39: Korpirämeet. Ojittamattoman korpirämeen ylispuuna on melko järeä mänty, jonka seassa kasvaa kitukasvuisia hieskoivuja ja muutama kuusi. Puusto on väljää ja luonnontilaisen kaltaista. Aluskasvillisuuden valtalajeja ovat mustikka ja puolukka, joiden seassa on myös rahkasammaleisia välipintoja sekä vähän tupasviljaa ja suopursua. Suotyyppi ei täysin vastaa Lutu-kuvausta, vaikka suo onkin luonnontilainen.

Kuvio 40: Kalliometsät. Väljäpuustoisessa kalliomännikössä kasvaa muutaman vanhemman puun lisäksi enimmäkseen nuorehkoa-varttunutta mäntyä. Kalliopaljastuma muodostaa kumpareen, jonka terasseilla on kanervaa ja mustikkaa. Aluskasvillisuus on luonnontilaista eikä kalliometsässä ole juuri kulumista.

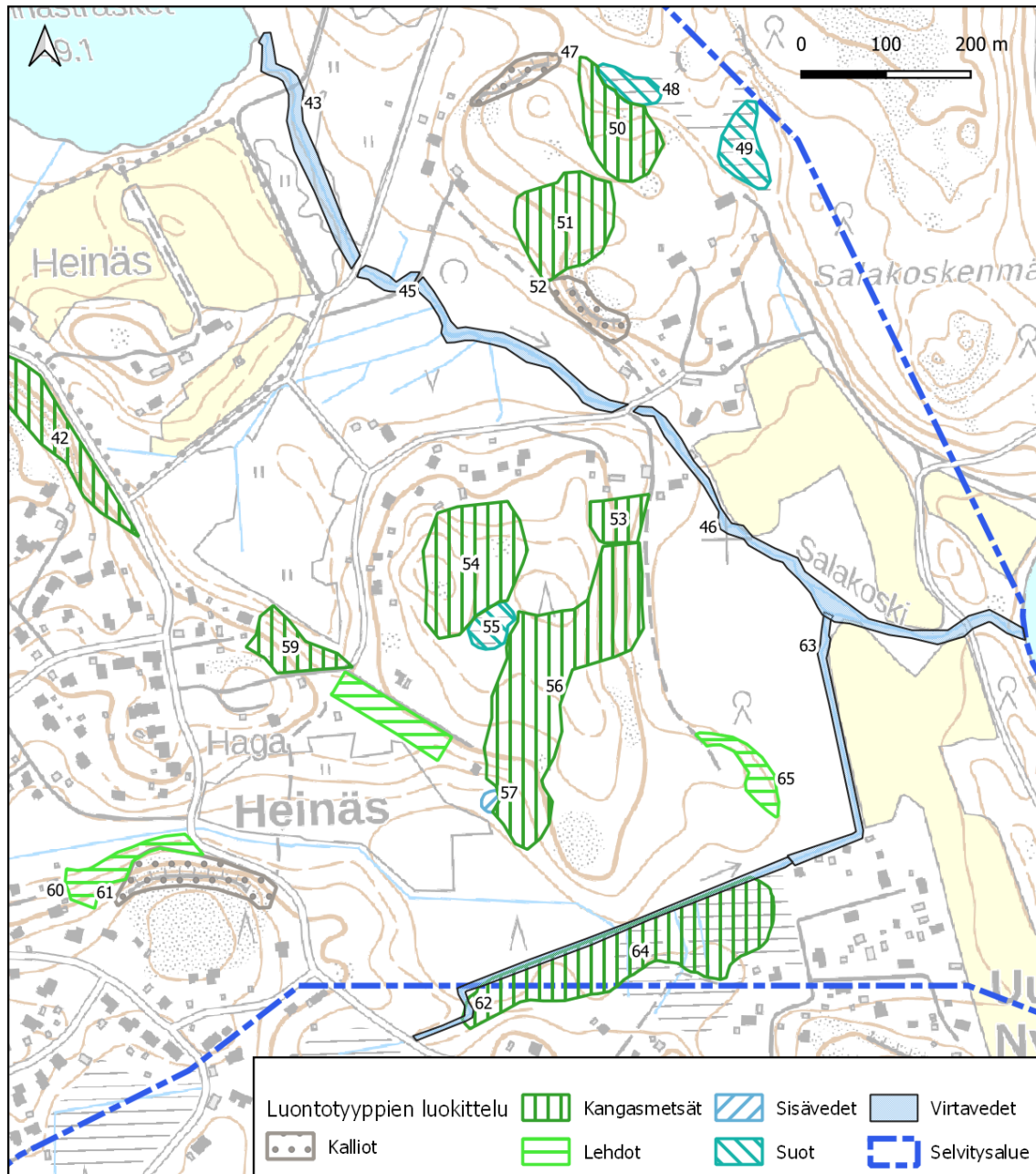
Kuvio 41: Saranevat. Lähes luonnontilainen, avoin saraneva vaihettuu nuoreksi tiheäksi puustoksi suon itäosassa, josta virtaa itään pieni oja. Etelässä uuden mökin edustalla on tummavetinen ja syvä suonsilmä. Avonevan halki menee puustoinen jänne, jossa on paljon mäntykeloja. Ojitus kuivattaa suon itäosaa, mutta länsiosa on luonnontilainen.

Kuvio 42: Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat. Idän ja pohjoisen puoleinen korkea jyrkkä rinne on komea ja moniosainen, lähes jyrkänne, ja pohjoisrinne on erittäin kivinen. Rinteen kuusikko on järeää ja sen pohja on varjoisa. Mäen laen puustoa hakattu, minkä vuoksi metsään kohdistuu reunavaikutusta.

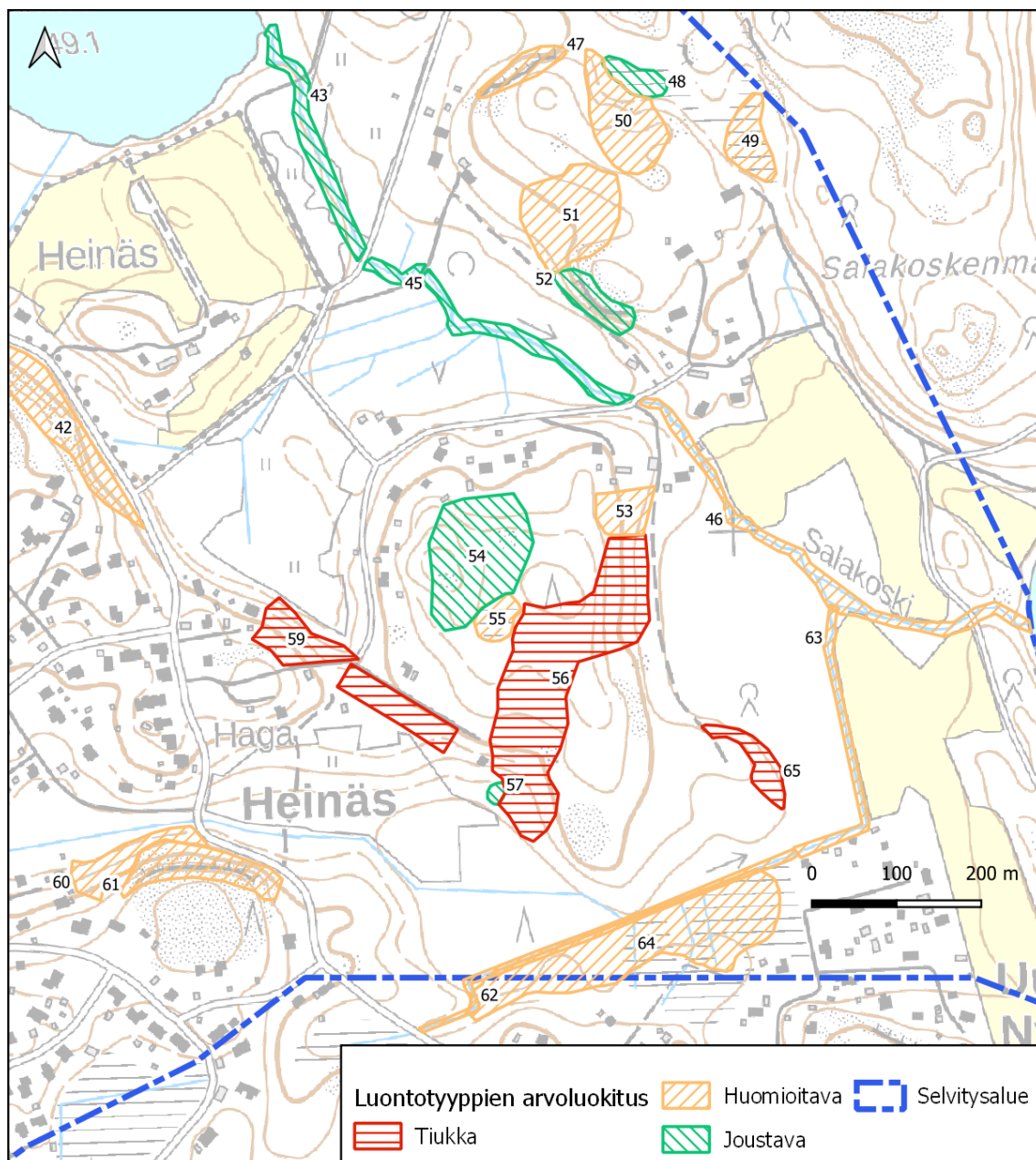
6.4 Salakoskenmäki ja Heinäs-Haga

Salakosken osa-alueelta on aiempien osa-alueiden tapaan rajattu runsaasti uhanalaisia luontotyyppejä, jotka on luokiteltu LUMO-arvotuksen mukaisesti luokkiin 2 ja 3 (Faunatica 2021). Lisäksi yksi perinneympäristöjä on rajattu Salakoskenmäen länsipuolelta.

Salakosken ympäristöstä on rajattu 8 uhanalaista luontotyyppikuviota, joiden pinta-ala on reilu 3 hehtaaria. Heinäs-Hagan ympäristöstä on vastaavasti 22 kuviota ja 15 ha.

Kuva 18. Salakosken osa-alueen uhanalaiset luontotyypit 47–52 ja Heinäs-Hagan luontotyypit 53–64.

Kuva 19 Salakosken-Heinäksen luontotyyppien luontoarvot.

Kuvio 43: Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet. Tiheän ruohokasvillisuuden peittämä puro rajautuu hevoshakoihin ja puuriviin. Puron uomaa on muokattu.

Kuvio 44: Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet. Syvennetty uoma tekee voimakkaan mutkan väljässä koivikossa, joka on kasvanut entiselle niitylle. Puroa on voimakkaasti muokattu ja tierummun kohdalle on lisätty soraa ja kiviä.

Kuvio 45: Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet. Leveäksi kaivetussa lähes suorassa uomassa virtaa tummavetinen puro verkkaisesti. Tiheä nuorehko lehtipuusto varjostaa sitä sarkaojitetuilla entisillä pelloilla. Voimakkaasti muokatun puron luonnontila on häiriintynyt pitkäksi aikaa eikä virtausnopeus ennallista uomaa luontaisesti.

Kuvio 46: Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet. Salakosken edustavimmalla osuudella tummavetisessä purossa on useita metrejä pudotuskorkeutta. Sen uomaa on joskus suoristettu, mutta se on osin palautunut luonnontilaisen kaltaiseksi.

Kuvio 47: Karut varjoiset kalliojyrkänteet. Rinnemäinen kalliojyrkänte on sammaleinen ja suojaavan puuston takia varjoisa. Jyrkänteessä kasvaa keskikokoisia kuusia ja koivuja ja niiden yläpuolella kalliomännikköä. Alapuolella on entinen pelto-
maan reunaoja ja sen vieressä tiheässä sekapuustoisessa sekundäärisessä lehdossa kasvaa muutama kookas metsälehmus.

Kuvio 48: Mustikkaturvekangas. Pari metriä leveä oja kuivattaa mustikkakorpea turvekankaaksi. Sen puusto on silti eri-ikäistä, kerroksellista ja paikoin järeääkin, vaikka pohjoisosassa on nuortakin puustoa. Lahopuuta on runsaasti, mutta sitä on sahattu pölleiksi. Suo muodostaa suojavaikkeen arvokkaalle rinnemetsälle.

Kuvio 49: Tupasvillakorvet. Vetisellä suolla kasvaa kitukasvuista koivua ja mäntyä. Suo on itsessään melko luonnontilainen mutta sijaitsee lähes pihapiirissä, ja myös läntinen avohakkuu ja sen ojitukset vaikuttavat suon vesitalouteen ja aiheuttavat reunavaikutusta. Kaukaiselle pellolle suon läpi johtava "tielinjaus" näkyy jo ilmakuvassa 1950, minkä vuoksi puustossa on vieläkin leveä aukko.

Kuvio 50: Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat. Hyvin sammaleinen rinnemetsä on havupuuvaltaista tuoretta kangasta. Sen järeähkössä puustossa on myös nuorempaa kuusta ja pienillä kalliopaljastumilla mäntyjä. Metsätalous on muo-
vannut puuston rakennetta, mutta se on palautumassa luonnontilaisen kaltaiseksi. Metsän topografia ja sitä suojaava korpi tekee metsästä hämyisen.

Kuvio 51: Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat. Tuoreella kankaalla kasvaa kerroksellista ja eri-ikäisrakenteista sekametsää, jossa harvennusta ei ole ympäristön tapaan tehty. Puusto on tiheää ja suojaavaa ja rakenteeltaan talousmetsää monipuolisempaa. Pääosin varvikkoa kasvavassa metsässä on muutama pähkinäpensas ja paikoin lehtomaisia kohtia.

Kuvio 52: Karut valoisat kalliojyrkänteet. Näyttävä ja yli 15 metriä korkea jyrkänte on monipuolinen muodoiltaan, joihin kuuluu pystysuorien seinämien lisäksi hyllyjä, uurteita ja polveilua. Pinta on lähes paljas, mutta hyllyillä on sammalia ja varpuja ja ylärinteessä vanhoja mäntyjä. Rinne avautuu etelään eikä siksi täytä metsälain tarkoittaman jyrkänteen tunnusmerkkejä. Jyrkänte on kulumaton ja topografialtaan monipuolinen ja siksi maisemallisesti arvokas.

Kuvio 53: Varttuneet havupuuvaltaiset lehtomaiset kankaat. Lehtomaisella kankaalla kasvaa keskikokoista, melko tiheää kuusi-haapametsää, jossa on myös vähän alikasvoskuusikkua. Metsä näyttää luontaisesti syntyneeltä ja hoitamattomalta, mutta se saattaa olla sekundäärinen, sillä nuorta haapaa on runsaasti.

Kuvio 54: Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat. Varttunut kuusimäntymetsä kasvaa kallioisella alueella, jossa mustikka on aluskasvillisuuden valtalajina. Puustossa on kohtalaisesti kerroksellisuutta, mutta metsä on kuitenkin hoidettu. Varttunut puusto lisää laajemman alueen arvoa.

Kuvio 55: Korpirämeet. Kallioiden väliin muodostunut vetinen suopainanne kasvaa keskikokoista mäntyä, nuoria koivuja ja kuusia sekä mustikkaa mättäillä. Ojittamattoman suon kuljuissa on lähinnä rahkasammaleita. Suon tyyppi on epäselvä ja se saattaa myös lukeutua ryhmään boreaaliset piensuot, sillä se on syntynyt kalliopainanteeseen. Suon lututyypin 2021 eroaa nyt määritetystä, mutta vuonna 2023 sitä ei kierretty kokonaan.

Kuvio 56: Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat. Laajassa luonnontilaisen kaltaisessa kangasmetsässä kasvaa järeää kuusivaltaista sekapuustoa. Maa on kivikkoista ja puusto on erityisesti etelässä paikoin väljää. Puusto on kuitenkin kerroksellista ja lahoppuuta on metsässä runsaasti. Varttuneiden haapojen ansiosta metsä soveltuu liito-oravalle. Vuoden 2021 lutussa havaittua tihkupintaa ei vuonna 2023 huomattu.

Kuvio 57: Kausikuivat lammet. Kaivettu kastelulammikon näköinen painanne sijaitsee pihapiirin kulmassa. Veden pinta on limaskan peitossa. Lampi soveltuu viitasammakon lisääntymispaikaksi. Lutu-tietojen mukaan sen vieressä on tihkupinta.

Kuvio 58: Tuoreet keskiravinteiset lehdot. Metsittynyt pelto on kehittynyt luonnontilaisen kaltaiseksi tuoreeksi ja kosteaksi lehdoksi ja lehtomaiseksi kankaaksi. Se erottuu selkeästi ympäristöstä hoitamattomana metsikkönä. Varjossa lahoppuuta on syntynyt runsaasti ja sieniä on paljon. Länsireunalta puretulta tilalta on levinnyt metsään puutarhakarkulaisia.

Kuva 20. Luonnontilaisen kaltaista metsää Hagan kuviolla 58, jossa on nähtävissä vielä jonkinlaiset pelto-ojat.

Kuvio 59: Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat. Tuoreella kankaalla kasvaa hyvin järeitä kuusia ja mäntyjä väljästi. Varttuneen kerroksellisen sekapuuston joukossa on pihlajan ja vaahteran vesoja. Alarinteessä on tiheä nuorehko kuusikko. Puuston ikä eroaa selvästi lähiympäristöstä.

Kuvio 60: Tuoreet keskiravinteiset lehdot. Sekundäärinen tuore lehto jyrkänteen reunalla kasvaa keskikokoista sekametsää, joka soveltuu liito-oravalle. Väljähkön puuston seassa on nuoria kuusia. Metsän tyyppi vaihtelee ja paikoin on kosteaa lehtoa tai lehtomaista kangasta. Jättipalsami uhkaa levitä niityltä metsän reunaan.

Kuvio 61: Karut varjoisat jyrkänteet. Jyrkänteet ovat muodoiltaan monimuotoinen: komeita kallionuurteita, pystysuoria tai ylikaltevia pintoja, useita kerroksia pahtoja pohjoisjyrkänteellä sekä suuria kivenlohkareita alapuolella. Jyrkänteen korkeus on 5–8 metriä ja sen alaosassa on luolamaisia muodostelmia. Syvät halkeamat sopivat lepakoille. Jyrkänteen puusto on luonnontilaisen kaltainen, ja jatkumoltaan kohtalaista lahoppuuta on runsaasti. Noin 3 metrin korkeudessa on hylätty maja.

Kuvio 62: Havumetsävyöhykkeen latvapurot. Lähteiköltä vetensä saava luonnontilaistumassa oleva oja virtaa syvässä, savimaahan kaivetussa, mutta polveilevassa uomassa. Savipohjaisen puron vedenväri on ruskehtavan kirkas ja sen virtaus oli 09/23 nopeaa. Uoman yli on kaatunut paljon lahoppuuta. Vesi virtaa Heinästien lähteiköltä Salakoskelle ja siitä Pitkäjärveen. Vesi kulkee tierummun läpi vain Heinästiellä.

Kuva 21. Sammaloituneita pahtoja ja syviä uurteita tarjoava jyrkänne 61 Heinäksessä.

Kuvio 63: Havumetsävyöhykkeen latvapurot. Entinen pellon halki virrannut oja on nyt tiheään lehtipuuston varjostama puro, jossa virtaa lähdevettä savipohjaisessa ja luonnontilaistuvassa uomassa. Puro on osa merkittävää virtavesikokonaisuutta.

Kuva 22. Kotimäenoja kuviolla 63 virtaa turvekankaan läpi.

Kuvio 64: Varttuneet havupuuvaltaiset lehtomaiset kankaat. Ojitettu ruohokorpi on kehittynyt järeäksi sekametsäksi, jossa puusto on kerroksellista ja erikäistä. Lahopuuta on paikoin runsaasti. Mustikka on yleinen, mutta hiirenporras ja ruohot ovat paikoin peittäviä. Suo on luonnontilaltaan muuttunut, mutta se on metsänä lahoppuulajistolle arvokas. Metsässä on kolme 1970-luvun autonromua, joiden alta maa saattaa olla pilaantunut.

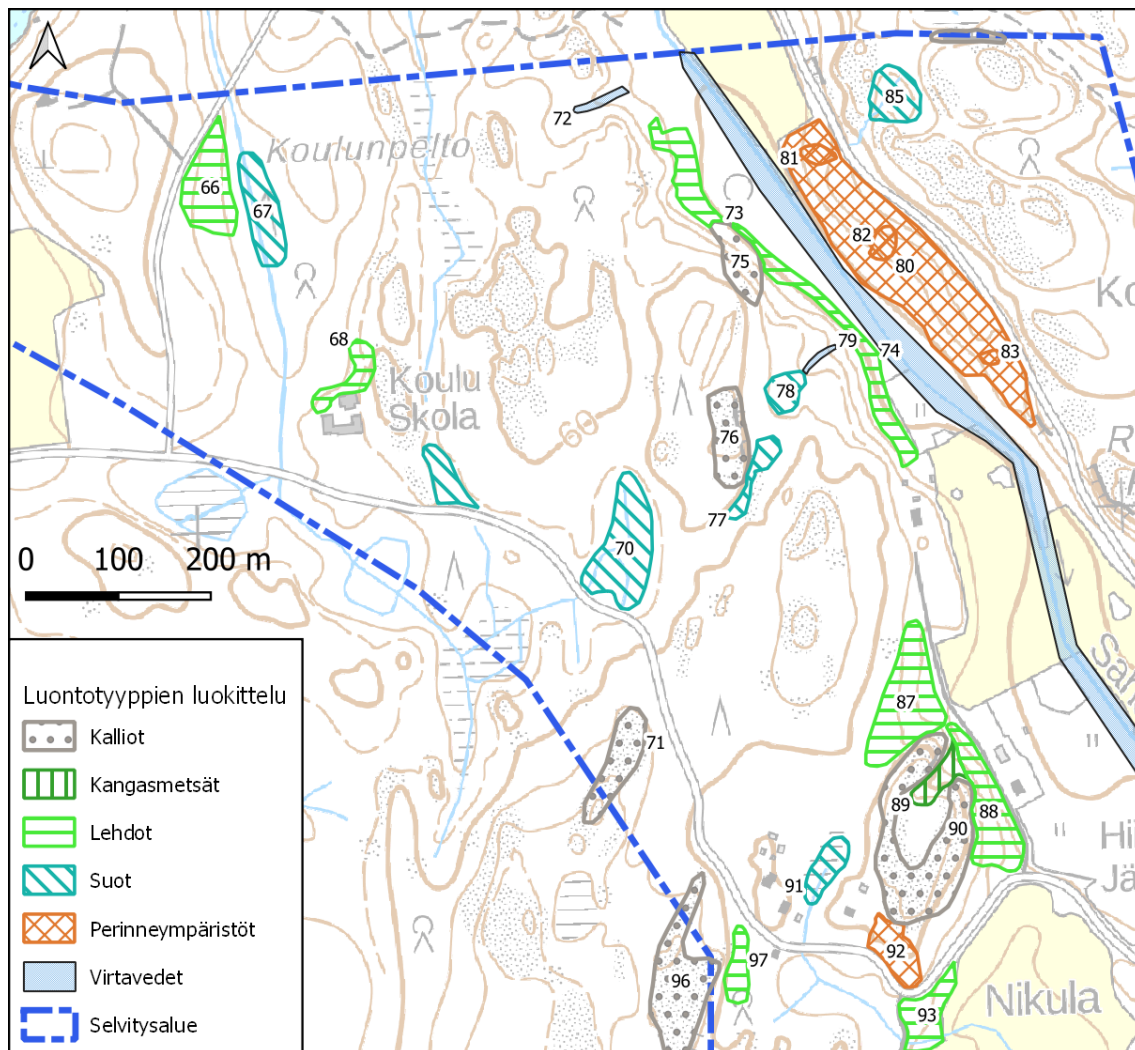
Kuva 23. Puustoltaan varttunut turvekangas on joskus ollut ruohokorpea kuviolla 64.

Kuvio 65: Tuoreet keskiravinteiset lehdot. Metsätien kääntöpaikalta alkavassa jyrkässä rinteessä on tuoretta lehtoa. Hoitamattomassa sekametsässä kasvaa järeitä haapoja, runsaasti vanhoja raitoja ja erikokoisia kuusia. Rinteen alaosassa on kosteaa keskiravinteista lehtoa, joka saattaa olla sekundääristä. Ympärillä ylitieheä nuori sekametsä on kasvanut märälle peltomaalle.

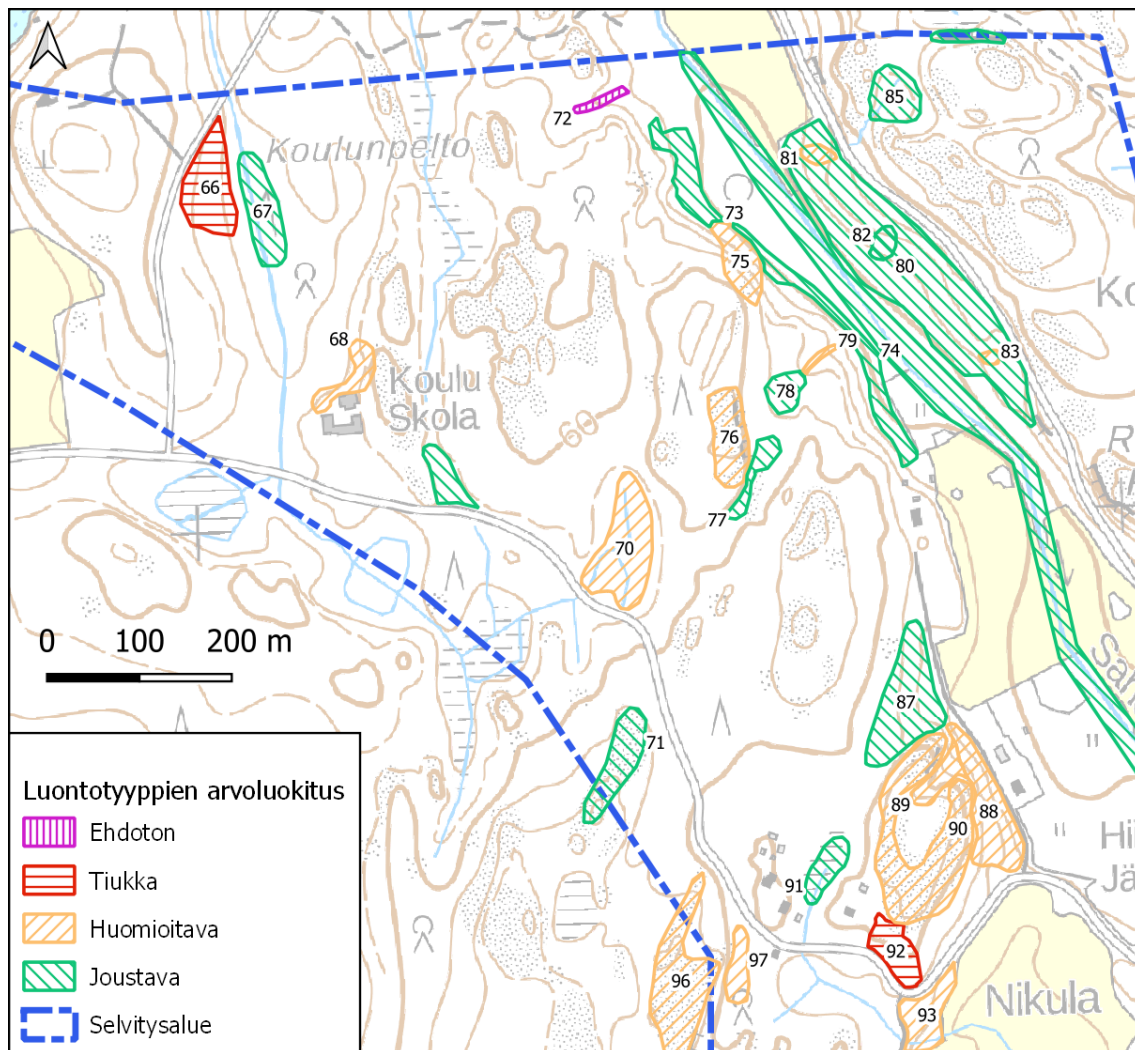
6.5 Nuuksion koulu

Nuuksion koulun osa-alueelta on aiemmin rajattu vain muutamia pienialaisia uhanalaisia luontotyyppejä, joiden luontoarvo on LUMO-arvotuksen mukaisesti tulkittu luokkiin 2–3 (Faunatica 2021). Perinneympäristöistä tälle osa-alueelle sijoittuu Hankalahdentien vanha laidun (Lampinen & Annala 2014), joka on rajattu tässä työssä kohteena 80. Huomionarvoisista kasvilajeista laitumella kasvaa mm. ketoneilikkää ja kelta-apilaa (Lammi & Routasuo 2013).

Nuuksion koulun osa-alueen uhanalaisia luontotyyppejä on 19 kpl, joiden pinta-ala on 6,6 ha. Karttakuvaan mahtuu myös Nikulan luontotyyppit 80–84 sekä 92–93 ja 97, jotka esitetään seuraavassa luvussa.

Kuva 24. Nuukion koulun lähiympäristön uhanalaiset luontotyytit 66–79 ja 85–91 sekä Nikulan luontotyytit 80–84, 92–93 ja 97.

Kuva 25. Nuksion koulun ja Nikulan pohjoisosan luontotyyppien luontoarvot.

Kuvio 66: Pähkinälehdot. Entisellä rinnepellolla kasvaa nyt keski-ikäinen seka-metsä, jossa on kohtalaisen järeitä pähkinöitä, yhteensä noin 25 pensasta. Aluskas-villisuus on sekundääristä, pääosin suursaniaisia, mutta lehdon luonnontila on kehit-tymässä paremmaksi.

Kuvio 67: Avoluhdet. Entinen ojitettu pelto on kehittynyt saraiseksi avoluhdaksi. Sen reunoilla kasvaa nuorta koivikkoa ja hyvin vetisellä alalla pajuja. Kasvillisuudessa on saroja ja heiniä sekä vähän ruohoja. Suo soveltuu mahdollisesti sudenkorennoille.

Kuvio 68: Tuoreet keskiravinteiset lehdot. Tuoreessa rinnelehdossa kasvaa vart-tunutta, melko tasaikäistä kuusta ja runsaasti haapaa. Puusto on harvennettua ja hoidettua. Aluskasvillisuus on harvaa ja matalaa.

Kuvio 69: Metsäkortekorvet. Talousmetsäkäytössä olevan ojitetun metsäkorte-korven aluskasvillisuus on muuttunut suurelta osin lehtomaiseksi ja alkuperäistä kas-villisuutta on jäljellä vain vähän. Harvennetussa pääosin keski-ikäisessä puustossa on kuusta, haapaa, koivua ja raitaa. Reunoilla on jykeviä haapoja ja mäntyjä.

Kuvio 70: Ruohokorvet. Ojitetun saniais- ja metsäkortekorven kuivunein osa on muuttunut lehtomaiseksi, mutta osin se on vielä märkä ja kasvaa alkuperäistä kasvillisuutta. Turvekankaaksi muuttuvalla suolla kasvaa varttunutta kuusta, haapaa, koivua ja leppiä. Puustoa on harvennettu, mutta paikoin siinä on kerroksellisuutta.

Kuvio 71: Kalliometsät. Kalliometsä on osin harvennettu ja metsätalouskäytössä, mutta osin harvaa, kitukasvuista ja melko luonnontilaista. Puustossa on varttunutta mäntyä, kuusta ja koivua. Avokalliota on vähän ja avoimia paikkoja peittävät pääosin varvut, jäkälät ja sammaleet.

Kuvio 72: Havumetsävyöhykkeen norot. Pienen noron uoma on suhteellisen luonnontilainen, mutta sen vieressä on näkyvissä motoura, ja metsätalous heikentänyt uoman luonnontilaa. Noron ympärillä on nuorta ja varttunutta kasvatusmetsää.

Kuvio 73: Kosteat keskiravinteiset lehdot. Entiselle pellolle kehittyneessä lehdossa kasvaa runsaasti keskikokoista tai järeää haapaa tiheässä ja keskikokoisessa kuusikossa. Lehto on varjoisa ja sen aluskasvillisuus on niukkaa. Metsä on hyvin liito-oravalle soveltuvaa.

Kuvio 74: Kosteat keskiravinteiset lehdot. Sekundäärinen lehto on ollut joskus pellonreunus. Tiheä, jyrkänteen ja itärinteen alla nuorehko haapaa ja kuusta kasvava metsä soveltuu erinomaisesti liito-oravalle. Varjoisassa lehdossa on vähän aluskasvillisuutta.

Kuvio 75: Karut varjoiset kalliojyrkänteet. Korkeaan ja monipuoliseen jyrkän-teeseen sisältyy uurteita ja lohkareita, eri tasoja ja sammaleisia pahtoja. Jyrkänteen alla on varjostavia kuusia, kolohaapoja ja runsaasti lahoppuuta. Kalliomännikkö jyrkänteen laella on noin 20 m korkeammalla kuin alaosa. Upealla, luonnontilaisella ja varjoisalla jyrkän-teellä ja sen alla on monimuotoista ja luonnontilaista kasvillisuutta.

Kuvio 76: Karut poronjäkälä-sammalkalliot. Poronjäkälää kasvava kulumaton kallio ja pyöreäreunainen jyrkänne ovat muodoltaan kauniita, mutta lajistoltaan silti tavanomaisia.

Kuvio 77: Metsäkortekorvet. Suotyypiltään epäselvä kapea suopainanne kallioiden välissä kasvaa nuorta kuusikoivumetsää, jonka seassa on nuorehkoa mäntyä. Vesi valuu pohjoiseen seuraavaan korpeen. Kasvillisuuteen kuuluu varpuja, saniaisia ja kortetta. Suo on ojittamaton, mutta pienikokoinen.

Kuvio 78: Ruohokorvet. Kosteassa kallioiden painanteen korvessa kasvaa nuorta istutusköivikköä. Kasvillisuus on metsätalouden muuttamaa ja suolla näkyy ajouria. Vesi jatkaa koilliseen norossa, josta ei selviä, onko se laskuoja vai luontainen noro.

Kuvio 79: Havumetsävyöhykkeen norot. Hyvin pieni noro saa alkunsa ruohokorvesta, mutta häviää rinteessä. Noron luonnontila on epäselvä, ja se saattaa olla vanha laskuoja.

Kuvio 80: Hakamaat. Umpeen kasvanut hakamaa on ollut laidunta vielä 1990-luvulla. Puustoa on kaadettu noin 5 vuotta sitten, mutta nuoria lehtipuuryhmiä on jätetty. Oksantähteitä on paljon ja alueelle on luotu keinopötkkelöitä. Sananjalka ja vadelma ovat runsaita. Nyt metsästykseseen käytetty haka on vielä ennallistettavissa, sillä hirvien ja kauriiden laidunnus pitää sitä avoimena metsänhoidon lisäksi.

Kuvio 81: Tuoreet heinäniityt. Umpeutuvan katajaisen rinnenäityn keskiosassa on lajirikas, mutta sen reunoilla on sananjalkaa ja lehtivesakkoa. Ympäröivä metsä on kaadettu noin 5 vuotta sitten, mikä on lisännyt valoa. Niityn läpi virtaa pieni noro. Niitty on Espoon perinneympäristöjen parhaimmistoa, vaikka se onkin surkean pieni ja loistoajastaan kaukana. Vieressä on metsästystorni.

Kuva 26. Entistä hakamaata kuviolla 81. Kasvillisuudeltaan monipuolinen kohta on saanut tarvitsemaansa valoa puiden kaatojen seurauksena.

Kuvio 82: Tuoreet heinäniityt. Katajien seassa kasvaa kuivaa rinnenäityä, jolta löytyy vielä edustavia kasvillisuuslaikkuja. Se on kuitenkin heinävaltainen ja sananjalka ilmaisee umpeenkasvua. Ylispuiden oksia on metsänkaadon jälkeen runsaasti. Jyrkkä rinne rehevöityy jätetyistä hakkuutähteistä, ja niittohoito tarpeellinen lajirikauden palauttamiseksi. Lajirikkaus on heikko, mutta katajat ja hirvenkello ilmentävät laidunnusta.

Kuvio 83: Heinäkedot. Suuren katajan kupeessa kasvava kuiva keto on edelleen edustava ja kasvaa runsaasti niitturuohoja. Sen ympärillä sananjalka on vallannut entisen niityn ja se vaatisi nopeasti hoitoa.

Kuvio 84: Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet. Suoristettu pelto-ojan näköinen puro virtaa peltomaisemassa tai sekundaarisessa lehdossa pari metriä

leveänä uomana rehevässä savimaassa. Pudotusta on vähän ja puron virtaus kohtalainen, ja sen vesi on melko savisamea.

Kuvio 85: Sarakorvet. Kuivahtanut korpi, nyt lähinnä turvekangas, kasvaa keskikokoista kuusimäntymetsää. Suon reunoilla on harvennettua männikköä. Ojitus kuivattaa suota ja myös metsätalous heikentää sen luonnontilaa.

Kuvio 86: Karut varjoiset kalliojyrkänteet. Matala pystysuora jyrkänne on maisemallisesti näyttävä, mutta sen sammallajisto on yksipuolinen. Jyrkänne ei täytä MeL 10§ vaatimuksia sen pohjoissuunnasta huolimatta. Jyrkänteen edusta on varjoisa ja kasvaa järeähköä kuusikkoa.

Kuvio 87: Tuoreet keskiravinteiset lehdot. Rinnelehdon puusto on nuorta tasaikäistä istutettua tammea, jonka seassa on taimina kuusta, koivua ja raitaa. Lehto on tyypiltään keskiravinteista ja tuoretta tai kuivaa, paitsi sen keskeltä kulkevan ei-luonnontilaisen noron/ojan varressa pienellä kaistaleella kosteaa.

Kuvio 88: Kuivat keskiravinteiset lehdot. Kuiva rinnelehto on rakenteeltaan ja lajistoltaan luonnontilaisen kaltainen. Lehtipuuvaltainen puusto on kerroksellista ja iältään vaihtelevaa. Rinteessä kasvaa useita järeitä koivuja ja haapoja, joiden seassa on muita lehtipuita, kuusta ja mäntyä. Aluskasvillisuus on harvaa.

Kuvio 89: Varttuneet havupuuvaltaiset lehtomaiset kankaat. Rinnemetsän kuusivaltainen puusto on iältään vaihtelevaa, mutta pääosin keski-ikäistä. Sekapuuna on lehtipuita. Rinteen päällä on luonnontilaista kalliometsää ja alempana rinteessä kuivaa lehtoa. Metsässä on runsaasti lahoppuuta, mutta se on pääosin melko nuorta.

Kuvio 90: Kalliometsät. Rinteen laella kasvaa luonnontilaisen kaltaista kalliometsää. Valoisalla eteläreunalla on vähän ketomaista kasvillisuutta ja paikoin on jäkäläistä avokalliota. Reuna on osin jyrkkä, mutta jyrkänne on melko matala. Puustossa ovat iältään vaihtelevat mänty, kuusi, koivu, haapa ja kataja.

Kuvio 91: Pensaikkoluhdat. Suon eteläosan oja tai puro on tukkeutunut, minkä seurauksena suolle on muodostunut tiheää ja vetistä pajuluhtaa. Suon pohjoisosaa taas on hakattu hiljattain ja on nyt nuorta puuta kasvavaa metsäkortekorpea. Suon reunoilla ja pajukon välissä on avoimia saraisia alueita. Asutusta on aivan suon reunassa ja se on muutenkin vahvasti ihmisvaikutteinen, mutta nykytilassaan se mahdollisesti soveltuu viitasammakolle.

6.6 Nikula - Stormbacka pohjoinen

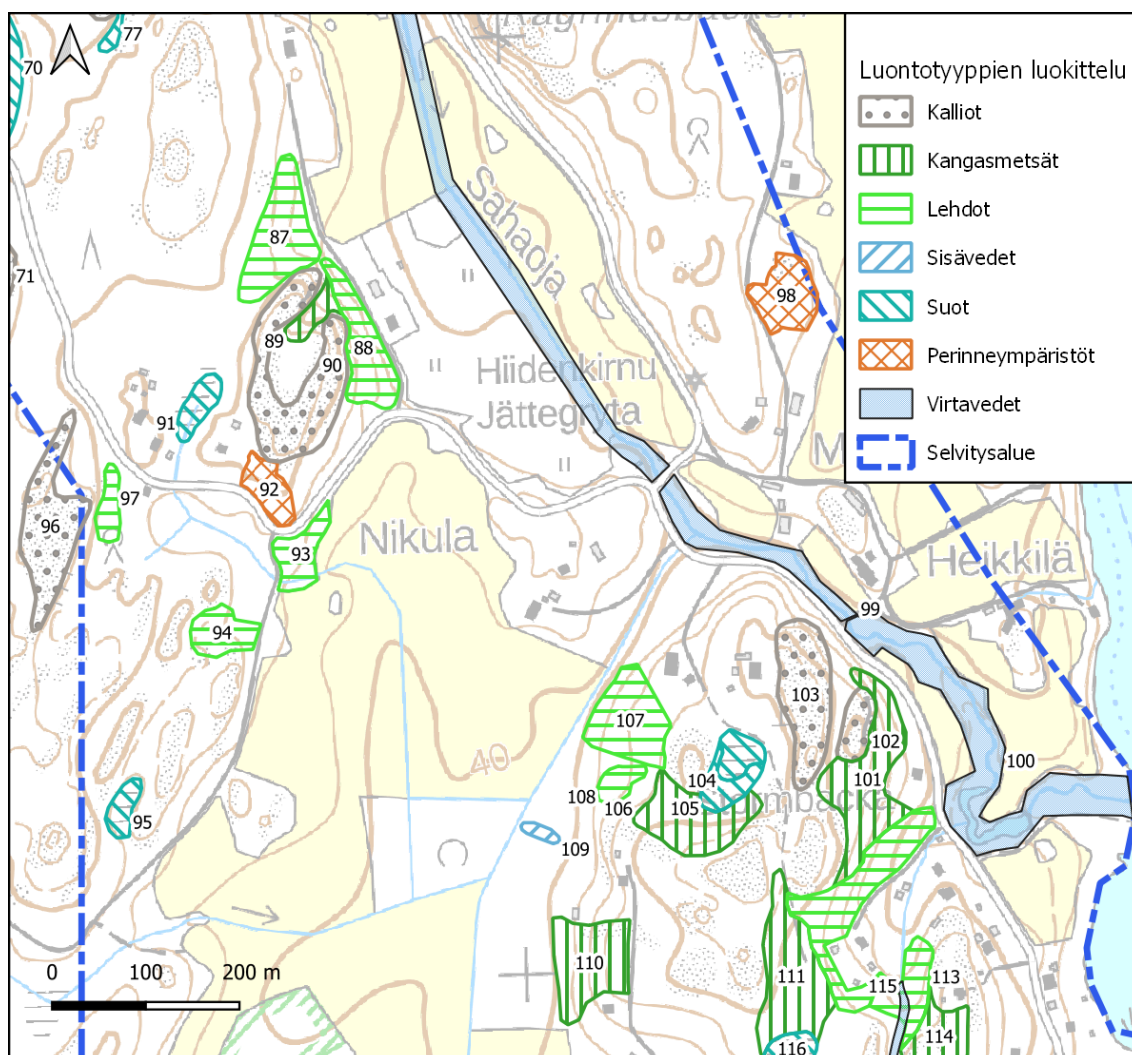
Selvitysalueen itäosasta on rajattu useita melko pienialaisia uhanalaisia luontotyypejä, joiden luontoarvo on LUMO-arvotuksen mukaisesti tulkittu luokkiin 2–3 (Faunatica 2021). Arvokkaita luontokohteita ovat **Myrskymäen pähkinäpensaikko** sekä

Nikulan pähkinäpensaikko, jotka on vuonna 2008 tulkittu säilyttämisen arvoisiksi (Hämäläinen 2008).

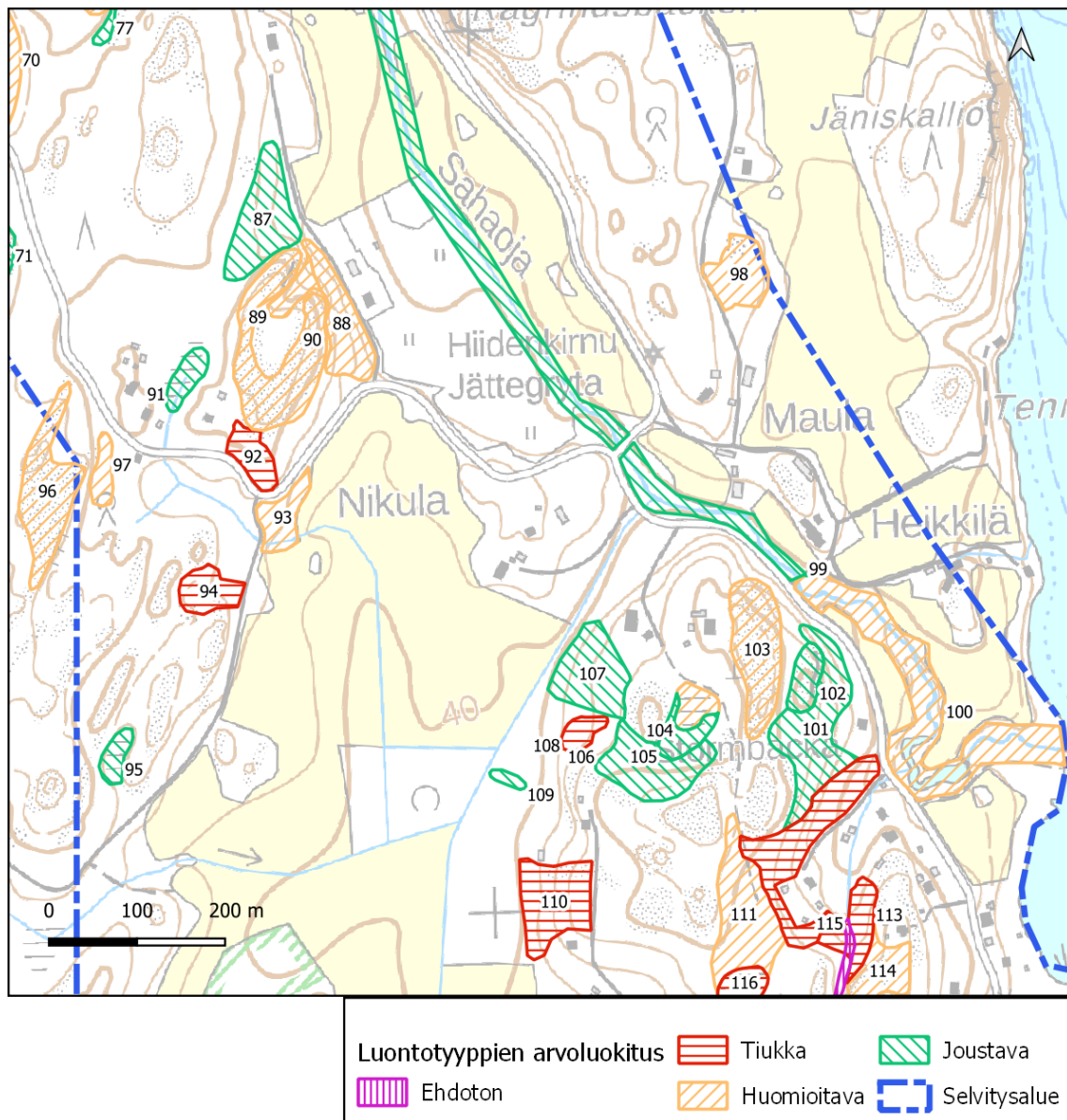
Perinneympäristöjä on rajattu Maulan entinen laidun ja Heinästien keto (Lampinen & Annala 2014). Heinästien keto on Espoon arvokkaat luontokohteet -julkaisussa (Lammi & Routasuo 2013) todettu kasvilajistoltaan huomionarvoiseksi, ja siltä on tavattu mm. kesämaitiaista, mäkikauraa, pölkkyruohoa, tuoksusimaketta, kartioakankaalia ja keltamataraa (NT). Sitä on hoidettu Espoon kaupungin ympäristökeskuksen toimesta niittämällä ja vieraslajeja poistamalla.

Espoon virtavesiselvityksessä osa-alueelta on rajattu yksi kohde, **Heikkilän puro-laakso**, jonka kautta Sahaoja laskee Nuuksion Pitkäjärveen (Janatuinen 2009).

Tässä esitetään kuviot 80–113. Nikulan lähelle sijoittuu 13 kpl luontotyyppiä, joiden pinta-ala on 9,4 ha. Stormbacka pohjoisen ympäristössä on kuviot 102–115.

Kuva 27. Nikulan lähelle sijoittuvat uhanalaiset luontotyytit 92–95 ja Stormbackan luontotyytit 101–114.

Kuva 28. Nikula-Stormbackan luontotyyppien luontoarvot.

Kuvio 92: Mäkikaurakedot. Hieno niitty on umpeutumassa hoidon puutteesta. Kedon valtalaji on koiranheinä, jonka seassa kasvaa mäkikauraa ja lajirikasta ruohos-toa. Kedolla kasvaa vanha kaksihaarainen saarni, ja sen kallioketo, kivimuuri ja lahopuu lisäävät luontoarvoja. Varjostavan puuston ja vesakon raivaus on tarpeen. Keto on TPO-ohjelmassa paikallisesti arvokas ja se on myös perinneympäristöselvi-tyksen kohde.

Kuva 29. Nikulan entisen kyläkoulun pihapiirissä kasvaa kaksihaarainen lehtosaarni kuviolla 92. Niitty kärsii varjostuksesta, mutta kuivuuden ansiosta sillä sinnittelee edelleen monipuolinen kasvillisuus.

Kuvio 93: Tuoreet keskiravinteiset lehdot. Kehittyvä lehto sijaitsee jyrkässä pel-lontörmässä pihapiirin laidassa. Kaksi valtavaa, leveälatvuksista, halkaisijaltaan noin 65 ja 90 cm kokoista mäntyä kuuluu Suomen suurimpiin. Kielo on aluskasvillisuuden ehdoton valtalaji. Tiheä vaahteravesakko on liian tiivistä männyille ja sitä olisi raivat-tava puiden hyvinvoinnin edistämiseksi.

Kuvio 94: Pähkinälehdot. Lehdossa kasvaa kookkaita ja leveitä pähkinäpensaita tiiviissä ryhmässä. Ylispuina on väljästi mäntyjä ja kuusia. Aluskasvillisuutta on niu-kasti. Pähkinäpensaat ovat vanhoja ja elinvoimaisia puuston harvennuksen takia.

Kuvio 95: Sarakorvet. Romahtaneen hirsitorpan ojitettu suoniitty on palautunut korveksi. Lajisto on melko yksipuolinen: väljästi nuorta koivua, pajuja ja saraa. Kor-ven reunoilla on keskikokoinen kuusta, raitaa ja haapaa. Harvennukset itä- ja poh-joispuolilla aiheuttavat reunavaikutusta ja metsätalous on heikentänyt suon luonnon-tilaa. Haavikko soveltuu liito-oravalle.

Kuvio 96: Kalliometsät. Luonnontilaisen kaltaisen kalliometsän reunassa on matala jyrkänne. Kuivalla kalliolla kasvaa lähinnä kitukasvuista mäntyä sekä vähän kuusta, koivua ja katajaa. Jäkäläpeitteistä avokalliota on laajalti.

Kuvio 97: Pähkinälehdot. Aivan talon vieressä sijaitsevassa pienikokoissa lehdossa kasvaa useita suurikokoisia pähkinäpensaita. Puustossa ovat varttuneet haapa, kuusi ja koivu, joiden seassa on muutama mänty, vaahtera ja pihlaja. Puustoa on

harvennettu joskus. Aluskasvillisuus on matalaa ja sen lajistossa on ruohoja, sammalia ja harvassa saniaisia. Lahopuuta on kohtalaisesti.

Kuvio 98: Heinäkedot. Umpeen kasvavan hakamaan ruohovartisessa lajistossa on paljon lajirikkautta ja siellä esiintyy mm. keltamataraa, mutta laadukas ala on pieni. Kedolle on levinnyt nuorta mäntyä, koivua ja pihlajaa, ja siellä kasvaa myös vanhoja mäntyjä. Hoitotarve on pikainen, sillä puita olisi raivattava niityn paahteisuuden liisäämiseksi. Vadelma, nokkonen ja sananjalka uhkaavat matalia ketoruohoja, ja komealupiini on vallannut savimaata perinneympäristön eteläosasta. Keto on lajistonsa suhteen Espoon parhaita, vaikka onkin heikkokuntoinen.

Kuva 30. Maulan laidun kuviolla 98 kasvaa parhaimmillaan lajirikasta pienruohoniittyä. Kuvassa etualalla keltamatara, taaempaa ahdekaunokki.

Kuvio 99: Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujot. Suoristettu uoma jyrkässä lehdon purolaaksossa on nuorehkon puuston suojaama. Virtaus on nopeaa. Idässä vanha kivinen kaarisilta voi soveltua vesisiipponen päiväpiiloksi.

Kuvio 100: Havumetsävyöhykkeen pikkujot ja purot. Puron uoma on kohtalaisen luonnontilainen ja siinä on useita koskijaksoja, vaikka uomaa on padottu ja perattu. Koskissa pohja on soraa ja muualla savea tai hiekkaa. Reunoilla kasvaa runsas lehtipuusto, jossa on paljon vaahteraa. Kuvaus perustuu taustatietoihin (Janatuinen 2009 s34) ja autosta tehtyyn kartoitukseen.

Kuvio 101: Jalopuustoiset kangasmetsät. Kangasmetsässä kasvaa kymmeniä pieniä ja muutamia suuria pähkinäpensaita. Siemenpuuasentoon harvennetun mäntypuuston seassa on nuorta mäntyä, koivua, haapaa ja kuusta.

Kuvio 102: Kalliometsät. Nuorehkoissa kalliometsäissä on valtapuina mäntyä ja koivua ja seassa pähkinäpensaita. Kallioiden reunoilla on matalia jyrkänkaita.

Kuvio 103: Kalliometsät. Luonnontilaisen kaltaisessa kalliometsässä kasvaa iältään vaihtelevaa mäntyä ja paikoin myös koivua, kuusta ja tammea. Kallioiden välissä on pieniä soistumia.

Kuvio 104: Saranevat. Joitakin kitukasvuisia koivuja ja mäntyjä kasvava saraneva on paikoin mättäinen ja paikoin vetinen ja hyllyvä. Kasvillisuuteen kuuluvat mm. serrat, karpalo ja rahkasammalet. Suolla ei ole ojia, mutta puustoa sen ympäriltä on käsitelty ja aivan sen reunassa kulkee tie.

Kuvio 105: Metsäkortekorvet. Viereiseen saranevaan liittyvä puustoinen suo on tyyppiltään osin metsäkortekorpi ja osin korpikämmäli. Harvennettuun nuoreen puustoon kuuluvat koivu, mänty ja kuusi.

Kuvio 106: Jalopuustoiset kangasmetsät. Hoidetussa kangasmetsässä kasvavat pähkinät ovat kookkaita, mutta harvassa. Puustossa on nuorehkoa koivua, kuusta, mäntyä ja tammea. Aluskasvillisuus on harvaa ja aukkoista ja siihen kuuluu heiniä, varpuja ja sananjalkaa.

Kuvio 107: Pähkinälehdot. Joitakin kookkaita, mutta pääosin nuoria pähkinäpensaita kasvaa metsässä, jonka tyyppi vaihtelee tuoreesta lehdosta lehtomaiseen kankaaseen. Puustossa on pääosin nuorta koivua, jonka seassa kasvaa raitaa, mäntyä, kuusta ja haapaa.

Kuvio 108: Pähkinälehdot. Pienialainen lehto sijaitsee pihapiirin ja istutuskoivikon välissä. Kerroksellisen, tiheän ja monipuolisen sekapuuston seassa on yli 20 kpl keskikokoisia tai järeitä pähkinöitä. Kasvillisuus on sekoitusta tuoreen lehdon ja lehtomaisen kankaan kasvillisuudesta.

Kuvio 109: Kausikuivat lammet. Savimaahan kaivettu kastelulammikko soveltuu viitasammakolle. Sen kasvillisuus on hyvin rehevää ja vedenpinta on limaskan peitossa. Lammen luontotyyppi on sekundäärinen eikä siten aivan vastaa lutu-tyyppiä.

Kuvio 110: Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat. Erittäin jyrkässä rinneessä kasvaa kuusivaltaista synkkää sekametsää ja sen reunassa haapaa. Alarinteessä luonnontilaisen kaltainen, hoitamaton ja kerroksellinen puusto on tiheää ja ylärinteessä väljempää.

Kuvio 111: Jalopuustoiset kangasmetsät. Hoidetussa talousmetsässä kasvaa kymmeniä suuria (yli 2 m) ja vielä useampia pieniä pähkinäpensaita. Siemenpuuasentoon harvennetun mäntypuuston alla kasvaa nuorehkoa mäntyä ja koivua.

Kuva 31. Jyrkässä rinteessä kasvava metsä kuviolla 110.

Kuvio 112: Pähkinälehdot. Jyrkässä rinnelehdossa kasvaa yli sata kookasta (yli 2 m) pähkinäpensasta. Metsä on tyypiltään mosaiikkimaista: ylärinteessä on paikoin kuivaa ja paikoin tuoretta lehtoa tai kangasmetsää ja tasaisemmassa alarinteessä kosteaa lehtoa. Harvennettuun päällyskerrokseen kuuluvat varttuneet haapa, koivu ja mänty, muuta muuten lehtipuuvaltainen puusto on keski-ikäistä tai nuorehkoa. Tiheän pensaskerroksen alla on hyvin vähän ruohoja aluskasvillisuutta. Vaikka puustoa on hoidettu joskus, on metsä pähkinäpensaikkona erittäin edustava.

Kuvio 113: Pähkinälehdot. Rinnelehdossa kasvaa yli 30 kookasta (> 2 m) pähkinäpensasta ja jyrkeviä kilpikaarnamäntyjä sekä varttunutta ja eri-ikäistä kuusta, koivua, tammea ja muita lehtipuita. Paikoin on tiheää nuorta kuusta alikasvoksena. Lehdon läpi kulkee jyrkässä rinteessä virtaava pieni ja luonnontilainen noro. Aluskasvillisuus on harvahkoa ja tuoreelle lehdolle tyypillistä. Lehto on hyvin lähellä asutusta ja siihen rajautuvien pihojen reunoilla on roskia ja muuta ihmisvaikutusta.

6.7 Stormbacka, Herrbacka sekä Histanpuro

Osa-alueen pohjoisosasta on rajattu joitakin uhanalaisia luontotyyppejä, joiden luontoarvo on LUMO-arvotuksen mukaisesti tulkittu luokkiin 2–3 (Faunatica 2021). Huomioitavista lajeista on tallennettu Tomtbackaan havaintopisteet lahokaviosammaleesta ja ryväsjäkälastä. Arvokkaaksi ja säilyttämisen arvoiseksi luontokohteeksi on vuonna 2006 tulkittu **Herrbackan pähkinäpensaikko** seurantaloon kohdalla (Hämäläinen 2006). Osa Herrbackan alueesta on myös vuoden 2015 ELKS-selvityksen mukaan luokiteltu liito-oravan elinalueeksi.

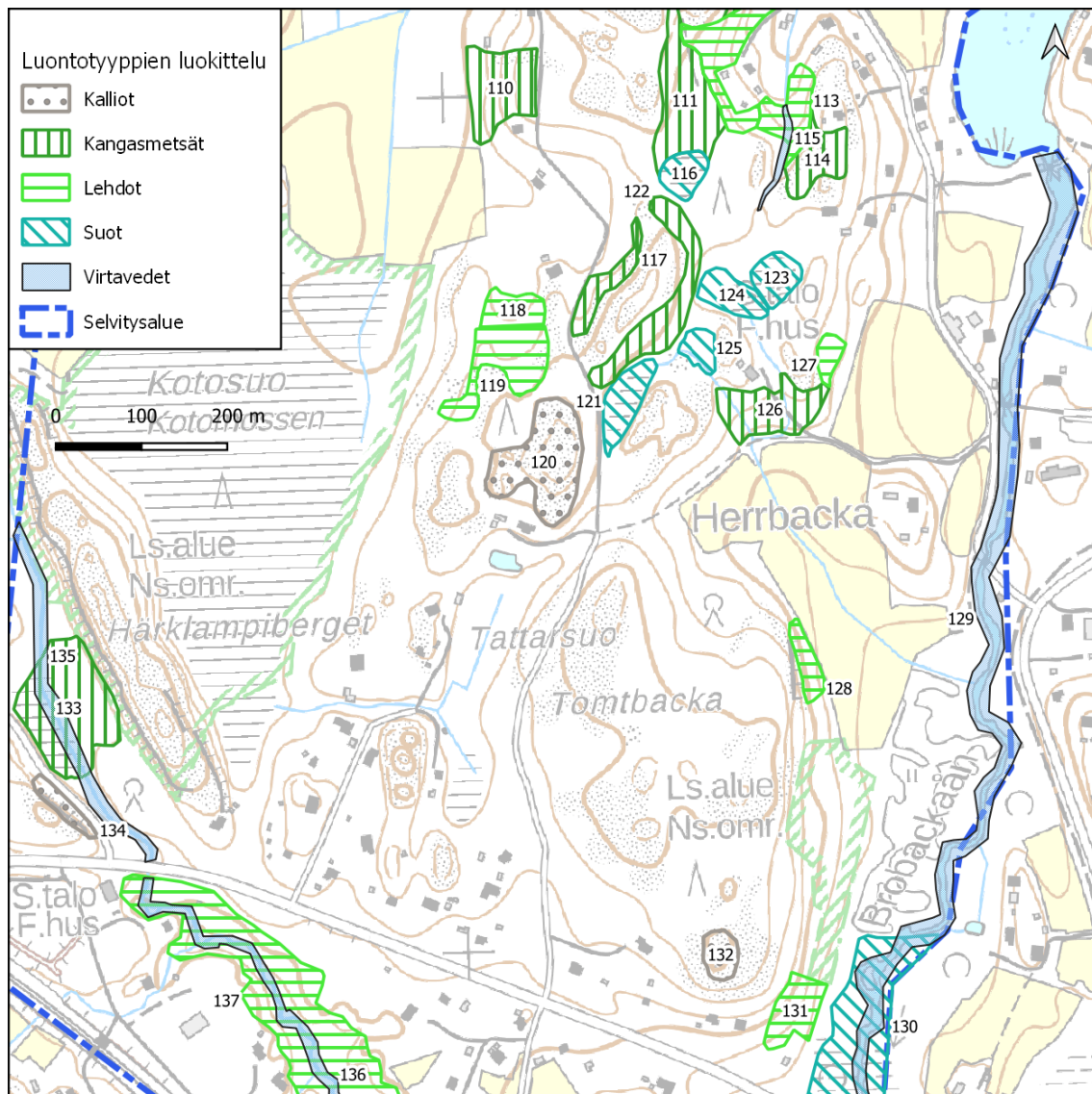
Brobackaan pähkinäpensaslehto on Espoon arvokkaat luontokohteet -julkaisussa (Lammi & Routasuo 2013) todettu järeäksi ja runsaslahopuustoiseksi kuusimetsäksi,

jossa kasvaa noin 400 pähkinäpensasta. Osin alueella on lehtomaista kangasta. Ruohovartinen lajisto on todettu tuoreelle lehdolle tavanomaiseksi.

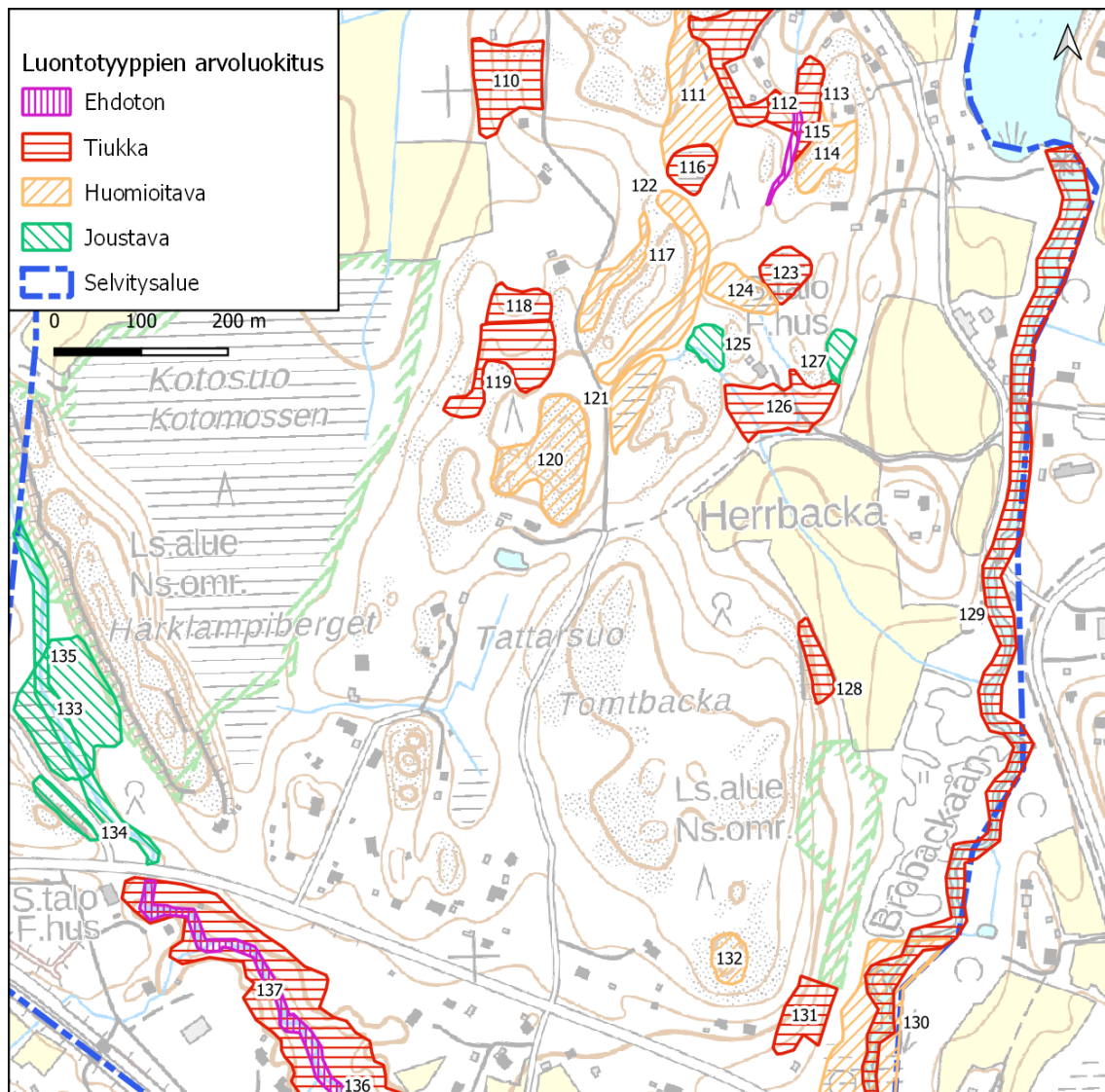
Espoon virtavesiselvityksessä osa-alueelta on rajattu kaksi kohdetta: **Histanpuron** kohteet Nupurintien molemmin puolin (Janatuinen 2009). Myös Sitowise (2021) on tarkastellut Histanpuroa osana Espoon kaupunkipuroja. Histanpuro on seuraavassa alaluvussa käsiteltävää alajuoksua lukuun ottamatta luokiteltu voimakkaaksi muokatuksi. Histanpuron laakso on luokiteltu liito-oravan ydinalueeksi (Manninen ym. 2019).

Osa-alueen länsiosaan sijoittuvaa **Kotosuota** luonnehditaan tyypiltään keidassuoksi, jossa laidoilla on korpea ja nevoja ja keskellä karua rämettä. Kohdetta kutsutaan myös nimellä Kotalammensuo. Suolta on löytynyt itäreunalta vesilain 2. luvun 11 § suojelema lähde. Huomionarvoisista kasveista on havaittu juurtosara ja korpialvejuuri. Viereinen korkea kallioselänne jyrkänteineen, Härklampiberget, ja sen lehdot rajautuvat Kotosuohon. Liito-orava esiintyy sekä suon länsi- että itälaidalla ja Härklampibergetin alapuolisissa metsissä. Linnusto Kotasuolla on rämeelle tyypillisesti niukka, mutta rämeellä pesi direktiivilajeista kurki, joka vaatii pesimäsuoltaan reilua kokoa (Manninen ym. 2019). Suo ei ole täysin luonnontilainen, vaan sen koillisosaan sijoittunut Kotalampi on kuivatettu. Siitä huolimatta se on todettu maakunnallisesti arvokkaaksi suoalueeksi (Lammi & Routasuo 2013).

Kotosuota ei ole tässä selvityksessä kartoitettu, mutta sen ympäristöä ja siihen idästä, lännestä ja etelästä rajautuvia luontotyypppejä tarkastellaan tässä luvussa. Tässä kuvaillaan kuviot 114–135, jotka sijoittuvat Stormbackan eteläosaan, Herrbackaan ja Histanpuron varrelle.

Kuva 32. Stormbackan uhanalaiset luontotyypit 110–127 ja Herrbackan luontotyypit 128–131 sekä Nupurinjärveä lähinnä olevat luontotyypit 133–137.

Kuva 33. Stormbackan, Herrbackan ja Nupurinjärven luontotyyppien LUMO-luokituksen mukaiset luontoarvot.

Kuvio 114: Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat. Kuusivaltaista kerroksellista puustoa kasvavan kangasmetsän seassa on pieniä alueita mäntyä kasvavaa kalliometsää. Metsä rajautuu pihoihin ja sen läpi kulkee joitakin polkuja. Aluskasvillisuudessa on tiheää varvikkoa ja sammalia.

Kuvio 115: Havumetsävyöhykkeen norot. Pieni noro virtaa varsinkin keskiosastaan jyrkäkässä rinteessä puustoltaan luonnontilaisen kaltaisessa lehdossa. Rinteen alareunalla noro jatkuu avoimella piha-alueella ojamaisessa uomassa. Puustoa lehdosta ylärinteeseen on hakattu ja siellä kasvaa tiheää taimikkoa.

Kuvio 116: Saranevat. Saraisen avosuon mättäillä kasvaa kitukasvuisia koivuja ja mäntyjä, mutta paikoin suo on märkä ja vetinen. Kasvillisuudeltaan edustava neva on ojittamaton ja luonnontilaisen kaltainen, mutta sen ympärillä on hoidettua talousmetsää.

Kuvio 117: Jalopuustoiset kangasmetsät. Harvennetussa nuorehkossa istutusmetsässä kasvaa yli 20 kpl hentoja pähkinäpensaita, joita on raivattu useita kertoja. Aluskasvillisuus on heinävaltaista. Pääosin nuorta tai nuorehkoa puustoa kasvavan metsän tyyppi on epämääräinen ja vaihtelee lehdon ja kangasmetsän välillä.

Kuvio 118: Tuoreet keskiravinteiset lehdot. Alarinteessä sijaitsevan alikasvoskuusikon varjostaman tuoreen lehdon läpi on vedetty mutkitteluva oja. Kerroksellisessa sekapuustossa on muutama järeä haapa ja jonkun verran pähkinöitä reunoilla. Lehto näyttää sekundääriseltä, mutta ilmakuvan mukaan se on vain avohakattu 1940-luvulla.

Kuvio 119: Pähkinälehdot. Tiheässä kuusikoivumetsässä kasvaa yli 50 kpl kookkaita tai keskikokoisia pähkinöitä. Etelässä on väljää mäntykoivumetsää, jonka seassa kasvaa halkaisijaltaan 10 cm suuruisia tammia ja kookkaita pähkinöitä. Metsän tyyppi vaihtelee tuoreesta lehdosta lehtomaiseen kankaaseen ja sen aluskasvillisuus on paikoin niukkaa. Metsä on avohakattu 1950-luvulla ja sitä on ojitettu puretun sähkölinjan alla. Metsä soveltuu liito-oravalle.

Kuva 34. Pähkinäpensaikon reunaa kuviolla 119.

Kuvio 120: Kalliometsät. Topografialtaan monipuolisella, maisemallisesti kauniilla kallionlaella on eri-ikäistä väljää männikköä ja kelojuita. Kalliota peittävät poronjälät, sammat ja kanerva. Kalliolla on pieniä jyrkänteitä, halkeamia, uurteita, rinteitä ja laakeita selänteitä. Pientä polkua lukuun ottamatta kallio on luonnontilainen.

Kuvio 121: Saranevat. Luonnontilaisen kaltainen hyllyvä avoneva kasvaa harvakseltaan puuntaimia. Reunojen puustossa on nuorta lehtipuuta ja useita mäntykeloja. Matalassa ja umpeutuneessa ojassa koillisen puolella valuu vettä, mutta oja ei vaikuta kuivattavan suota.

Kuva 35. Saraneva kuviolla 121 on vetinen ja täysin avoin.

Kuvio 122: Jalopuustoiset kangasmetsät. Pähkinäpensaisessa kangasmetsässä kasvaa kymmeniä suuria (yli 2 metriä) sekä runsaasti pieniä pähkinäpensaita. Siemenpuuasentoon harvennetun mäntypuuston alla on nuorehkoa mäntyä ja koivua.

Kuvio 123: Kangasrämeet. Suopainanteessa on järeitä mäntyjä ja suovarpuja kasvavaa rämettä sekä pieni ja vetinen saraneva. Viereisen korven ojitus ei vaikuta vesitalouteen, ja suo on luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen (Faunatica 2021 edustavuus kuitenkin vain 3).

Kuvio 124: Metsäkortekorvet. Puustoltaan harvennettu ja etelästä jo 1950 ojitettu korpi on edelleen vetinen keskeltä. Puustossa on nuorehkoa koivua, nuorta kuusta ja muutama järeä mänty. Puusto on avohakattu noin vuonna 1950, ja 2023 vieressä on tuore hakkuu/taimikko. Harvennusjätteet on jätetty metsään.

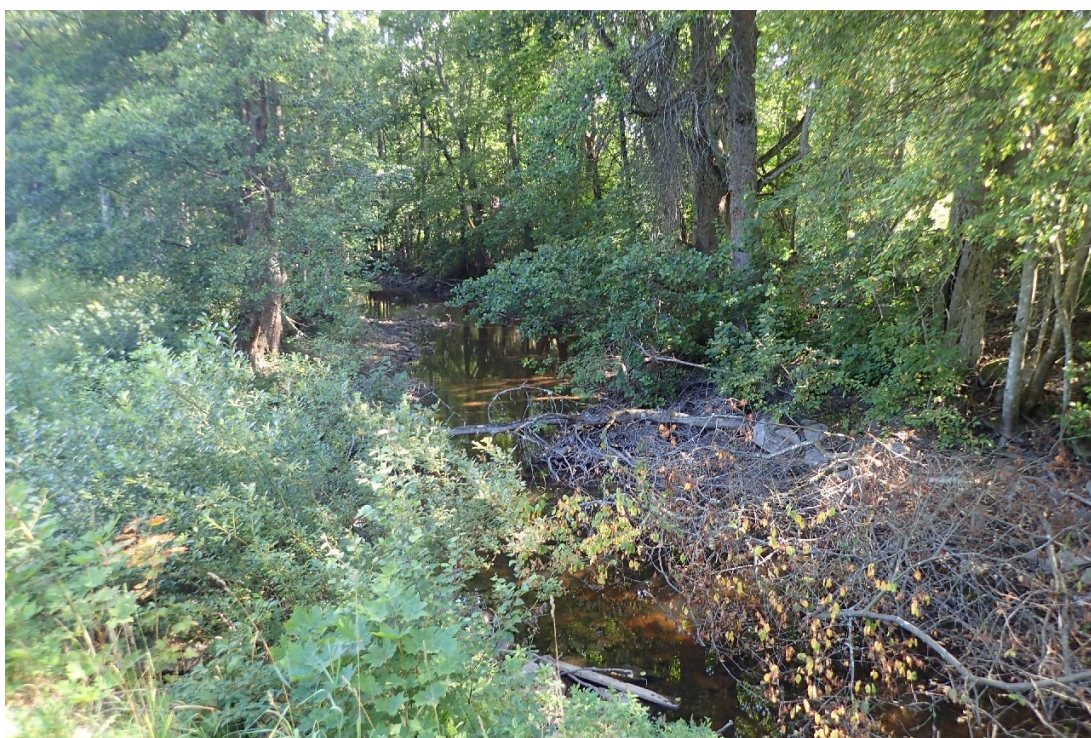
Kuvio 125: Boreaaliset piensuot. Pienen viettävän, paikoin upottavan suopainanteen läpi valuu vettä saranevalta kaakon suuntaan. Oja on umpeutunut, mutta vesi virtaa tämän maan läpi. Sekapuusto on keskikokoista, ja sammaleinen kasvillisuus on kangasmetsän ja korven sekoitusta. Suo ei vastaa mitään suotyyppiä.

Kuvio 126: Jalopuustoiset kangasmetsät. Seurantalon eteläpuolella on tiheä ja järeä sekametsä, jossa on paljon pähkinöitä tuoreella kankaalla. Liito-oravapotenti-aalia on vähän järeiden haapojen takia. Läpi kulkee paikoin vettä kerännyt ajoura.

Kuvio 127: Tuoreet keskiravinteiset lehdot. Jalopuustoisen kankaan reunassa sijaitsee pieni pähkinäpensasta kasvava paikoin tuore ja paikoin kostea lehto. Metsä on talouskäytössä ja sen puustoa on harvennettu. Kuusivaltainen puusto on keski-ikäistä ja nuorehkoa, ja sen sekapuuna on haapaa ja muita lehtipuita.

Kuvio 128: Pähkinälehdot. Kapealla ja jyrkähköllä metsäkaistaleella jyrkänteen alla kasvaa keskikokoista sekametsää, jossa on yli 20 nuorehkoa pähkinäpensasta. Lehtokaistale rajautuu pellonreunaan ja sen luontotyyppi vaihtelee tuoreesta lehdestä lehtomaiseen kankaaseen. Lehto ei ole erityisen edustava pähkinäpensaikkona, mutta jyrkänteenalusmetsänä sen edustavuus on melko hyvä.

Kuvio 129: Havumetsävyöhykkeen pikkujoet ja purot. Uoma on luontaisesti polveileva ja sen törmäeroosio on voimakas, vaikka törmä onkin paikoin kivetty. Yläjuoksulla sijaitseva säännöstelypato on este puron osien väliselle vesiyhteydelle. Puron rannoilla kasvaa edustavaa vanhaa tervalepikkoa ja lehtokasvillisuutta. Lepäkopotentiaali on suuri, sillä puron yli kulkee vanha kaarisilta, jonka alla saattaa sijaita vesisiipojen päiväpiilo.

Kuva 36. Gumbölenjoen yläjuoksulla kasvaa järeitä tervaleppiä ja uoma mutkittellee kuviolla 129.

Kuvio 130: Metsäluhdet. Entiselle niitylle kehittynyt koivu-leppä-pajuluhta kasvaa keskikokoista (25 cm) tai nuorta puustoa, paikoin väljästi. Jokiuoma ja sen varsi ovat hyvin luonnontilaiset. Luhdassa on runsaasti lajipotentiaalia mm. kosteikkolinnuille ja sammakoille.

Kuvio 131: Tuoreet keskiravinteiset lehdot. Valoisassa rinnelehdossa kasvaa erikäistä keskikokoista kuusi-koivu-mäntymetsää, jonka seassa on raitaa, haapaa ja pähkinöitä 8–10 kpl. Alarinteessä kasvillisuus on tyyppillistä tuoreelle lehdolle ja ylärinteessä ja laikuittain lehtomaiselle kankaalle. Aluskasvillisuus on runsaampaa kuin viereisellä luonnonsuojelualueella.

Kuvio 132: Kalliometsät. Kitukasvuisia mäntyjä kasvavan kalliometsän puusto on varttunut ja eri-ikäistä. Kallion pohjakasvillisuus on kulumatonta ja siellä on useita vanhoja keloja.

Kuvio 133: Ruohokorvet. Entinen ruohokorpi on muuttunut ruohoturvekankaaksi ja kasvaa nyt tuoretta keskiravinteista lehtoa. Metsässä on ojia ja maakumpuja, ja Histanpuron pohjoispuolella on aiemmin ollut kosteaa niittyä. Varttunut ja järeä kuusikoivumetsä on kuitenkin luonnontilaistumassa. Vierellä on yli 10 metriä korkea pystysuora jyrkänne. Lehdossa on kohtalaisesti keskikokoista kuusta maa- ja pystypuuna. Pystyyn kuolleita järeitä kuusia on runsaasti ja lehtilahopuuta kohtalaisesti.

Kuvio 134: Karut varjoiset kalliojyrkänteet. Monipuolinen, korkea ja pystykalteva jyrkänne sisältää mm. suuria uurteita ja lohkareita sekä pahtoja. Jyrkänne on luonnontilainen ja kulumaton.

Kuvio 135: Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet. Suoristettu ojamainen puro virtaa etelässä syvässä rotkossa, jossa on räjäytetty kalliota uoman tieltä. Uoma ei ole miltään puron osuudelta luonnontilainen.

6.8 Nupurinjärvi

Nupurinjärveä rantoineen on kartoitettu monessa yhteydessä, ja se sisältyy esimerkiksi Espoon arvokkaat luontokohteet -julkaisuun (Lammi & Routasuo 2013), jossa se on todettu paikallisesti arvokkaaksi kosteikko- ja suoalueeksi. Myös sen linnustoa ja muuta lajistoa on selvitetty aiemmin (esim. Lammi & Routasuo 2016).

Nupurinjärveä rantoineen kuvaillaan seuraavasti (Lammi & Routasuo 2016):

”Turunväylän ja Nupurintien välissä sijaitseva Nupurinjärvi on matala, rehevä järvi, jonka rannat ovat soistuneet. Länsirannan maisemaa hallitsee puuttomana säilynyt rantaneva ja eteläpäässä on laaja tulvakoivikko.

Nupurinjärven pesimälinnusto on monipuolinen, mutta kosteikkolintujen määrät ovat melko pieniä. Lajistoon kuuluu yleisten vesilintujen lisäksi laulujoutsen. Taivaanvuohia järvellä pesii enemmän kuin muilla vuonna 2016 tutkituilla lintuvesillä. Metsälinnusto on runsas ja siihen kuuluu useita vaateliaita lehtipuuvaltaisten lehtojen lajeja. Linnustoltaan arvokkaimmat osat ovat länsirannan neva ja eteläpään tulvakoivikko.”

”Järvi on matala ja sen länsiranta ja eteläpää ovat laajalti umpeenkasvaneita. Länsiranta on nevaa ja eteläpää tulvakoivikkoa. Saarettoman avovesialueen pinta-ala on 10 hehtaaria.

Nupurinjärven vesialue on melko niukkakasvinen. Sen reunaosat ovat pullosaran valitsemaa saraikkoa. Rannoilla kasvaa paikoin myös järviruokoa, leveäosmankäämiä ja isosorsimoa, mutta laajoja ruovikoita ei ole. Kauempana vesirajasta saraikot muuttuvat pajukkoluhdaksi ja hieskoivuluhdaksi (pohjoisranta, eteläpää) tai avoimeksi rantanevaksi (länsiranta). Nuuksion Pitkäjärven laskupuro päättyy Nupurinjärven pohjoispäähän ja jatkaa eteläpäästä alkavana purona Gumböleen ja sieltä edelleen Espoonlahden perukkaan. Laskupuro on järven eteläpäässä melko kapea, ja Nupurinjärvi tulvii näyttävästi keväisin. Eteläpään koivikkoalue on luontotyyppinä uhanalaista metsäluhtaa.” (Lammi & Routasuo 2016)

Kosteikkolintuja on tavattu Nupurinjärveltä vuonna 2016 41 lajia. Uhanalaisista ja silmälläpidettävistä linnuista on Heinäslammen tapaan havaittu taivaanvuohi (NT) ja pajusirkku (VU) sekä lintudirektiivin 1. liitteen lajeista laulujoutsen ja kurki. Huomionarvoisista lajeista on lisäksi tavattu pikkutikka ja kultarinta. Viitasammakoiden soidintamisesta tehtiin vain muutama havainto, vaikka läntinen luhta lajille soveltuukin.

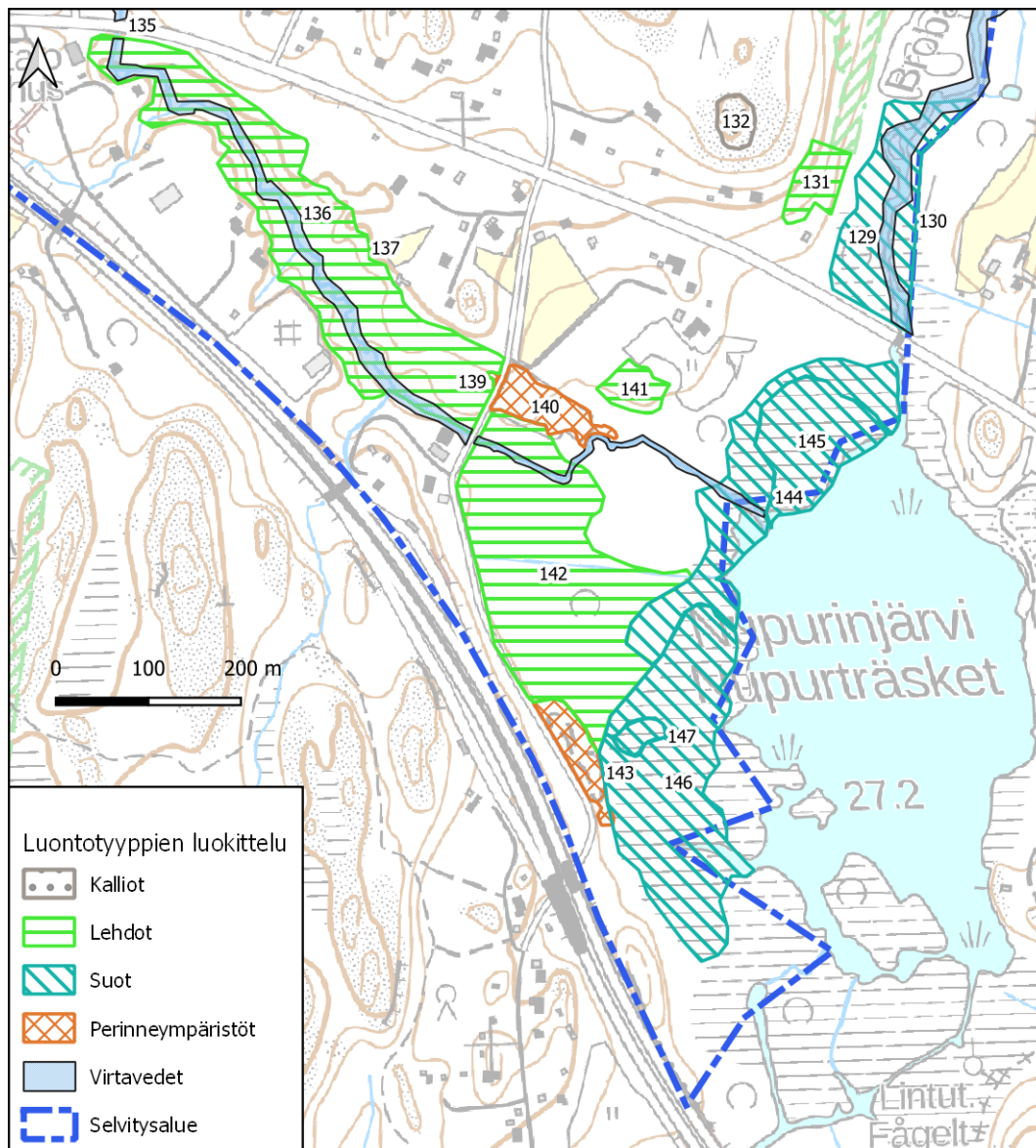
Espoon virtavesiselvityksessä Nupurinjärven osa-alueelta on rajattu kaksi kohdetta: jo edellisessä luvussa käsitelty Histanpuron kohde Nupurintien eteläpuolelta sekä siihen liittyvä **Arkiniityn purolaakso** (Janatuinen 2009). Sitowisen (2021) tarkastelussa Histanpuron alajuoksu tällä osa-alueella on luokiteltu luonnontilaiseksi tai luonnontilaisen kaltaiseksi.

Arkiniityn purolaaksoa on kartoitettu POKE:en selvityksessä vuonna 2019 (Manninen ym. 2019). Purolaaksosta on havaittu vesilain 2. luvun 11 § mukaisia noroja ja lähteitä, luonnonsuojelulain 64 § tarkoittamaa suojeltua luontotyyppiä jalopuulehtoa sekä metsälain 10 § tarkoittamat puronvarsi, rehevä lehto ja lähteikkö. Lisäksi sieltä on löydetty liito-oravan ydinalue ja elinalue, lepakoille tärkeä alue III-luokassa, lehtojen linnustolle arvokas metsä, arvokas ekologinen yhteys ja uhanalaista ketoneilikkaa Mustanpurontien varresta. Vieraslajeista havaittiin jättiputkea luoteisosasta.

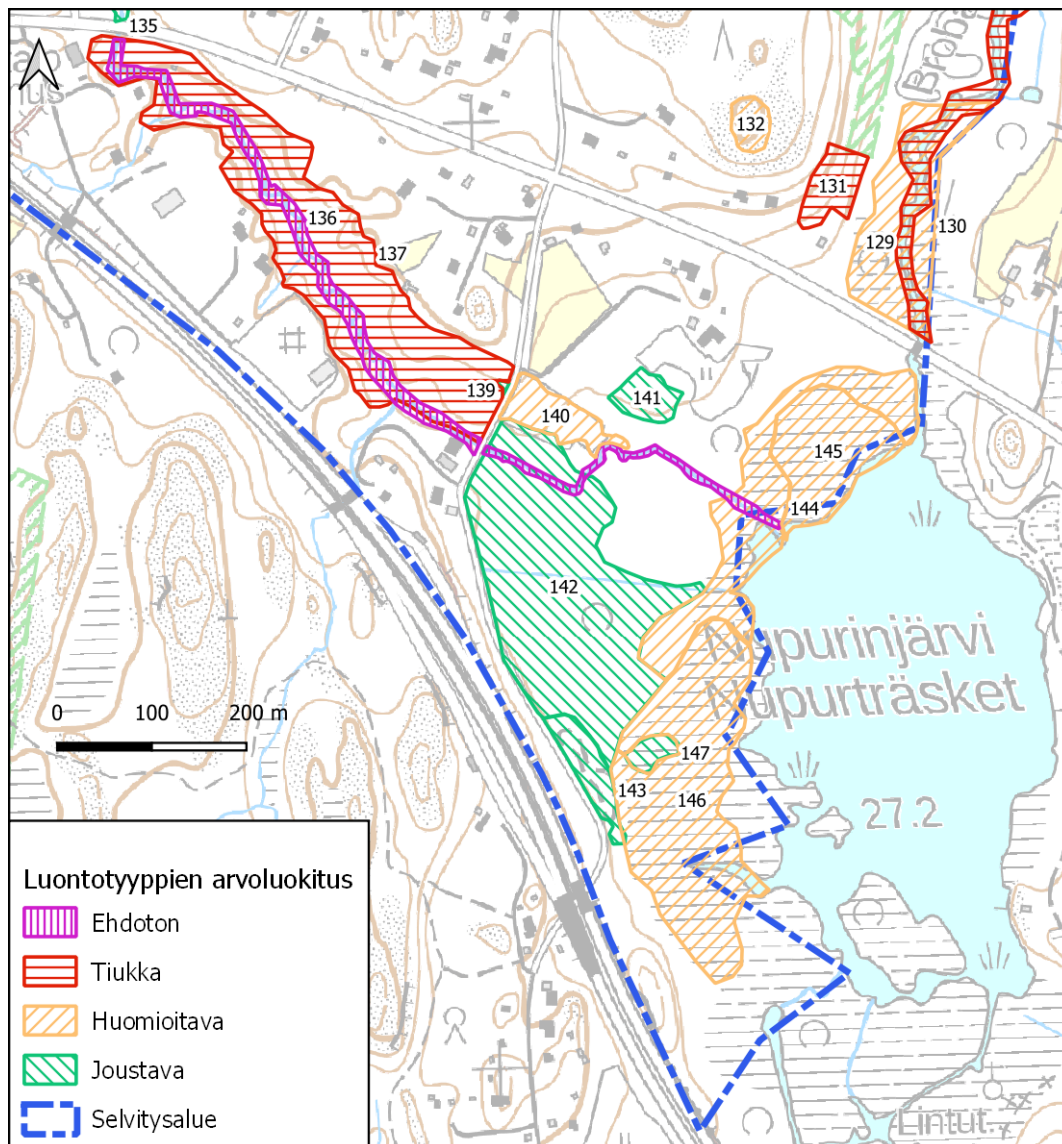
Nupurinjärven kasvilajisto on monimuotoinen ja sen rannoilta on tavattu myös arvokasta lajistoa, mm. melko harvinaista hirssisaraa (Lammi & Routasuo 2013). Myös harvalukuisia kääpiä, mm. silmälläpidettävää rusokantokääpää (NT), on tavattu Nupurinjärven ja Arkiniityn purolaakson runsaslahopuustoisista metsistä.

Aiemmin mainittujen kohteiden lisäksi Nupurinjärven osa-alueelta on rajattu yksi perinneympäristö järven länsipuolelta Käkiniityltä (Lampinen & Annala 2014), joka on tässä selvityksessä kuvioina 139-140.

Nupurinjärven kartalle sijoittuvat kuviot 136–147.

Kuva 37. Nupurinjärven uhanalaisia luontotyyppiä kuvioilla 136–147.

Kuva 38. Nupurinjärven luontotyyppien LUMO-luokituksen mukaiset luontoarvot.

Kuvio 136: Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet. Histanpuron ainoan selkeästi luonnontilaisen jakson uoma on vahvasti polveileva ja luonnontilainen, eikä sitä ole perattu tai suoristettu. Puro on hyvin suojassa jyrkässä purolaaksossa tiheän lehtometsän keskellä. Purossa on hiekkapohja ja humuksesta värjäytynyt kirkas vesi. Puron varressa on lähteisyyttä.

Kuvio 137: Tuoreet keskiravinteiset lehdot. Rehevä, lähteinen lehtolaakso on jyrkässä rinteessä puron varressa. Vaikeakulkuisessa lehdossa kasvaa tiheää, iältään vaihtelevaa ja kerroksellista lehtipuustoa, myös järeitä lehtipuita, ja runsasta pensastoa. Ruohoja on paljon ja lehdon rikkaaseen lajistoon kuuluu mm. Espoossa harvinainen kangaskorte. Puro on luonnontilainen TPO-kohde ja täyttää LAKU-kriteerit. Metsä soveltuu liito-oravalle, joskin kuusia on vähän.

Kuva 39. Histanpuro virtaa kasvillisuuden suojassa Arkiniityn purolaaksossa kuviolla 136-137.

Kuvio 138: Havumetsävyöhykkeen pikkujoet ja purot. Polveileva hiekkapohjainen ja kivinen kirkasvetinen puro virtaa metsittyneellä entisellä peltomaalla. Uomaa on paikoin joskus suoristettu, mutta se on ennallistunut luonnontilaisen kaltaiseksi ja ruoppausmassoja on vähän. Puro soveltuu saukon elinympäristöksi.

Kuvio 139: Tuoreet heinäniityt. Aiemmasta laitumesta on jäljellä vain rippeet. Sähkölinjan alla on kuiva niittykumpu, mutta tiheä lehtivesakko on levittäytynyt perinneympäristöön. Kuivuus on säilyttänyt niittylajeja, mutta umpeenkasvu on jo pitkällä ja vesakontorjunnalle tarvetta kiireellisesti.

Kuvio 140: Tuoreet heinäniityt. Kerran kesässä niitetyllä niityllä on kohtalaista lajirikkautta ja runsaasti ruohovartista lajistoa. Rinteen yläosassa on kuiva, paikoin matala ruohoniitty, jossa kasvaa mm. keltamataraa, ja alaosassa kostea mesiangervo-heinäniitty. Lupiini on valtaamassa alaa pohjoisreunasta ja jättipalsami idästä.

Kuvio 141: Tuoreet keskiravinteiset lehdot. Autiotalojen metsittyneessä pihapiirissä omenapuiden ympärillä kasvaa nuorehkoa haapaa, koivua ja raitaa. Metsikkö soveltuu liito-oravalle ja lepakoille.

Kuvio 142: Kosteat keskiravinteiset lehdot. Peltomaalle on kehittynyt väljäpuustoinen ja kosteahko lehto, jossa on nuorehkoa lehtipuustoa ja runsaasti pensastoa. Aluskasvillisuudessa on niityn ja lehdon lajeja. Metsä soveltuu hyvin lehtolinnustolle.

Kuvio 143: Tuoreet heinäniityt. Rehevä ja kosteahko heinäniitty on kasvamassa umpeen hoidon puutteessa. Nuoria lehtipuita kasvaa niityn reunoilla ja nyt jo niityl-
läkin. Pölyttäjille sopivia ruohoja on vähän.

Kuvio 144: Pajuluhdet. Tiheä ja vetinen pajuluhta on vaikeakulkuinen ja kauko-
kartoitettu. Luhdalla ole tehty hoitotoimenpiteitä 30 vuoteen, joten linnustollista ja
muuta lajipotentiaalia on paljon.

Kuvio 145: Avoluhdet. Vetinen avoluhta on kaukokartoitettu ja rajattu ilmaku-
vasta. Avoluhdan lisäksi kuviolla näyttää olevan saranevaa ja pajupensaikoita, mutta
luontotyyppien tilasta ei ole tarkkaa tietoa. Linnustollista potentiaalia on paljon, sillä
tämä vaikuttaa olevan vähiten meluisa ala luhdasta.

Kuvio 146: Avoluhdet. Ajoittain tulviva ja märkä, luhtaisa saraneva saa ravinteita
happamasta järvivedestä. Luhdan laajuus on merkittävä linnustolle, mutta melu-
saaste Turunväylältä kova.

Kuvio 147: Tupasvillarämeet. Avosuosta on kehittymässä räme, jota oja kuivattaa
rämettä kohtalaisesti, mutta joka tulvii silti järven mukana. Puusto on vielä nuoreh-
koa.

Kuva 40. Nupurinjärven länsirannan sarainen luhta on laaja kuviolla 146. Taustalla
pilkottaa järvi.

7 Muu lajisto ja vieraslajit

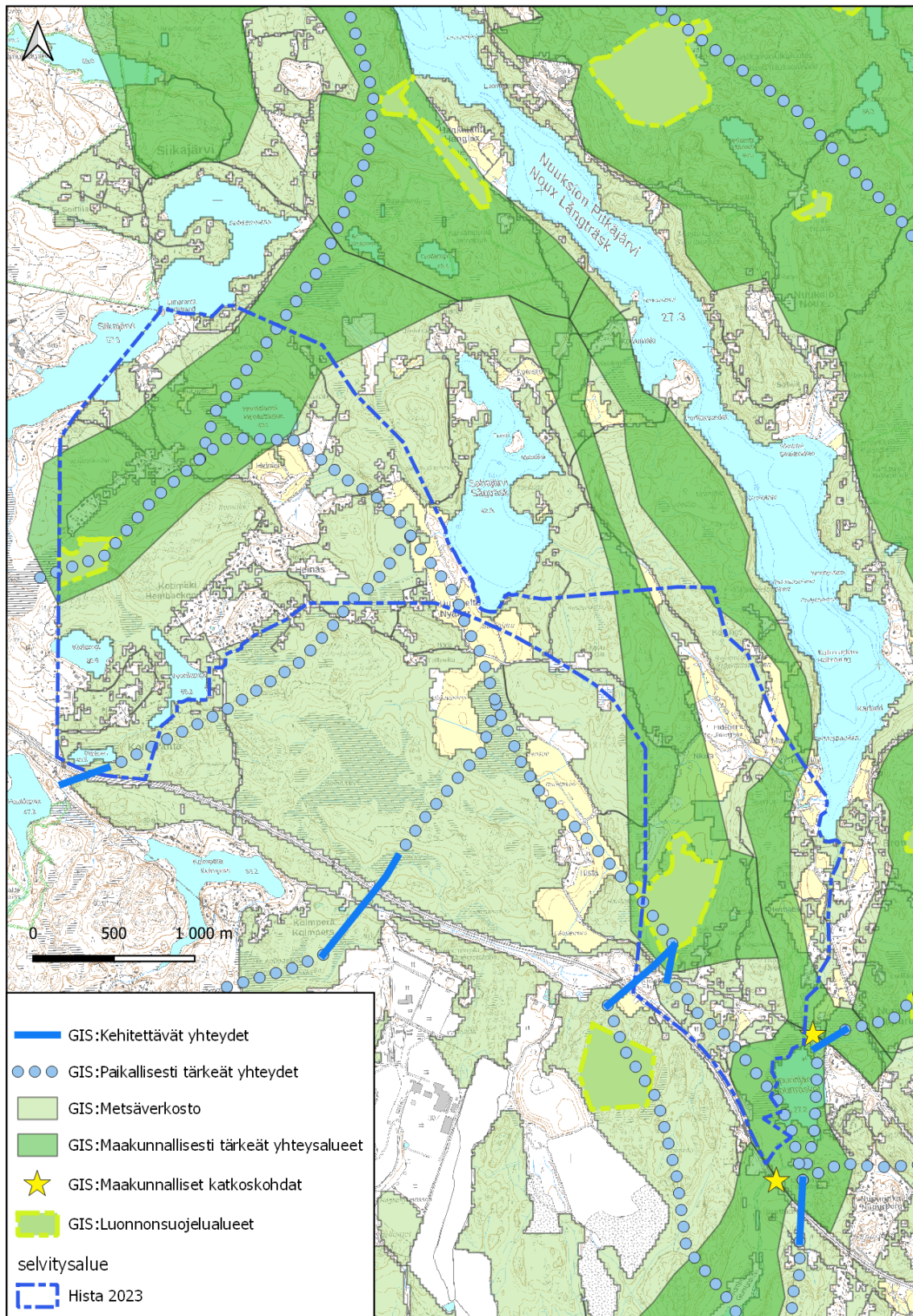
Näkö- tai jälkihavaintoja nisäkkäistä tehtiin luontotyyppikartoituksen yhteydessä seuraavista lajeista: hirvi, valkohäntäkauris, metsäkauris, rusakko, supikoira, pelto-myyrä, päästäinen. Hyvän sienisyksyn seurauksena selvitysalueelta havaittiin paljon sieniä. Silmälläpidettäväksi luokiteltu kruunuhaarakas löytyi useilta paikoilta, mutta samalla havaittiin myös muita suurikokoisia sormisieniä.

Haitallisista vieraslajeiksi luokitelluista kasvilajeista tehtiin havaintoja komealupiinista ja jättipalsamista. Näitä esiintyi siellä täällä teiden varsilla lähellä asutusta. Eri-tyisen paljon komealupiinia löytyi kuvion 33 eteläpuolelta hoitamattomilta niityiltä. Jättipalsamia on runsaasti Heinäksen urheilukentän ohitse laskevan Kotimäenojan varressa.

8 Ekologiset yhteydet

8.1 Espoon ekologinen verkosto

Selvitysalue kuuluu osittain jo aiemmin tunnistettuun maakunnalliseen ekologiseen yhteyteen. Maakunnallinen yhteys esitetään Espoon ekologisten yhteyksien nykytila-selvityksessä (Rönneberg ym. 2021). Espoon verkostoselvityksen paikkatietokannoista luotu kartta maakunnallisista ja paikallisista yhteyksistä sekä katkoskohdista esitetään alla olevassa kuvassa.

Kuva 41. Espoon ekologinen verkosto ja tarkastelussa osoitetut maakunnallisesti tärkeät yhteysalueet, katkoskohdat ja kehitettävät yhteydet.

Yllä olevan kuvan mukainen metsäverkosto peittää suuren osan Histan selvitysalueesta, mutta sitä pirstaloivat Turunväylä, pientaloasutus, muutamat peltoaukeat ja järvet.

Espoon ekologisen verkoston tarkastelussa maakunnallinen yhteys on osoitettu kahdena kapeana etelä-pohjoissuuntaisena linjauksena Nuuksion Pitkäjärven länsipuolella. Nupurinjärven kohdalla yhteys esitetään Turunväylän ylitse, josta se jatkuu Gumbölenjoen vartta myöten Forsbackaa kohti. Maakunnallinen yhteys yhtyy lounais-koillisuuntaiseen yhteyteen Sahajärven pohjoispuolella. Pohjoisessa yhteys levenee Nuuksion seudun luonnonsuojelualueilla.

Paikalliset yhteydet ovat melko samansuuntaiset maakunnallisten yhteyksien kanssa. Paikallinen yhteys erkanelee Nupurinjärven kohdalla Arkiniityn purolaaksoon ja Brobackaan. Yhteys kuitenkin kulkee Histan keskiosan läpi yhtyen luoteessa Heinäslammen eteläpuolella maakunnalliseen yhteyteen. Kaakkois-luoteissuuntainen yhteys kulkee osittain avomaisemassa peltoalueilla.

Yhteyksien katkoskohtia on merkitty Nupurinjärven molemmin puolin Turunväylän kohdalle ja Nupurintien kohdalle. Kehitettävien yhteyksien tarve on tunnistettu muuallakin Turunväylällä: Nupurintien sillalla, Ämmässuon pohjoispuolella ja Kolmirannan eteläpuolella.

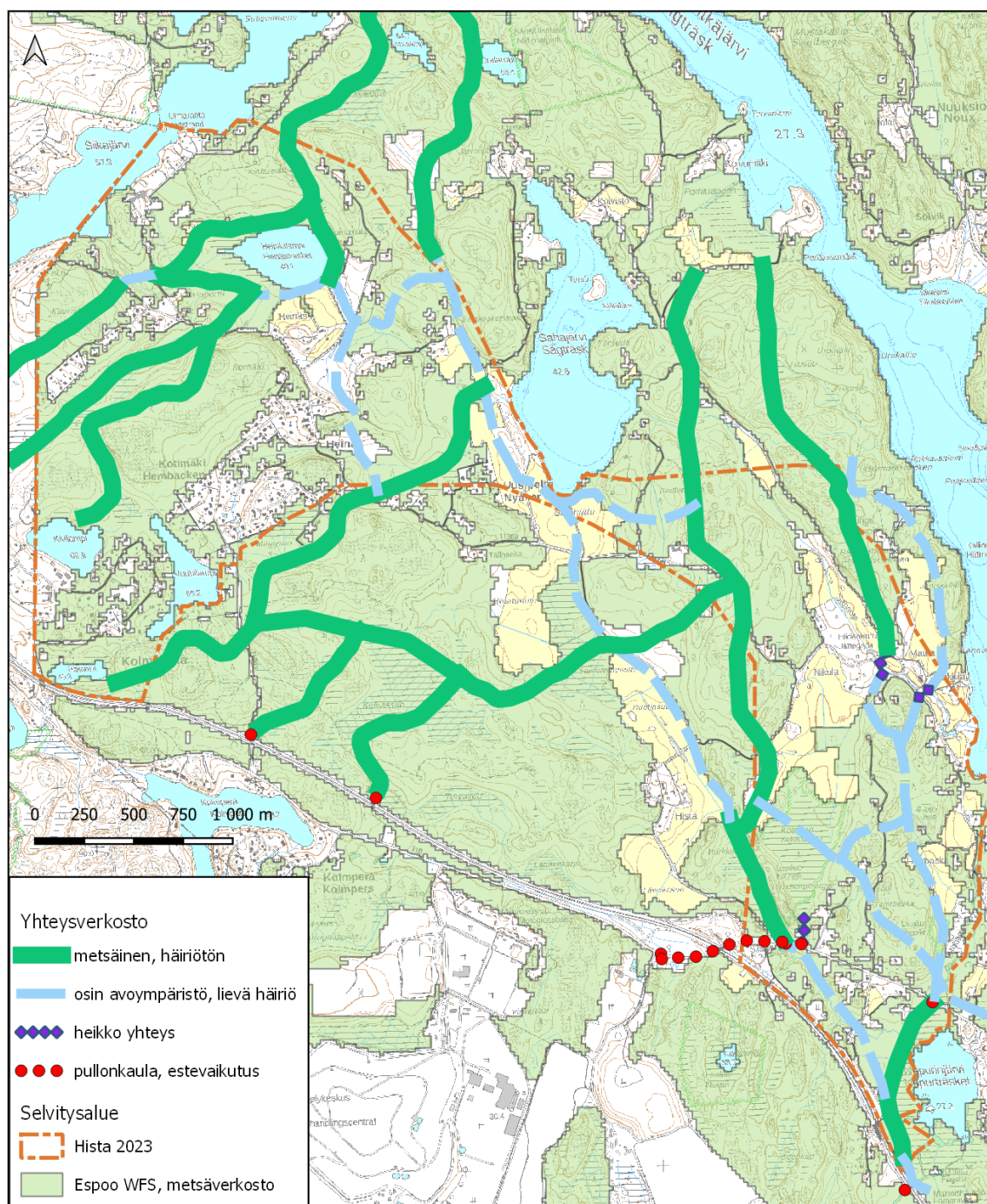
8.2 Yhteydet hirvieläimille

Alla olevassa kuvassa esitetään hirvieläimille parhaiten soveltuvat reitit selvitysalueen sisällä ja sen ulkopuolelle. Reittejä on arvioitu topografian ja maiseman perusteella. Yhteyspaikat on valittu hirvieläinten suosimista ympäristöistä, jotka on yhdistetty luontotyyppien maastokartoituksen ohessa tehtyihin jälkihavaintoihin. Tarkastelussa painoarvoa on myös yhtenäisen metsän koolla ja epäsuorasti ihmistoiminnasta johtuvan häiriön määrällä. Yhteyksiä ei ole osoitettu järvien ylitse, koska kaikki hirvieläimet eivät ylitä niitä kaikkina vuodenaikoina.

Alla olevan kuvan yhteydet on jaettu neljään luokkaan. Laadultaan parhaan yhteyden (yhtenäinen vihreä viiva) on tulkittu olevan melko häiriötön ja vailla merkittäviä katkoksia. Nykytilanteessa hyvälaatuisia yhteyksiä on Histan selvitysalueella runsaasti. Seuraavan luokkaan on tulkittu toimivia yhteyksiä (sininen katkoviiva), joihin kohdistuu enemmän luonnonmaiseman pirstaloitumisesta johtuvaa häiriötä asutuksen ja tieverkon takia. Toimivia yhteyksiä on osoitettu myös avoalueiden lävitse, koska hirvieläimet eivät karta niitä yöllä liikkueissaan.

Kolmas luokka on nimetty heikoksi yhteydeksi (tummansiniset nelikulmiot). Heikoiksi yhteyksiksi on tulkittu kolme kohtaa selvitysalueen itäosassa. Yhteys Nupurintien pohjoispuolelta Kotosuolle on kapea piha-alueiden takia. Vaihtoehtoinen pääsy Kotosuolle Härklampibergetin kautta on hankalaa jyrkkien kallioreunojen takia ja idempänä asutus muodostaa esteen. Tästä syystä todennäköisin yhteys Kotosuolle kulkee Härklampibergetin reunaa pitkin kalliojyrkänteen ohi ja siitä kaartaen itään.

Heikkoja yhteyksiä on tulkittu myös Maulan kohdalle, jossa yhteys ylittää Bro-backantien, Sahaojan ja Maulantien asutuksen.

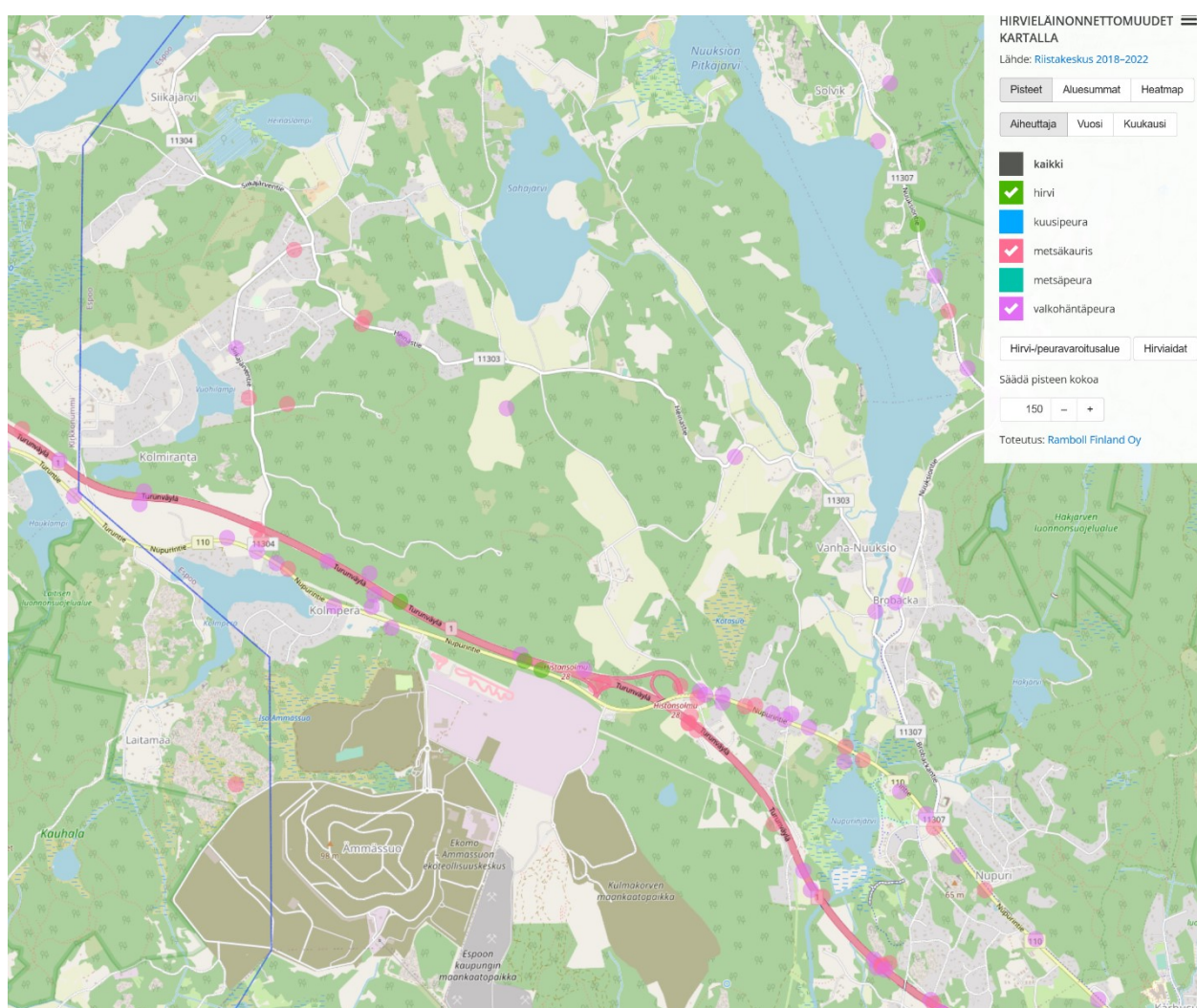
Kuva 42. Hirvieläimille soveltuvaksi arvioidut yhteyksien suunnat ja sijainnit.

Neljäs luokka on nimetty pullonkaulaksi tai esteeksi, jota eläinten on vaikea tai mahdoton ylittää (punainen pisteviiva). Turunväylä muodostaa voimakkaan esteen yhteyksille etelään. Kartalla on esitetty mahdolliset risteyskohdat alikulkujen kohdilla tai ylitys Nupurintien Histansiltaa pitkin. Turunväylää reunustavat hirviadit molemmin puolin.

Eläimet karttavat herkästi niiden luontaisesta elinympäristöstä poikkeavia ympäristöjä. Siksi tien tai kaikuvan alikulun käyttö Turunväylän alittamiseen voi olla niille

pelottavaa. Alituskohtia on tarjolla Siikajärventien, Nupurintien tukkivaraston alikulun (vastapäätä Nupurintie 30), Arkiniitynportin tai Mustanpurontien kohdalla sekä Gumbölenjoen alituksen kautta. Turunväylän alitus saattaa olla hirville helpointa Gumbölenjoen yhtymäkohdassa, jossa jalkojen alla on virtavesi asfaltin sijasta. ESKI-selvityksen perusteella tästä ei kuitenkaan ole varmuutta (Väre 2009, liite 1). Pienikokoisille kauriille joessa kulkeminen ei välttämättä ole yhtä helppoa tai houkuttelevaa kuin pitkäjalkaisille hirville.

Turunväylän ylitys on mahdollista Nupurintien Histansillalla, josta hirvieläimet onnettomuuksien perusteella ovat lähteneet harhailemaan moottoritielle ramppien kautta. Alla olevassa kuvassa esitetään onnettomuuspaikat vuosilta 2018–2022. Kauriskolareita on tullut varsin paljon Nupurintiellä, mutta useita myös Heinäksessä.

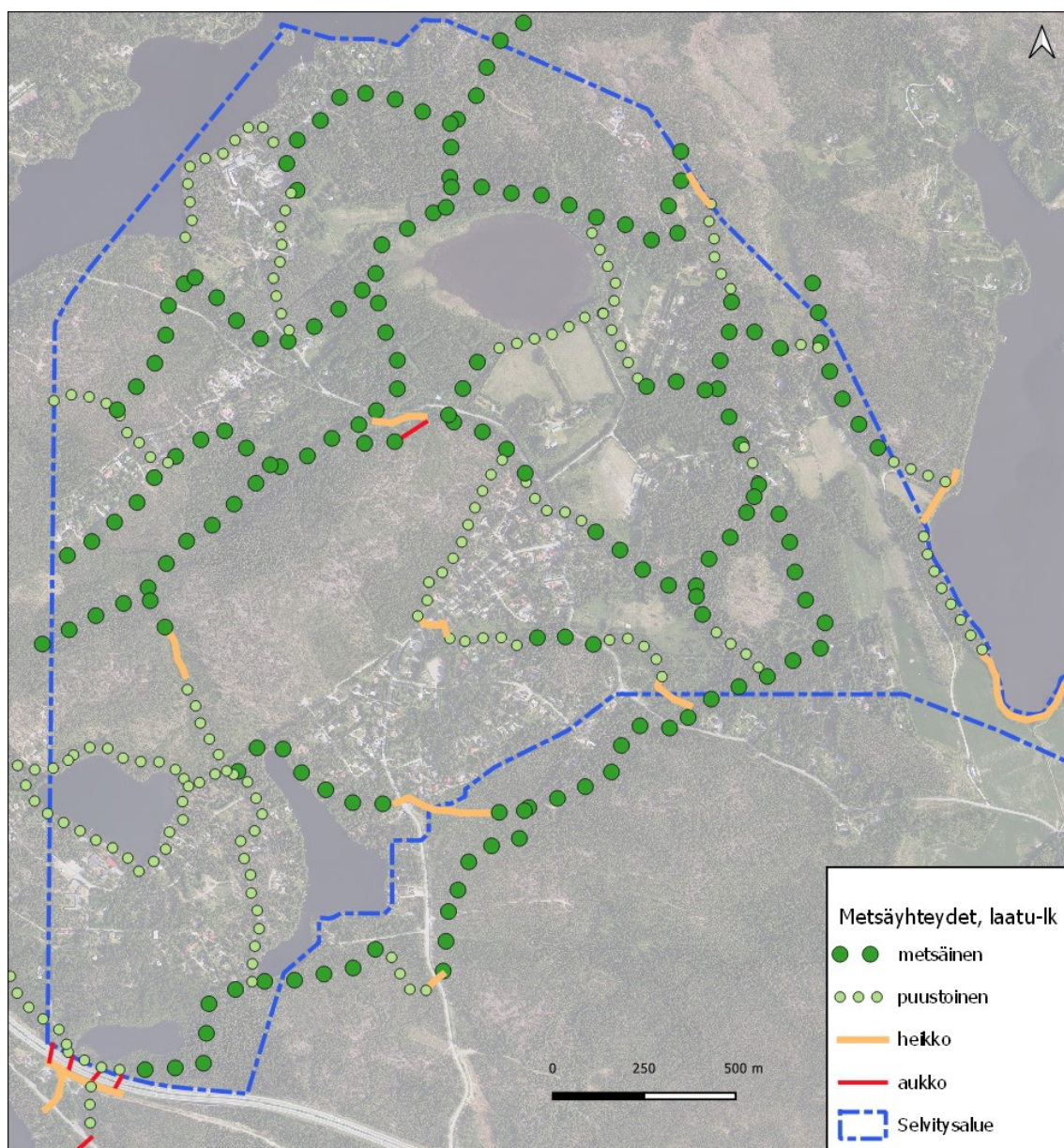
Kuva 43. Kuvakaappaus hirvieläinonnettomuuksien sijainneista vuosilta 2018–2022 (Ramboll 2023).

8.3 Puustoiset yhteydet liito-oraville

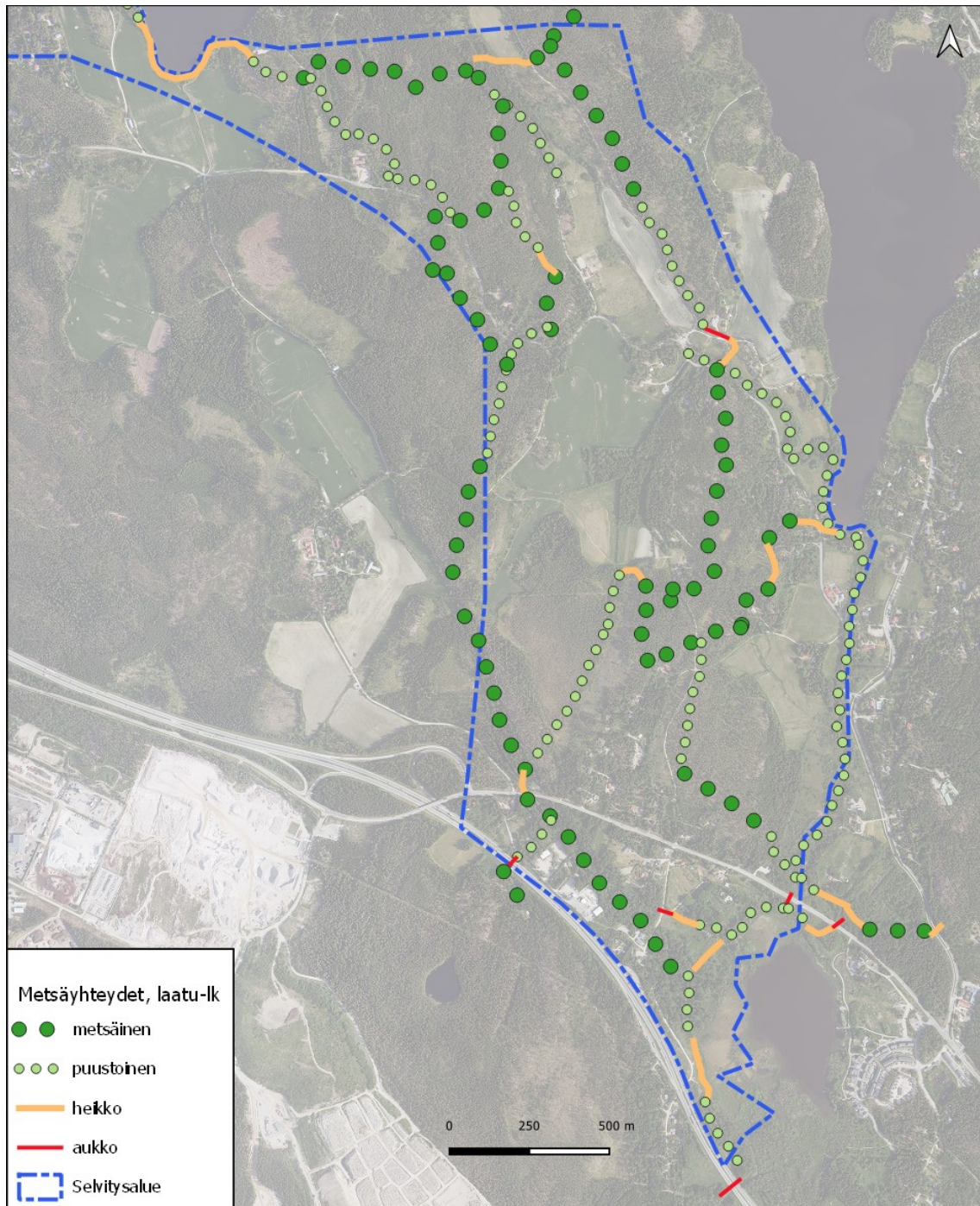
Liito-oravat tarvitsevat puustoisia yhteyksiä liikkuaan elinpiirillään. Nuoret yksilöt saattavat lähteä pitkällekin synnyinmetsästään etsiessään vapaana olevaa elinpiiriä.

Silloin ne saattavat käyttää heikkoja reittejä, jotka eivät kelpaisi aikuisille ja paikallisille yksilöille. Yli 50 metriä leveän puuttoman aukon on arvioitu olevan liito-oravalle este. Liito-oravalle soveltuvat puustoiset yhteydet selvitysalueella esitetään alla olevissa kuvissa.

Yhteydet on luokiteltu neljään luokkaan puuston laadun perusteella. Liito-oravalle suojaisimpia ja leveimpiä ovat metsäiset yhteydet, joita alueella on paljon. Metsäiset yhteydet katkeavat monesti avohakkuihin, taimikoihin, asutukseen tai viljelysalueisiin. Seuraavaksi paras yhteys on puustoinen, joka on liito-oravalle toimiva. Puustoinen yhteys saattaa olla kapeamman metsäkaistaleen varassa tai siihen kohdistuu enemmän reunavaikutusta tai suojattomuutta havupuiden puutteen takia. Puustoisia yhteyksiä on paljon selvitysalueen itäosassa, mutta niitä on osoitettu useita myös alueen länsiosaan.

Kuva 44. Liito-oravalle soveltuvat puustoiset yhteydet selvitysalueen länsiosassa.

Kuva 45. Liito-oravalle soveltuvat puustoiset yhteydet selvitysalueen itäosassa.

Heikot yhteydet ovat esimerkiksi suurivin varassa, tai ne saattavat olla siemenpuuhakkuun tai voimakkaan harvennuksen takia puoliavoimessa metsäympäristössä kulkevia reittejä. Ne voivat olla myös pienten puuttomien aukeiden ylityksiä muutamien puiden avulla. Heikot yhteydet katkeavat herkästi sattumanvaraisen tekijän, kuten tuulenkaatojen takia. Heikkoja yhteyksiä on tunnistettu pitkin selvitysalueita. Liito-oravalle ekologisen verkoston heikot yhteydet ja varsinkin aukot muodostavat esteitä kytkeytyneisyydelle. Aukot muodostuvat yhteyssuuntien vähintään 50 metrin levyisiin puuttomiin kohtiin, jotka on vaikea ylittää liitämällä. Aukkoja on merkitty myös

kohtiin, jossa ylitys on yksittäisen puun varassa. Mikäli kriittiset puut syystä tai toisesta häviävät, ei liito-orava enää pääse etenemään tätä kautta.

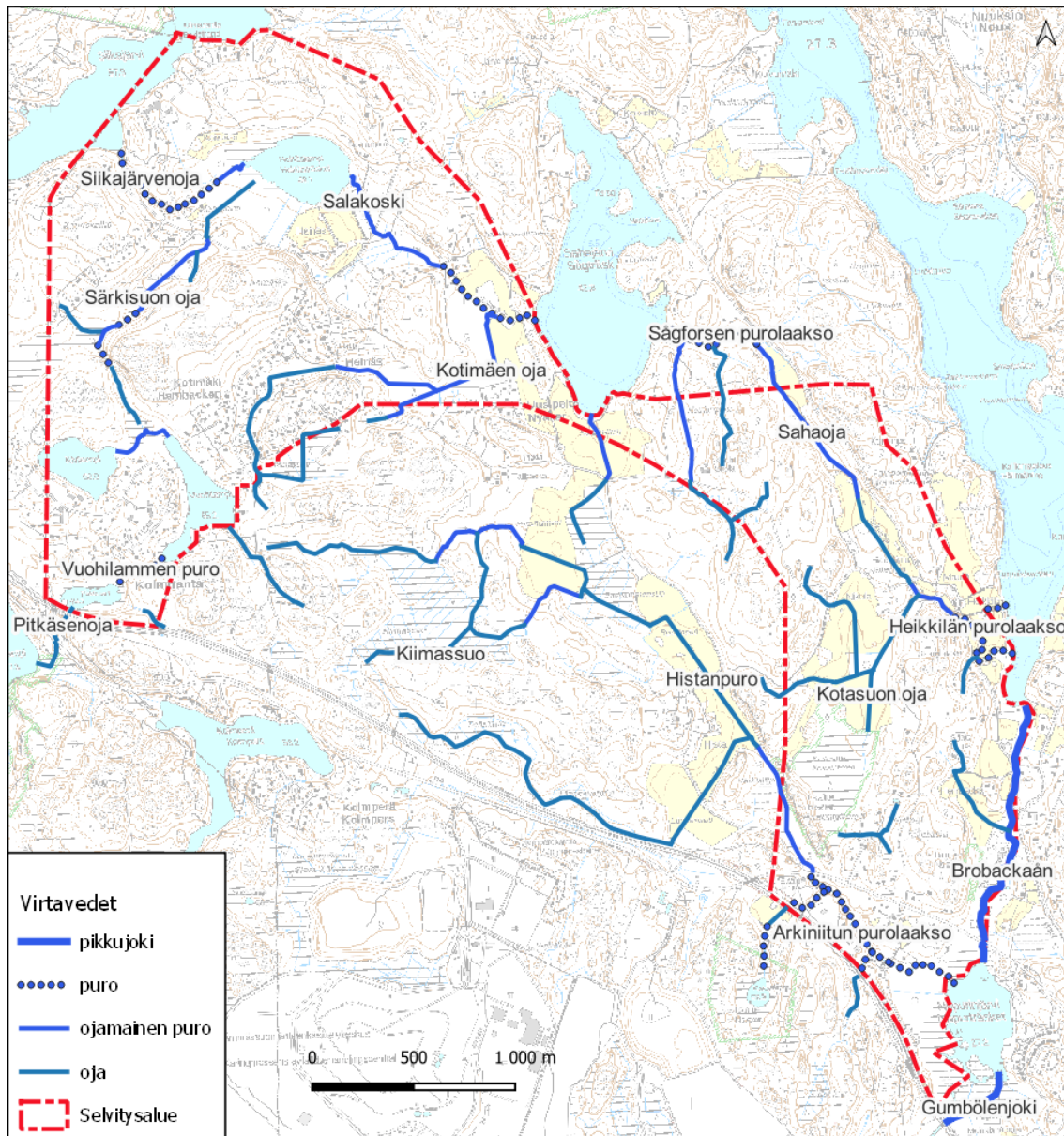
8.4 Vesistöyhteydet

Vedessä elävät lajit tarvitsevat liikkumiseensa vesistöjä, joko seisovaa vettä tai virtavettä. Virtavedet toimivat vapaana virratessaan hyvinä ekologisina yhteyksinä, jotka yhdistävät järvet toisiinsa. Virtavesiä on ihmisen toimesta muokattu eri tarkoituksiin, kuten veden säännöstelyyn, kuivatukseen tai myllyjen tarpeisiin. Patorakennelmat muodostavat herkästi täydellisen esteen virtavesiin. Myös uomien suoristaminen ja perkaus tai soiden ojittaminen aiheuttavat vesiyhteyksien laadun heikkenemistä. Tierummut ja putket saattavat myös aiheuttaa täydellisiä esteitä virtavesiin, jos eliö ei pysty ylittämään kohtaa rummun kapeuden, sen suulla olevan verkon tai muun esteen tai rummun ja alla olevan vedenpinnan korkeuden suuren eron takia.

Kuva 46. Särkisuonojan luonnontilaisin osuus polveilee (kuvio 21). Suuri osa uomajaksoista on täysin suoristettuja, syviä ja syöpyneitä, mikä heikentää elinolosuhteita vesieliöille.

Alla olevaan kuvaan on koottu virtavesien nimistö edesauttamaan seuraavien karttojen ja niihin liittyvän kuvauksen paikannusta.

Kuva 47. Virtavesien nimistö selvitysalueella.

Seuraaviin karttakuviiin on koottu valistunut arvio vesi yhteyksien laadusta selvitysalueen vesistöjen eri osuuksilla. Arvio perustuu karttatarkasteluun ja osin maastossa tehtyihin havaintoihin. Tierumpuja tai putkia ei ole tarkastettu maastossa kynnyksen varalta, vaan kaikki virtaveden ja tien risteyskohdat on pelkistyneenä merkitty esteiksi.

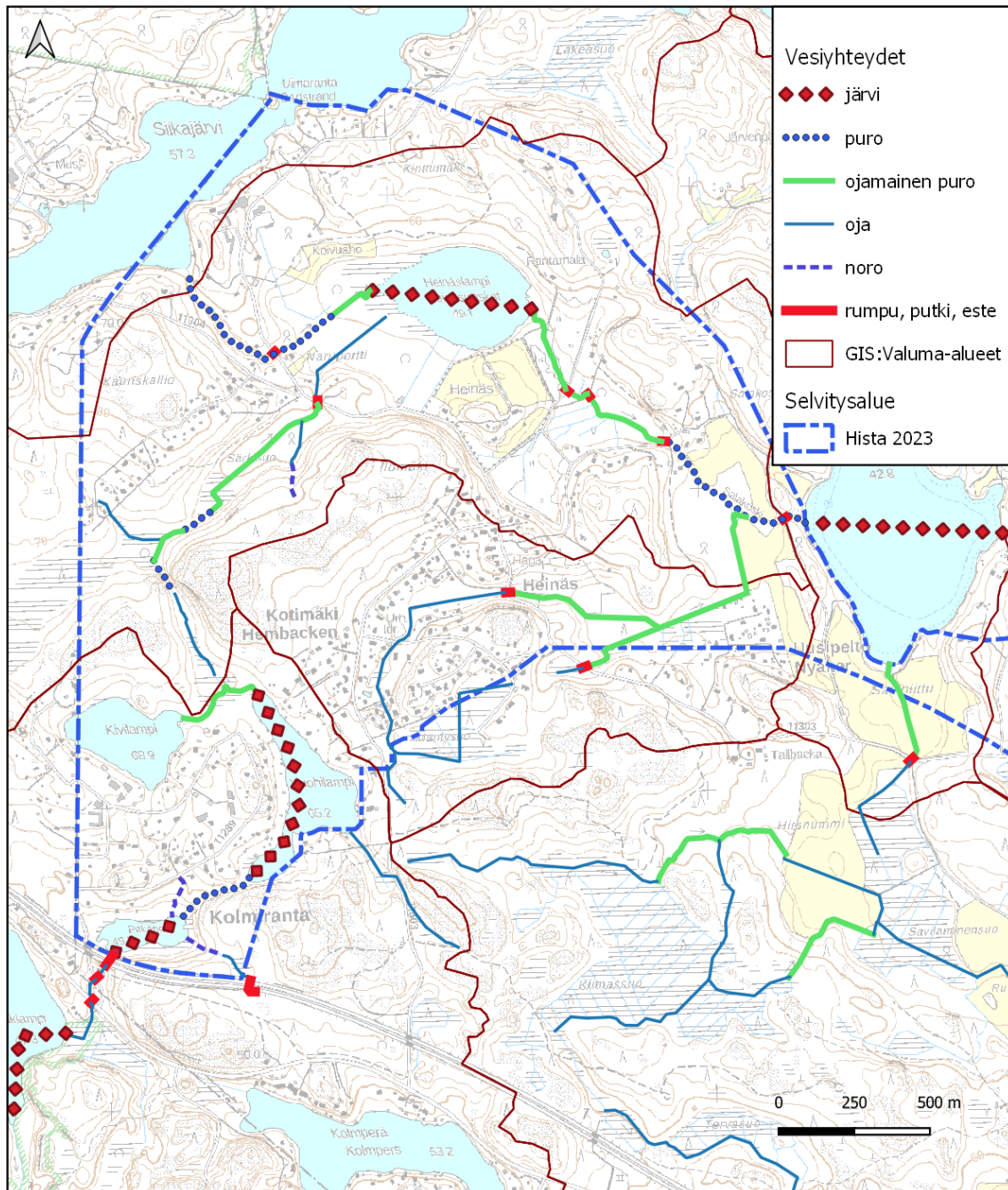
Selvitysalue kuuluu kahteen pääasialliseen valuma-alueeseen, Kauhalanjokeen ja Gumbölenjokeen. Kolmirannan kolmen järven vedet laskevat Pitkäsen laskuoja pitkin Kauhalanjokeen Kirkkonummen puolelle. Pitkäsen laskuoja alittaa lyhyellä matkalla kolme liikenneväylää, jotka varmasti muodostavat vesiliikenteelle suuren estevaikutuksen (kuva alla).

Kaikki muut selvitysalueen hulevedet päätyvät Gumbölenjokeen ja Mankinjoen kautta Espoonlahteen (ks. seuraavat kuvat). Siikajärvi (57,3 mpy) laskee

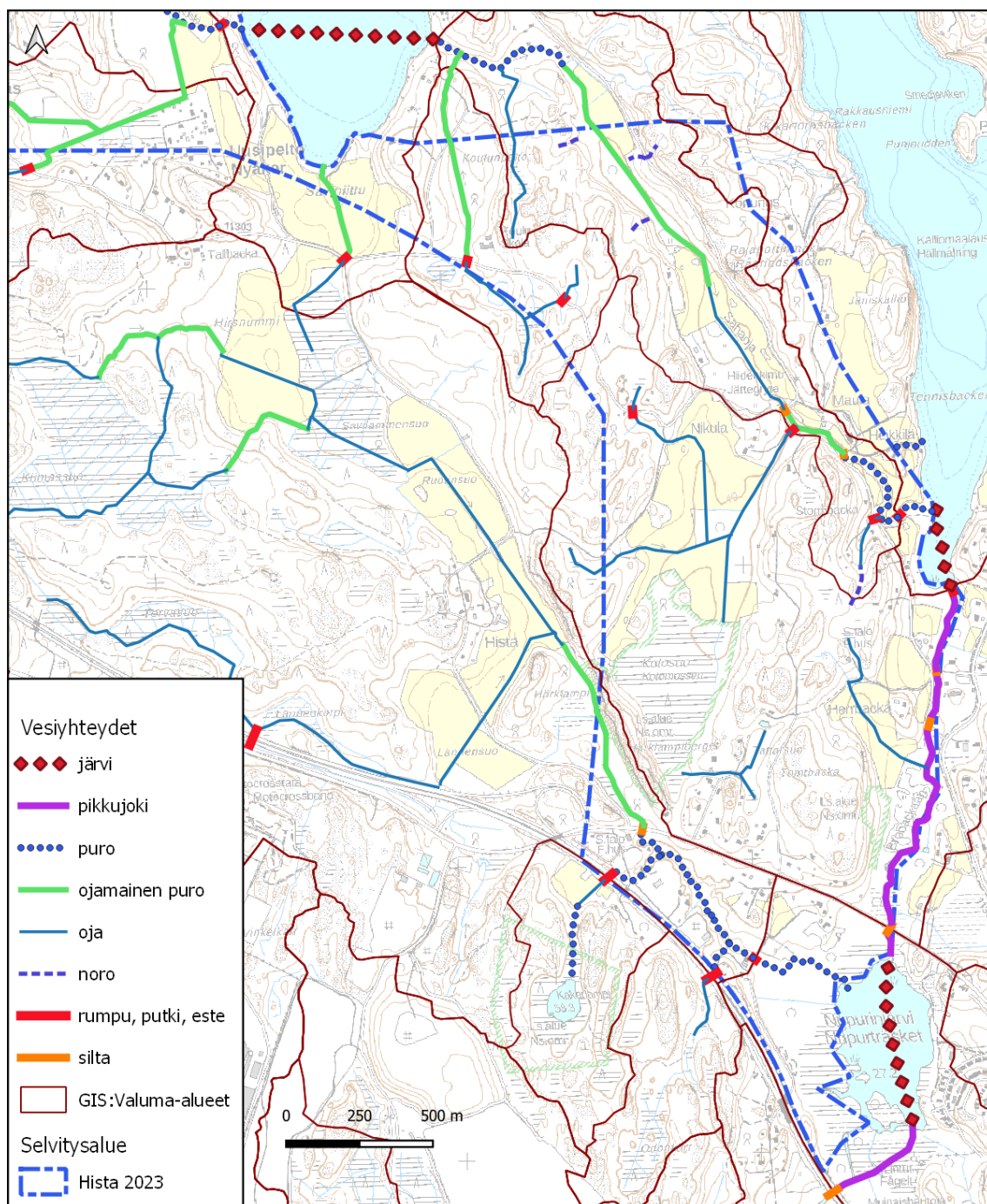
Siikajärvenojaa pitkin Heinäslampeen (49,1 mpy). Siikajärvenoja on paikoin hyvinkin luonnontilainen, mutta tierumpu Siikajärventien kohdalla voi muodostaa esteen. Virtaus jatkuu Salakosken kautta Sahajärveen (42,8 mpy). Salakoski vaikuttaa enimmäkseen suoristetulta ja syvennetyltä - onhan ympäristö ollut lähes pelkkiä viljelysmaita vuonna 1950. Sahajärvi purkaa vetensä Sahaojaan, joka yhtyy Nuuksion Pitkäjärveen (27,3 mpy) Heikkilän purolaakson kautta. Sahaoja on yläosastaan luonteeltaan Salakoskeakin suoristetumpi ja myös sen ympäristö on ollut viljeltyä. Sahaojan yläjuoksu ja alajuoksu mutkittelevat, mutta varsinkin alajuoksua on vuoden 1950 ilmakuvan mukaan muokattu patoamalla useammasta kohdasta. Tälläkin hetkellä Sahakoskessa on jokin patorakennelma ennen viimeistä korkeaa pudotusta Pitkäjärveen. Pitkäjärven vesi laskee Brobackaån-joen kautta Nupurinjärveen (27,2 mpy), josta vesi jatkaa matkaa Gumbölenjokeen. Brobackaån-joen yläjuoksulla on veden säännöstelypato, joka muodostaa täydellisen esteen vesieliöille (Janatuinen 2009).

Kuva 48. Nuuksion Pitkäjärveä säännöstelevä pato Gumbölenjoen yläjuoksun suulla estää vesieliöiden liikkumisen padon yläpuolisiin vesistöihin.

Kuva 49. Vesiyhteyksien laatua selvitysalueen länsiosassa on arvioitu karttatietojen ja osin maastohavaintojen perusteella.

Kuva 50. Vesiyhteyksien laatua selvitysalueen itäosassa on arvioitu karttatietojen, aiempien selvitysten ja osin maastohavaintojen perusteella.

Histanpuro kerää vetensä Kiimassuon lähiympäristöstä ja osittain Turunväylän varresta. Laaja-alainen Kiimassuo on ojitettu kokonaisuudessaan vuosien 1968 ja 1976 välissä. Ojituksen seurauksena aikaisemmin lähes puuttoman keidassuon vedenpidätyskyky ja veden puhdistuskyky on laskenut merkittävästi. Vesi laskee Histanpuron eri haaroja pitkin Arkiniityn purolaakson kautta Nupurinjärveen. Vain alajuoksu on luokiteltu kaupunkipurojen luokittelussa luonnontilaisen kaltaiseksi, muut uomajaksot enemmän tai vähemmän muokatuiksi (Sitowise 2021).

9 Tulosten yhteenveto

Selvitysalueen luontoarvot muodostuvat luontotyyppeihin ja niiden lajipotentialiin liittyvistä arvoista. Seuraavissa luvuissa esitetään yhteenvetona kaikki luontoarvojen muodostumiseen vaikuttavat tekijät. Kartoista selviävät arvokkaiden luontoalueiden sijainti ja niiden arvo Espoon kaupungin luonnon monimuotoisuuden luokittelussa (LUMO-luokka).

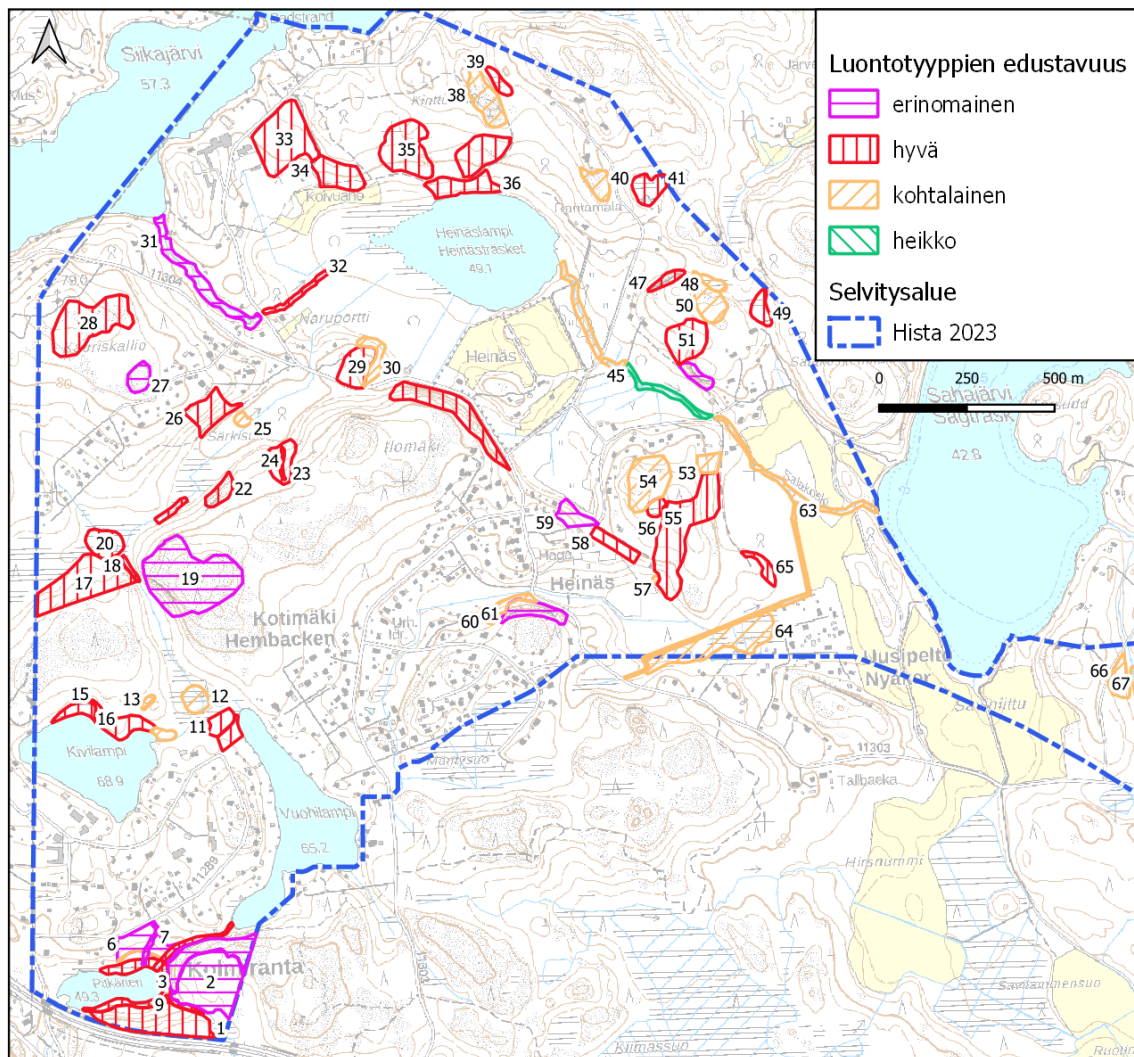
9.1 Uhanalaiset luontotyypit

Selvityksen luontotyyppiluokittelussa on käytetty Suomen uhanalaisuusarvioinnin luontotyyppejä (Kontula ja Raunio 2018). Tästä syystä suurimmalla osalla rajatuista luontotyyppikuvioista on uhanalaisuusluokka. Tässä selvityksessä on rajattu ainoastaan jollain tavoin arvokkaaksi tulkitut luontotyypit. Virtavesikokonaisuuksiin on lisätty myös heikkolaatuiset uoman osuudet. Heikko edustavuus johtuu yleisesti voimakkaasta ja pitkään jatkuneesta ihmistoiminnasta, joka on muuttanut luontotyyppien ominaispiirteitä.

Yhteensä uhanalaiseksi tulkittuja ja rajattuja luontotyyppejä on 147 kpl, joiden pinta-ala kattaa 108 hehtaaria. Nämä voidaan jakaa pääryhmittäin keskinäisten suhteiden hahmottamiseksi. Kallioita on rajattu 16 ha, kangasmetsiä 33 hehtaaria, lehtoja lähes 22 ha, perinneympäristöjä 4 ha, sisävesiksi luokiteltuja lampareita alle 0,5 ha, soita 17 ha ja virtavesiä lähes 11 hehtaaria.

Espoon luontoarvon luokittelussa luontotyyppien uhanalaisuusluokka ja ko. kuvion edustavuus määrittävät sille annettavan luontoarvon. Alempana esitetään luontotyypeille annetut edustavuudet karttakuvissa ja koontitaulukoissa.

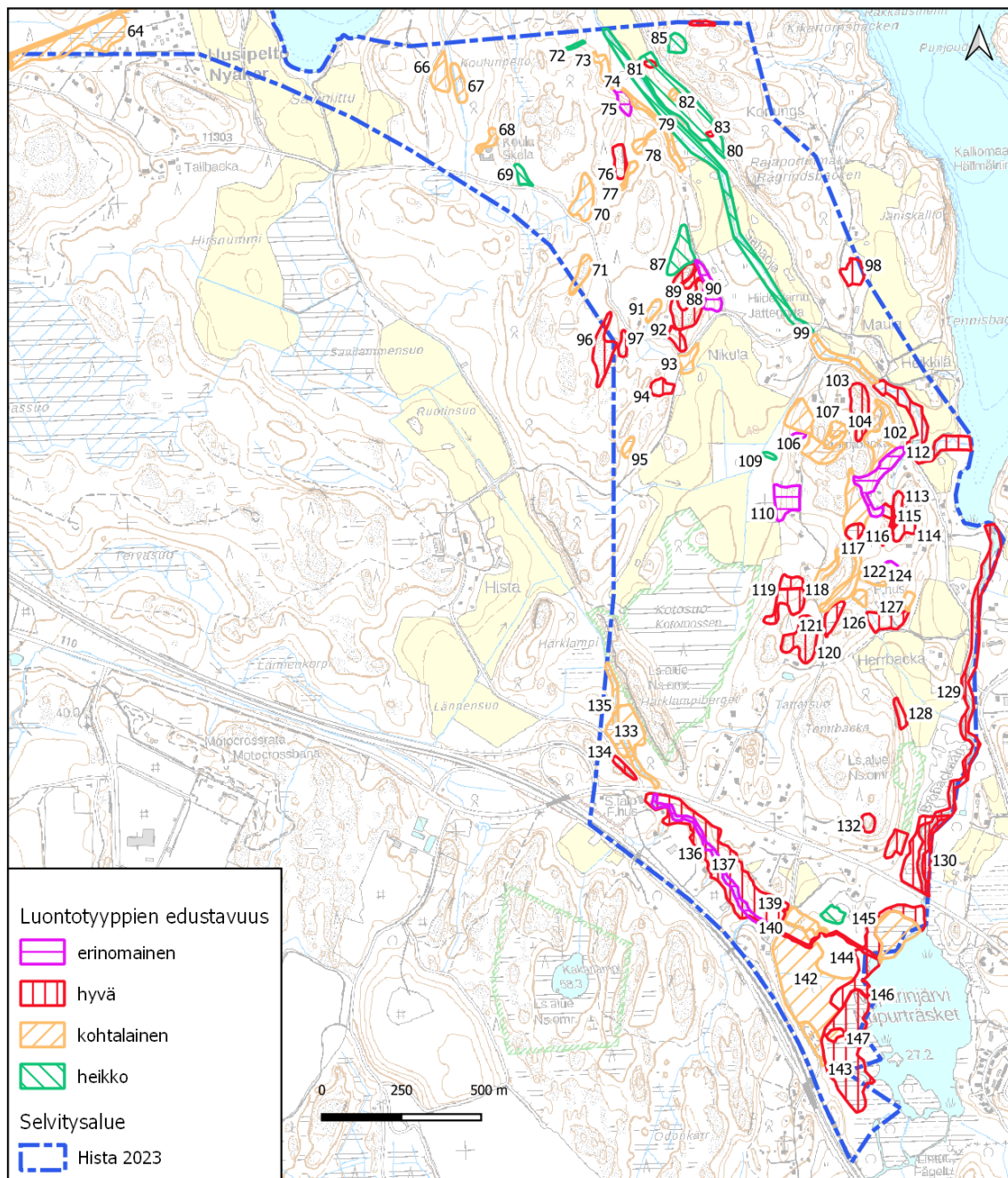
Luontotyyppien edustavuuteen vaikuttaa ihmistoiminta varsinkin viimeisen sadan vuoden aikana. Maanviljely ja metsätalous ovat muuttaneet luonnon rakennepiirteitä monella tavalla. Histan selvitysalueella esiintyy paljon metsäksi tai luhdaksi kehittyvää entistä viljelysalaa, joka on jäänyt pois viljelyksestä jossakin vaiheessa vuosien 1968–1990 välillä. Tällaisia sekundäärisiä luontotyyppejä on rajattu vain, jos niiden luonnontila on kehittynyt luontaisen luontotyyppin kaltaiseksi.

Kuva 51. Luontotyyppien edustavuutta selvitysalueen länsiosassa on arvioitu Espoon luokituksen mukaisesti.

Selvitysalueen länsiosassa on edustavuudeltaan useita erinomaisesti luokiteltuja luontotyypejä (kuva yllä). Pitkäsen lähimetsä (kuviot 2-3, 6) on hyvin edustava kasvilajiston ja lahopuun suuren määrän takia. Kotimäen kallio ja jyrkänne 19 ovat lähes kulumattomia, mutta myös Kauriskallion lakiosa 27 on edustava. Siikajärvenoja 31 on uomaltaan luonnontilainen ja purolaakson metsikkö on edustava. Muutamat jyrkanteet ja metsiköt Heinäksen ympäristössä ovat korkeita ja rakenteeltaan monipuolisia (59, 61, 52).

Selvitysalueen itäosassa edustavuudeltaan erinomaisesti luokiteltuja kohteita on vähemmän kuin lännessä (kuva alla). Nuuksion koulun itäpuolella sijoittuva jyrkänne 75 on korkea ja lahopuuta on runsaasti, Nikulan rinnelehto 88 on puustoltaan luonnontilaista, kuten myös Myrskymäen jyrkkä kangasmetsärinne 110. Myrskymäen tai Stormbackan pähkinäpensaikko 112 on selvitysalueen pähkinäpensaikoista laajin ja edustavin. Histanpuron alajuoksu 136 Arkiniityn purolaaksossa on uomaltaan polveileva ja lajistoltaan rikas.

Kuva 52. Luontotyyppien edustavuutta selvitysalueen itäosassa on arvioitu Espoon luokituksen mukaisesti.

Alla olevissa taulukoissa on lueteltu kaikki uhanalaisiksi luontotyypeiksi arvioidut luontotyyppikuviot. Kustakin luontotyyppistä esitetään uhanalaisuusluokka Etelä-Suomessa, kuvioiden määrä, pinta-ala ja edustavuuden vaihtelu. Pinta-alat on laskettu yhteen kunkin luontotyyppin kuvioiden pinta-aloista.

Taulukko 1. Selvitysalueen uhanalaiset kallioiden ja metsien luontotyypit, niiden määrä sekä edustavuus. Edustavuus: 1 = erinomainen, 2 = hyvä, 3 = kohtalainen, 4 = heikko. Uhanalaisuusluokat (UHEX): CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä, DD = ei arvioitu (tiedot puutteellisia).

Luontotyyppi	UHEX-luokka	Kpl	Pinta-ala (ha)	Edustavuus
Kalliometsät	NT	12	13,6	1–3
Karut poronjäkälä-sammalkalliot	NT	2	0,8	1–2
Karut varjoisat tai valoisat kalliojyrkänteet	NT	7	2,2	1–2
Varttuneet havupuuvaltaiset lehtomaiset kankaat	NT	5	5,8	2–3
Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat	VU	17	21,6	2–4
Jalopuustoiset kangasmetsät	VU	5	3,7	2–4
Pähkinälehdot	VU	9	3,8	2–4
Kuivat keskiravinteiset lehdot	NT	1	0,5	1
Tuoreet keskiravinteiset lehdot	VU	15	12	2–4
Kosteet keskiravinteiset lehdot	NT	4	5,4	4

Taulukko 2. Selvitysalueen soiden luontotyypit, niiden määrä sekä edustavuus. Edustavuus: 1 = erinomainen, 2 = hyvä, 3 = kohtalainen, 4 = heikko. Uhanalaisuusluokat (UHEX): CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä, LC = elinvoimainen, DD = ei arvioitu (tiedot puutteellisia).

Luontotyyppi	UHEX-luokka	Kpl	Pinta-ala (ha)	Edustavuus
Ruohokorvet	EN	3	1,1	2–4
Metsäkortekorvet	EN	3	0,6	3
Sarakorvet	EN	3	1,1	2, 4
Tupasvillakorvet	VU	1	0,4	2
Korpirämeet	EN	2	0,5	2
Kangasrämeet	EN	1	0,3	1
Isovarpurämeet	VU	1	0,5	3
Tupasvillarämeet	VU	1	0,1	3
Boreaaliset piensuot	EN	3	1,6	2–4
Metsäluhdet	DD	2	1,9	2–3
Pajuluhdet	DD	1	1,9	2
Pensaikkoluhdet	LC	1	0,2	3
Avoluhdet	DD	3	5,2	2–3
Luhtanevat	VU	1	0,1	3
Saranevat	VU	5	1,5	2–3

Taulukko 3. Selvitysalueen uhanalaiset vesistöjen luontotyypit, niiden määrä sekä edustavuus. Edustavuus: 1 = erinomainen, 2 = hyvä, 3 = kohtalainen, 4 = heikko. Uhanalaisuusluokat (UHEX): CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä, DD = ei arvioitu (tiedot puutteellisia).

Luontotyyppi	UHEX-luokka	Kpl	Pinta-ala (ha)	Edustavuus
Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet	EN	13	13,5	1–4
Havumetsävyöhykkeen latvapurot	VU	4	1,3	2–3
Havumetsävyöhykkeen norot	DD	7	0,6	1–4
Kausikuivat lammet	DD	2	0,1	2, 4

Taulukko 4. Selvitysalueen uhanalaiset perinneympäristöjen luontotyypit, niiden määrä sekä edustavuus. Edustavuus: 1 = erinomainen, 2 = hyvä, 3 = kohtalainen, 4 = heikko. Uhanalaisuusluokat (UHEX): CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä, DD = ei arvioitu (tiedot puutteellisia).

Luontotyyppi	UHEX-luokka	Kpl	Pinta-ala (ha)	Edustavuus
Hakamaat	CR	1	2,5	4
Tuoreet heinäniityt	CR	5	1	2–3
Mäkikaurakedot	CR	1	0,3	2
Heinäkedot	CR	2	0,5	2, 4

9.2 Lain suojelemat kohteet

Uusi luonnonsuojelulaki on tullut voimaan 1.6.2023. Lain 64 §:ssä määritetään suojellut luontotyypit, joita on kaikkiaan 13 kappaletta. Suojellun luontotyyppin esiintymää ei saa hävittää tai heikentää. Kielto astuu voimaan, kun ELY-keskus on rajannut esiintymän ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille. Luontotyyppin tulee olla luonnontilainen tai luonnontilaiseen verrattava.

Lain kriteerit täyttäviä kohteita on arvioitu olevan 16 kpl, joiden pinta-ala yhteensä on 16 hehtaaria. Selvitysalueella luonnonsuojelulain 64 § kriteerit täyttäviä luontotyyppiejä ovat pähkinäpensaikot (12 kpl, 5,8 ha) sekä jalopuumetsät (4 kpl, 10,2 ha).

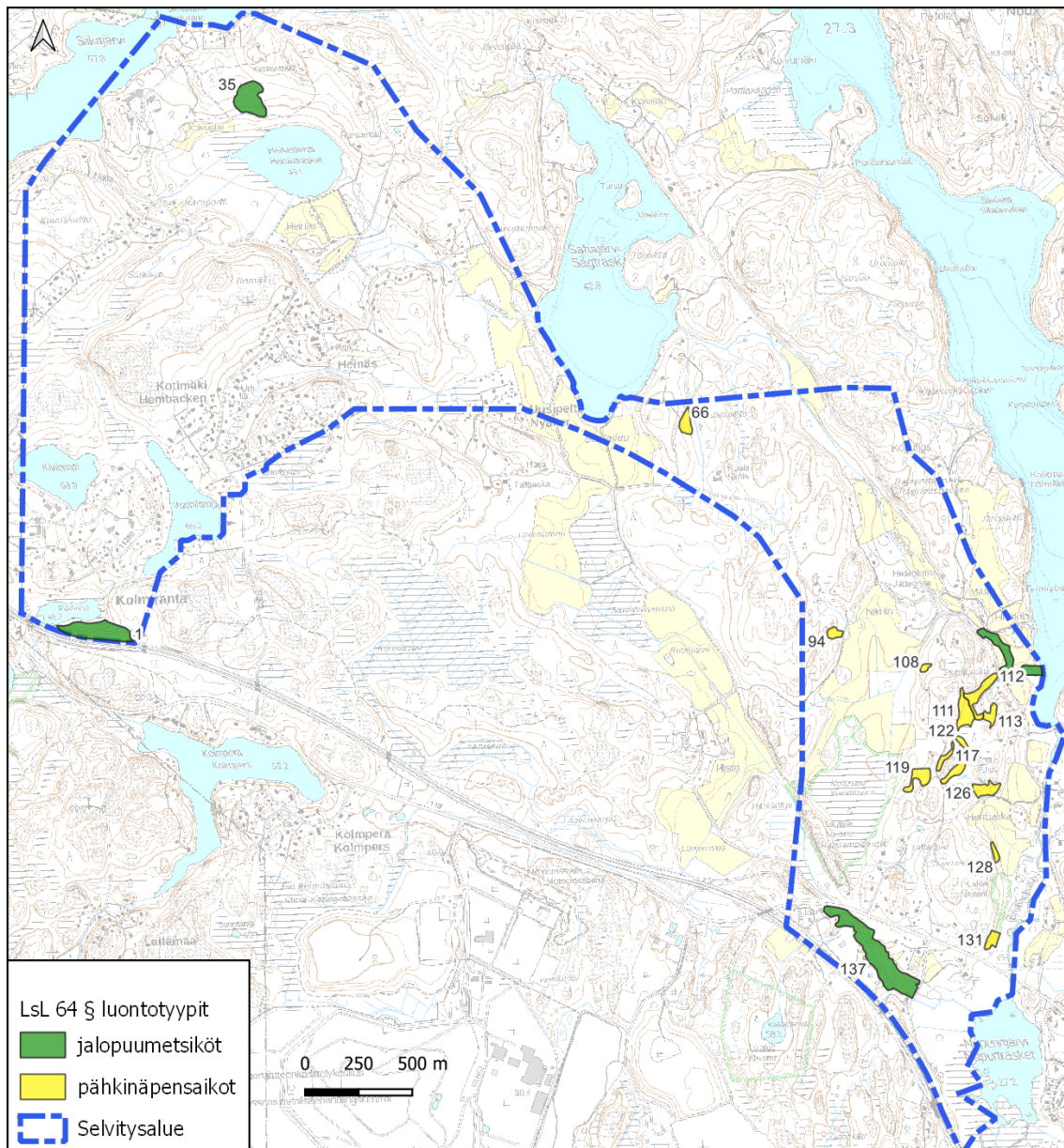
Pähkinäpensaikkoja ovat 66 Koulunpelto, 94 Vanha Histantie, 108, 111-113, 117, 119, 128 Stormbacka, 122 Stormbackantie, 126 Herrbackantie, 131 Nupurintie.

Kriteerit edes jollain tavoin täyttäviä jalopuumetsiköitä ovat kohteet 1 Pitkänen, 35 Kinttumäki, 100 Heikkilän purolaakso ja 137 Arkiniityn purolaakso.

Kohteet esitetään alempana karttakuvassa.

Kuva 53. Metsälehmäksi kuvan keskellä Kinttumäen jalopuumetsikössä kuviolla 35.

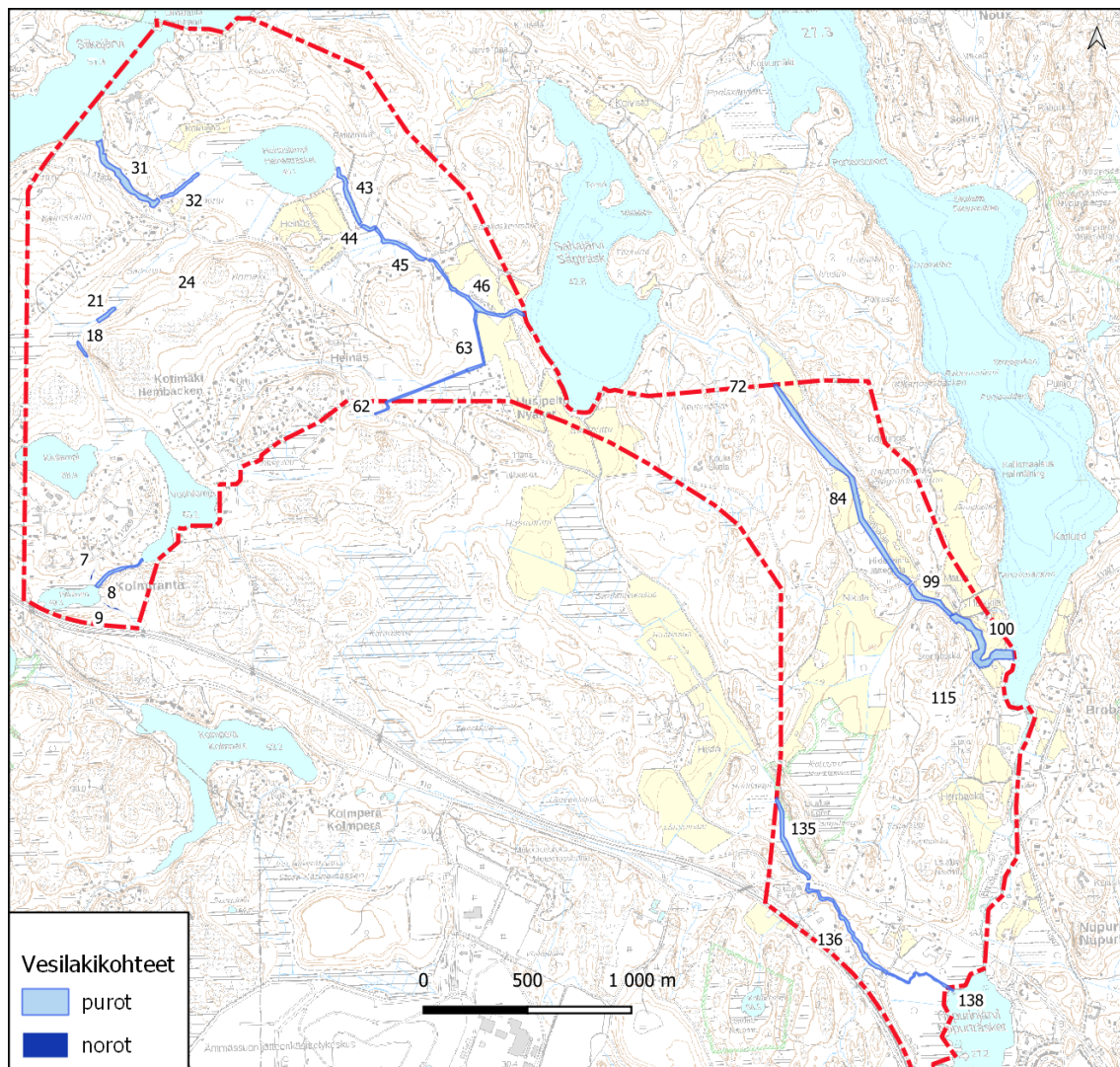
Kuva 54. Luonnonsuojelulain 64 § kriteerit täyttävät luontotyytit.

Vesilain 2. luvun 11 §:ssä määrätään eräiden vesiluontotyyppien suojelusta. Näihin luontotyypeihin kuuluvat luonnontilaiset alle 10 hehtaarin suuriset fladat, kluuvi-järvet ja lähteet sekä muualla kuin Lapin maakunnassa sijaitsevat norot ja alle yhden hehtaarin suuriset lammet. Näiden luontotyyppien luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Vesilain mukainen vesiluontotyyppien suojelu on voimassa aina kun kriteerit täyttyvät ilman erillistä viranomaispäätöstä.

Vesilain mukaisiksi kohteita on arvioitu olevan 22 kpl, joiden pinta-ala on yhteensä 12 hehtaaria.

Vesilain mukaiseksi kohteeksi on katsottu viisi noroa, jotka esitetään alla olevassa kartassa. Noroiksi on tulkittu luontokohteet 7 Vuohilammentie, 9 Pitkänen SE, 24 Ilomäki W, 72 Sahakoski, 115 Stormbacka.

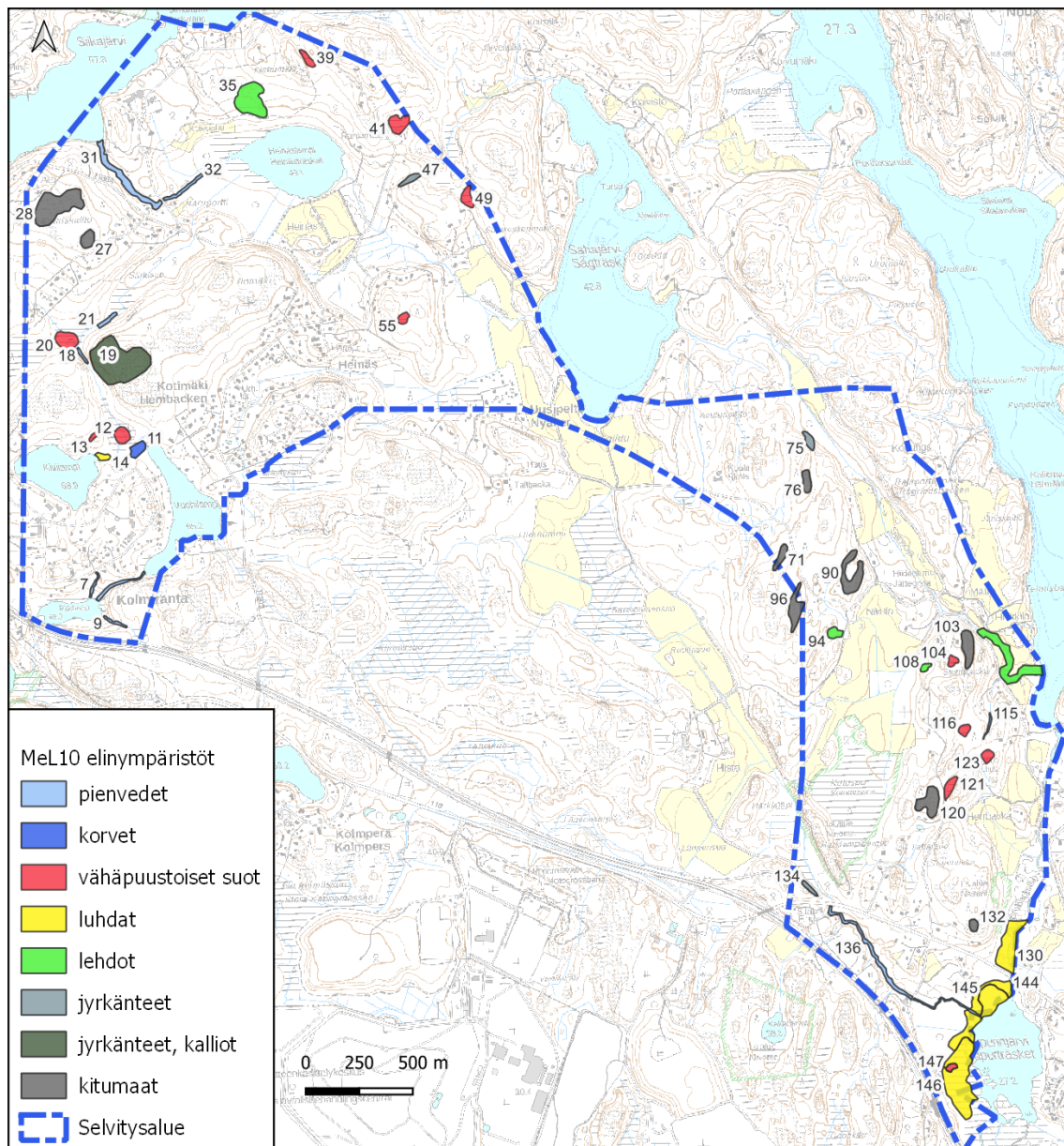
Muut alla olevan karttakuvan kohteet ovat puroja, joissa vain pieni osa uomajaksoista on luonnontilaisen kaltaisia. Näitä koskee vesilain 3. luvun 2 § 8. momentti, joka edellyttää vesilain mukaista lupaa, mikäli vesistöön kohdistetaan sen luonnontilaa muuttavia vaikutuksia. Nämä kohteet ovat 8 Vuohilampi, 18, 21 Särkisuo, 31 Siikajärvenoja, 43, 45, 46 Salakoski, 62-63 Kotimäenoja, 84, 99 Sahaoja, 100 Heikkilän purolaakso, 135-136, 138 Histanpuro.

Kuva 55. Vesilain tarkoittamia noroja ja puroja selvitysalueella.

Mahdollisia metsälain 10 § mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä tulee metsätalousalueilla hoitaa siten, että niiden ominaispiirteet säilyvät. Metsälakia ei sovelleta asemakaava-alueilla, ja yleiskaavan osalta sitä sovelletaan vain metsätalousalueiksi merkityillä alueilla. Näitä luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita kohteita on kuitenkin suositeltavaa vaalia maankäyttö- ja rakennuslain 1 § kestävyyden tavoitteen mukaisesti.

Metsälain 10 § kriteerit täyttäviä kohteita on arvioitu olevan 45 kpl, joiden pinta-ala kattaa 32 hehtaaria.

Kuva 56. Metsälain 10 § erityisen arvokkaiden elinympäristöjen kriteerit täyttyvät useilla kohteilla.

Selvitysalueella mahdollisia metsälain vaatimukset joko osittain tai kokonaan täyttäviä kohderajauksia ovat:

- Pienvesien välittömät lähiympäristöt 10 kpl, kohteet 7-9, 18, 21, 31-32, 115, 136, 138
- Ruohokorvet 1 kpl, kohde 11 Vuohilampi
- Vähäpuustoiset jouto- ja kitumaan suot 12 kpl, kohteet 12-13, 20, 39, 41, 49, 55, 104, 116, 121, 123, 147
- Luhdet 5 kpl, kohteet 14, 130, 144, 145-146
- Rehevät lehtolaikut 4 kpl, kohteet 35, 94, 100, 108
- Jyrkänkeet ja niiden alusmetsät 4 kpl, kohteet 19, 47, 75, 134
- Karukkokankaita vähätuottoisemmat kalliot 9 kpl, kohteet 27-28, 71, 76, 90, 96, 103, 120, 132

9.3 Soveltuvuus lajistolle

Luonnonsuojelulain 78 §:ssä säädetään luontodirektiivin liitteissä IV a ja b mainittujen lajien suojelusta. Tiukkaa suojelua edellyttävään eläinlajiin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei lain mukaan saa hävittää eikä heikentää.

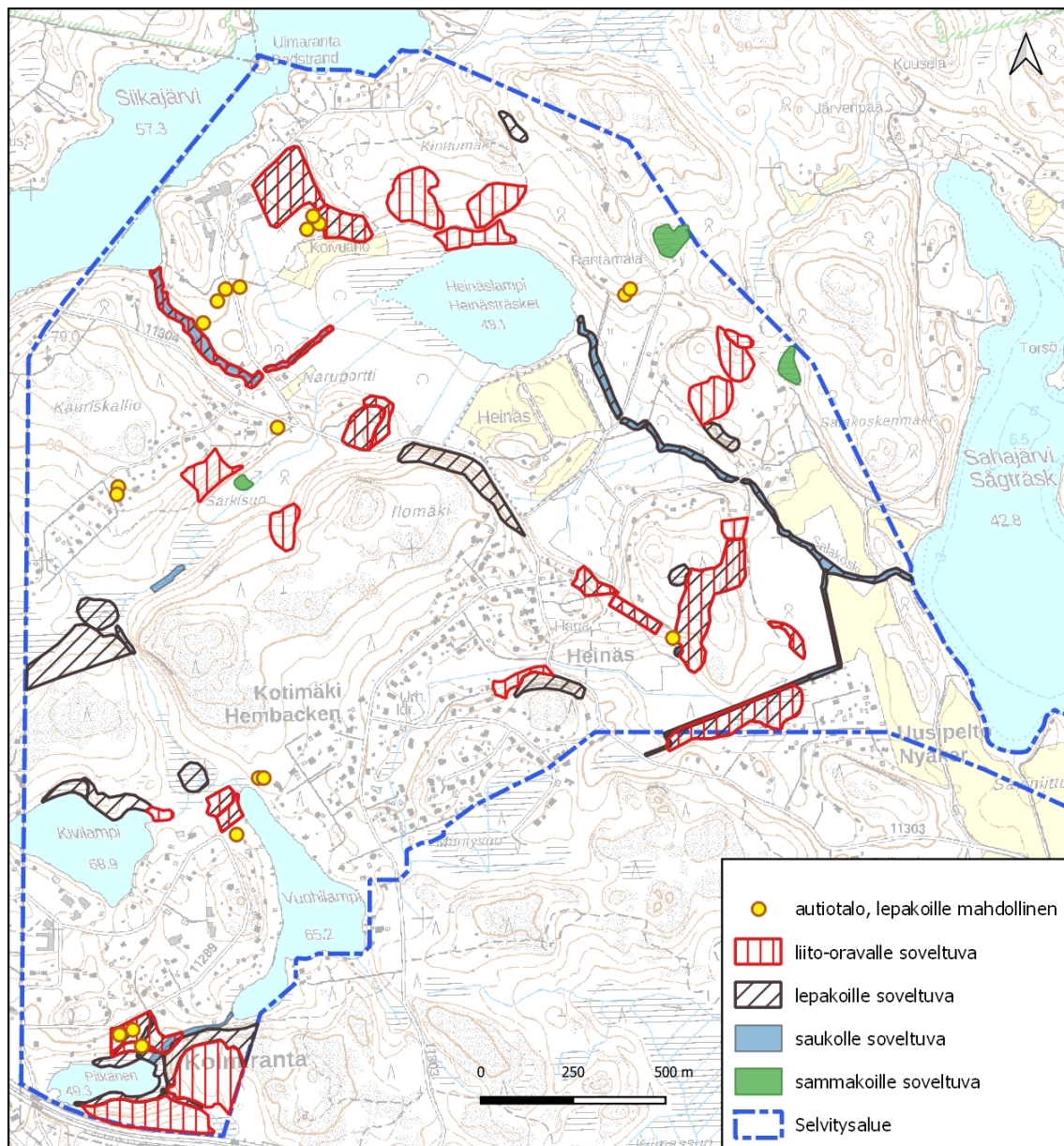
Tässä selvityksessä ei ole kartoitettu lajeja, vaan elinympäristöjen soveltuvuutta näille lajeille on arvioitu luontotyyppikartoituksen yhteydessä kunkin lajin elinympäristövaatimusten perusteella. LsL 78 § koskee mm. liito-oravaa, lepakoita, saukkoa, viitasammakkoa sekä joitakin perhosia ja sudenkorentoja. Kartoitetuilla luontotyypeillä on paljon lajipotentiaalia, monella useillekin lajeille. Ainoastaan kalliometsät ovat karuutensa takia jääneet pois lajipotentiaalilta osoittavilta kartoilta.

Liito-oravalle hyvin soveltuvaa metsää löytyy monelta uhanalaiselta luontotyyppiltä, koska useimmissa kasvaa kerroksellista sekametsää. Liito-orava voi käyttää huonompilaatuisia metsiä elinpiirinsä osina, mutta niissä on epätodennäköisempää löytää lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Liito-oravalle soveltuvia kohteita on 52 kpl ja 46 hehtaaria.

Lepakoille soveltuvia saalistusalueita tai uurteisia kalliojyrkänteitä, joissa saattaa olla talvihorrospaikkoja, on yhteensä 58 kpl ja 53 hehtaaria. Lisäksi kartoitusten ohessa havaittiin 29 autiotaloa (enemmän tai vähemmän huonokuntoisia), joissa saattaa olla lepakoiden päiväpiiloja.

Saukolle soveltuvia pienvesiä tunnistettiin 18 kpl, ja niiden pinta-ala on 15 hehtaaria. Nämä soveltuvat lähinnä saukon elinpiirin osiksi, joilta eläin voi löytää ravintoa tai toimivia kulkuyhteyksiä. Saukon pesäpaikkoja voi olla pienvesien törmillä, mutta myös kaukana vesistöistä, ja luontotyyppirajausten potentiaalia niiden suhteen on siksi hyvin vaikea arvioida.

Sammakoille ja ehkä myös rehevyyttä suosivalle viitasammakolle soveltuvia pienvesiä tunnistettiin 7 kpl, pinta-alaltaan yhteensä 1,8 hehtaaria. Luvussa ei ole mukana Heinäslammen rantaluhtia, joista tunnetaan viitasammakoiden lisääntymispaikkoja (Lammi & Routasuo 2016). Viitasammakolle soveltuvia, ihmisen kaivamia vesikuoppia on myös jäänyt rajaamatta tässä luontotyyppikartoituksessa, koska ne ovat uusympäristöjä eivätkä siten edusta mitään uhanalaista luontotyyppiä.

Kuva 57. Arvioitu lajipotentiaali eri luontotyypeillä selvitysalueen länsiosassa.

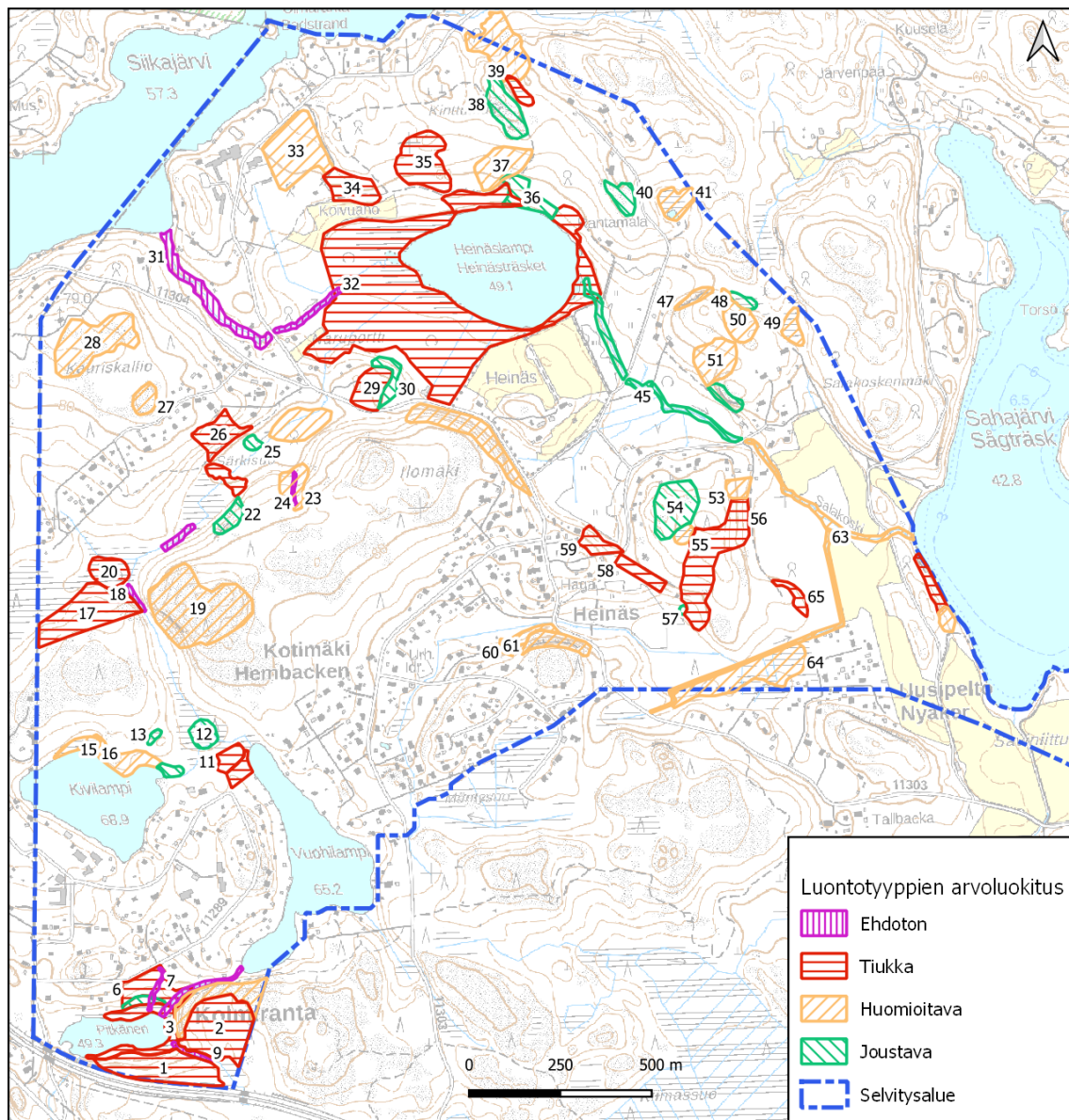
Yhteensä kartoitettuja luontotyyppejä on 147 kpl, ja niiden pinta-ala kattaa lähes 108 hehtaaria.

Näiden lisäksi alla oleville arvokartoille on lisätty seuraavat esitietojen mukaiset arvokkaat luontokohteet:

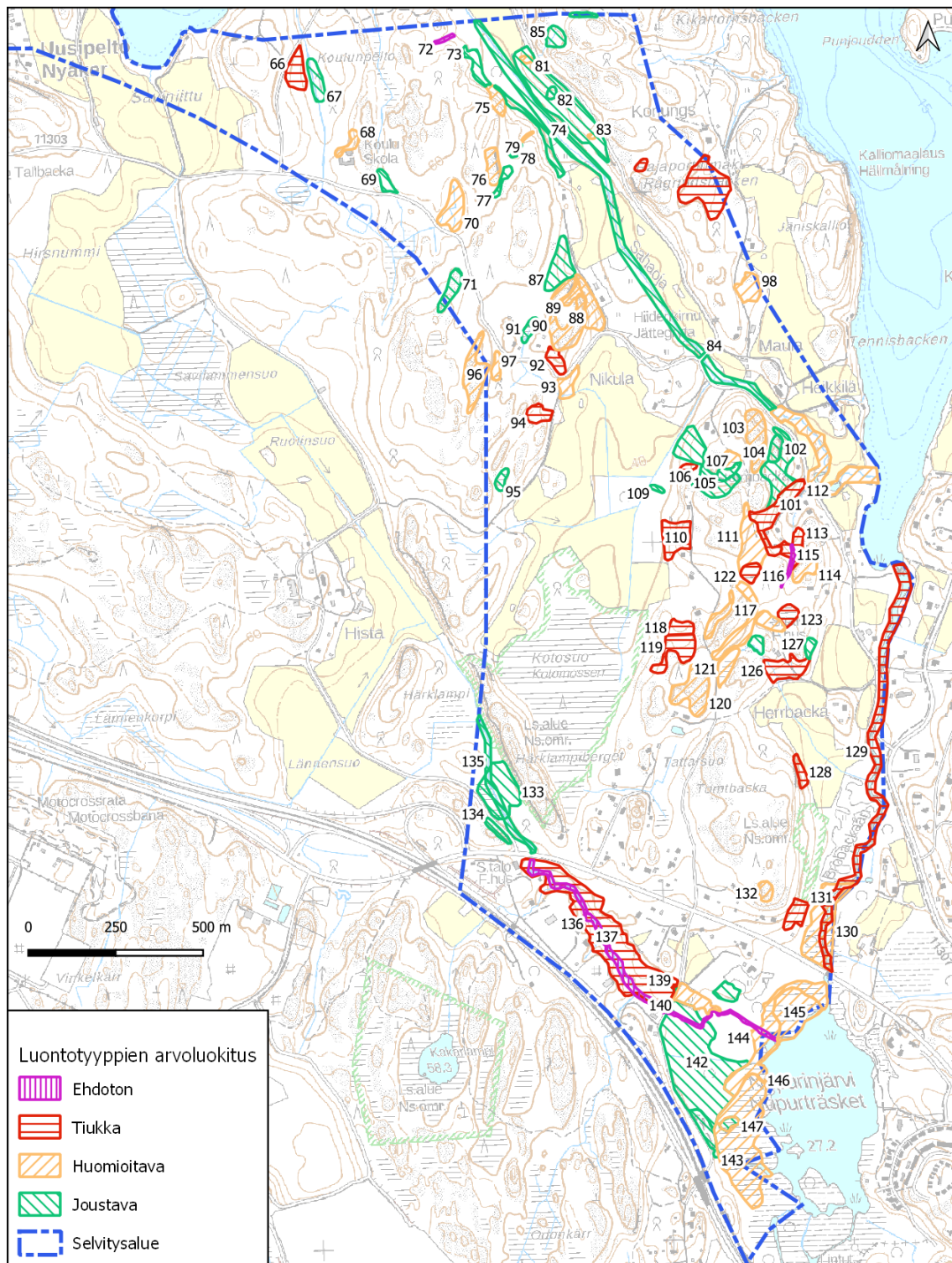
- Heinäslampi ja sen rantametsät, lututyyppi nro 46 v (Faunatica 2021), sekä arvokas lintualue (Lammi & Routasuo 2016)
- Heinäslammen itärannan pähkinäpensaikko, lututyyppi nro 44, LsL 64 § luontotyyppi (Faunatica 2021)
- Uhanalainen luontotyyppi: kangasmetsä nro 35 lutu-kartoituksesta 2021 (Faunatica 2021)
- Uhanalainen luontotyyppi: pähkinäpensaikko ja jalopuustoinen kangas nro 94 lutu-kartoituksesta 2021, LsL 64 § luontotyyppi (Faunatica 2021)
- Kauriskallion kalliometsän kokonaisuus, paikallinen arvokohde Espoon luonnonsuojelun toimenpideohjelman mukaan, täyttää Metso II-kriteerit (Lähteenmäki & Rönnberg 2021)

Kuva 59. Heinäslammen rantaluhta kasvaa koivikkoa Siikajärvenojan varressa (kuvio 32). Melko tasaikäinen puusto on kehittynyt entiselle avomaalle.

Kuva 60. Tässä selvityksessä rajattujen sekä esitietojen mukaisten arviokkaiden luontotyyppien LUMO-luokituksen mukainen luontoarvo selvitysalueen länsiosassa.

Kuva 61. Tässä selvityksessä rajattujen sekä esitietojen mukaisten arvokkaiden luontotyyppien LUMO-luokituksen mukainen luontoarvo selvitysalueen itäosassa.

10 Johtopäätökset ja suositukset

10.1 Yhteenveto

Länsi-Espoon Histan osayleiskaava-alue muodostaa nykytilanteessa luonnonoloiltaan ja topografialtaan monipuolisen alueen. Selvitysalue (778 ha) sijoittuu **Nuuksion järviylängön eteläosaan**. Selvitysalueen suurimmat järvet Siikajärvi ja Sahajärvi virtaavat Nuuksion Pitkäjärven ja Nupurinjärven kautta Gumbölenjokeen.

Selvitysalueella esiintyy mosaiikkimaisesti avokallioita ja kalliometsiä, kangasmetsiä ja laaksoissa soita tai turvekankaita, melko muokattuja virtavesiä, kahdeksan järveä, metsitettyjä tai umpeen kasvaneita peltota käyttössä olleiden lisäksi ja haja-asutusta. Asutus on muuta aluetta tiiviimpää Heinäksen Kotimäessä ja Kolmirannassa.

Selvitysalueen luonnon osia on tarkasteltu useassa laajemmassa työssä, mm. Espoon arvokkaiden luontokohteiden selvityksessä (Lammi & Routasuo 2013). Näissä selvityksissä on tunnistettu **tärkeitä luontoarvoja** pitkälti samoilta kohteilta, jotka ovat Nupurinjärvi rantoineen, Histanpuron alajuoksu ja Arkiniityn purolaakso, Kotosuo ja Härklampiberget, Myrskymäen pähkinäpensaikot ja muutamat perinneympäristöt Maulan läheisyydessä, Heinäslampi rantaluhtineen ja muutama metsäkohde sekä Soidensuon luonnonsuojelualue Kauriskallion eteläpuolella.

Luontoarvoiltaan merkittäviä kokonaisuuksia on vain muutamia ja ne liittyvät pitkälti jo aikaisemmin tunnistettuihin luontokohteisiin. Sen sijaan yksittäisiä uhanalaisia luontotyyppisiä on paljon eri puolilla selvitysalueella. Uhanalaisten luontotyyppien edustavuus vaihtelee heikosta hyvään tai yksittäistapauksissa jopa erinomaiseen. Edustavissa kohteissa luonnontilaisuus on muokattua ympäristöä suurempaa, puusto on kerroksellista ja monilajista, lahoppuuta on kohtalaisesti, vesitalous on luontainen ja lajisto tyyppillinen kyseiselle luontotyyppille. Uhanalaiseksi luokiteltuja luontotyyppisiä on rajattu yhteensä 147 kpl ja niiden pinta-ala kattaa noin 108 hehtaaria.

Espoon ekologisen verkoston tarkastelussa on osoitettu kaksi maakunnallisesti tärkeää yhteysaluetta, jotka kulkevat selvitysalueen läpi (Lähteenmäki & Rönneberg 2021). Turunväylän ylitse Nupurinjärven kohdalla kulkee yhteys, joka jatkaa pohjoiseen Nuuksion Pitkäjärven länsipuolelta. Kirkkonummelta tulee yhteys, joka kulkee koilliseen Siikajärven eteläpuolelta.

Tässä työssä on tarkasteltu yhteyksiä hieman tarkemmin. Yhteyksiä on jaettu metsäyhteyksiin ja vesi yhteyksiin. Luonnonmaisema on selvitysalueen sisällä eläimistön kannalta melko esteetöntä ja ilman suurempaa häiriövaikutusta. Nykytilanteessa eläimet pääsevät liikkumaan selvitysalueella melko vapaasti, mutta rakennetut alat, järvet ja avoalueet ohjaavat niiden liikkumista.

Selvitysalueen **ulkopuolelle johtavat yhteydet** ovat etelään heikot ja pohjoiseen hyvät. Turunväylä muodostaa riista-aitoineen vaikeasti ylitettävän esteen useille eläimille. Liito-orava saattaa onnistua liitämään Turunväylän ylitse Kolmirannan kohdalla ja hirvi voi ehkä kulkea väylän alitse Gumbölenjoen alituksen kautta. Jonkinlaisia esteitä tai pullonkauloja saattavat muodostaa myös Nupurintien ylitys, Maulan ympäristön avomaat ja tiet sekä Heinäksen tilan heikohkot puustoiset yhteydet.

Luontoarvoja on selvitysalueella tiiviisti rakennettua eteläistä Espoota enemmän, koska valtaosa pinta-alasta on luonnonympäristöä, joskin se on pääosin maa- ja metsätalouden muokkaamaa. Selvitysalueen pinta-alasta luonnoltaan jollain tavoin arvokkaaksi rajattua on lähes 17 %. Tässä työssä rajatuista uhanalaiseksi luokitelluista luontotyypeistä valtaosa on arvotettu luokkiin 2 tai 3, eli tiukaksi tai huomioitaviksi. Vain joitakin vesilain suojelemia noroja kuuluu ehdottomaan luokkaan 1. Luokassa 4 eli joustava on jonkun verran luontokohteita, joiden luonnontila on heikko tai jotka ovat uhanalaisluokituksessa vain silmälläpidettäviä luontotyyppejä.

Espoon perinneympäristöselvityksen kohteita esiintyy Histan selvitysalueella useita. Niiden luonnontila on heikentynyt perinteisen hoidon loputtua. Lajisto on 20 vuodessa köyhtynyt umpeenkasvun ja vieraslajien leviämisen seurauksena. Jotkut pahiten vesoittuneista niityistä ovat käytännössä jo arvottomia. Parhaiten säilyneet **niityt ja kedot** ovat espoolaisittain arvokkaita, koska perinneympäristöt ovat kaupungista muualta pitkälti kadonneet. Perinneympäristöjen ja rikkaan lajiston säilyminen vaatisi vuosittaista hoitoa.

10.2 Lisäselvitystarpeet

Tämä luontoselvitys on sisältänyt karkean luontoarvojen tarkastelun, joka perustuu luontotyyppeihin ilman lajikartoituksia. Suunnittelun edetessä on suositeltavaa kartoittaa soveltuvista elinympäristöistä ainakin osaa lajistosta, kuten maankäyttöön mahdollisia rajoituksia aiheuttavaa liito-oravaa, lepakoita, viitasammakkoa ja saukkoa. **Tarkempia lajiselvityksiä** kannattaa kohdentaa maankäytöltään muuttuville alueille ja arvokkaalle lajistolle soveltuviin elinympäristöihin.

Selvitysalueella on runsaasti lepakoiden päiväpiiloiksi soveltuvia autiotaloja ja kolopuita. Suosittelemme purettavien rakennusten sisätilatarkastuksia lepakoiden päiväpiilojen selvittämiseksi. Vaikka lepakoiden esiintymisestä rakennuksissa ei saataisi sisätilatarkastuksilla varmuutta, on suositeltavaa, ettei rakennuksia varovaisuusperiaatteen mukaisesti purettaisi tai niissä tehtäisi korjaustoimenpiteitä kesällä lepakoiden lisääntymisaikana.

Lahopuun määrää ja laatua suositellaan arvioitavan ainakin valikoiduilta alueilta, koska lahopuu on hyvä ilmentäjä arvokkaalle metsälajistolle. Vesistöjen luonnontilaa tai vedenlaatua ei tässä selvityksessä riittävästi voitu tutkia ja sitäkin suositellaan

tehtäväksi, varsinkin jos vesitaloutta halutaan ennallistaa tulvasuojelun takia tai meren rehevöitymisen vähentämiseksi.

10.3 Suositukset kiteytetysti

- Arvokkaat luontokohteet huomioidaan suunnittelussa ja niiden luonnontilaa pyritään parantamaan tai pitämään ennallaan.
- Korkean luontoarvon tai erinomaisen edustavuuden saaneiden luontokohteiden suojelua priorisoidaan, jos osa kohteista otetaan suunnittelun reunaehto- jen ta- kien muuhun käyttöön.
- Säilytettävien arvokkaiden luontokohteiden ympärille jätetään riittävä suoja- vyöhyke reunavaikutuksen vähentämiseksi.
- Luontotyypeille ominainen vesitalous tai sen ennallistamistarve huomioidaan kokonaisvaltaisesti.
- Säilytettävien luontokohteiden arvo ja ekologinen toimivuus säilyy vain, jos nii- hin jätetään riittävät ja toimivat ekologiset yhteydet. Yhteyksiä suositellaan huomioitavan.
- Ekologisen verkoston kannalta merkittävät luonnonalueet ja niihin liittyvät yh- teydet tai yhteyssuunnat säilytetään suunnittelun keinoin toimivina. Metsäalu- eiden kytkeytyneisyyttä voidaan jossain määrin parantaa puustoistutuksin.
- Suurten liikenneväylien yli luodaan edes johonkin kohtaan toimivat yhteydet eläinten kulun helpottamiseksi ja liikenneonnettomuuksien vähentämiseksi.
- Vesistöyhteyksien kytkeytyneisyyttä suositellaan parannettavaksi esteiden pur- kamisella tai uusien nousureittien rakentamisella. Nousuesteen vesieliöille muodostaa esim. Pitkäjärven ja Gumbölenjoen välinen säännöstelypato.
- Espoon perinneympäristöselvityksessä tunnistetuista kohteista suositellaan hoidettavaksi parhaiten säilyneet ja edelleen ennallistettavissa olevat niityt ja kedot. Hoidon tulisi olla vuosittaista, koska arvokkain niittylajisto häviää nope- asti hoidon loputtua.

11 Lähteet

Espoon kaupunki 2023: Espoon lepakkotietokannat; Espoon liito-oravatietokannat; Espoon ortokuvat vuosilta 1950, 1970, 2021 ja 2023; GIS arvokkaat luontokohteet; GIS ekologinen verkosto: maakunnallisesti tärkeät yhteydet, maakunnalliset katkoskohdat, metsäverkosto, paikallisesti tärkeät yhteydet; GIS Uhanalaiset luontotyypit; GIS geologiset kohteet; GIS luonnonsuojelualueet; GIS luonnonsuojelun toimenpideohjelma; GIS norot; GIS perinneympäristöt. – Espoon rajapintapalvelu. Ote marraskuu 2023.

Faunatica 2021: Espoon uhanalaisten luontotyyppien kartoitus vuonna 2021. – Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen Histan Lutu paikkatieto-aineisto.

Herrero, A. 2006. Viitasammakon inventointi Espoossa keväällä 2006. – Espoon ympäristökeskuksen monistesarja 8/2006. 9 s.

Hirvensalo J. 2014: Ekologiset yhteydet ja viheralueverkosto Espoossa. – Espoon ympäristölautakunnan julkaisusarja 1/2014.

Hyvärinen E., Juslén A., Kemppainen E., Uddström A. & Liukko U-M. [toim.] 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. – Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus. s. 704.

Hämäläinen, T. 2006: Hista-Siikajärvi-Nupuri osayleiskaava, luontoselvitys yleiskaavatyötä varten. – Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen tutkimuksia ja selvityksiä B81:2006.

Jalkanen J., Moilanen A. & Toivonen T. 2018: Uudenmaan ekologiset verkostot Zonation-analyysin perusteella. – Uudenmaan liiton julkaisuja E 194.

Janatuinen A. 2009: Espoon virtavesiselvitys 2008, osa 1: Espoon virtavesi-inventointi ja osa 2: Espoon vesistöt. – Espoon ympäristökeskus.

Kontula T. & Raunio A. [toim.] 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja - Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. – Suomen ympäristö 5/2018. s. 925.

laji.fi 2023: Havaintotieto- ja lajitieto-portaali. – Suomen lajitietokeskus. Ote havainnoista marraskuu 2023. URL <https://laji.fi/>

Lammi E. & Routasuo P. 2013: Espoon arvokkaat luontokohteet 2012. – Espoon ympäristölautakunnan julkaisusarja 2/2013. 226 s. ISBN 978-951-857-651-1

Lammi E. & Routasuo P. 2016: Espoon paikallisesti arvokkaiden lintuvesien pesimälinnusto- ja viitasammakkoselvitys 2016. – Espoon ympäristökeskuksen monistesarja 3/2016.

Lampinen J. & Annala K. 2014: Espoon perinneympäristöt 2014. – Espoon ympäristölautakunnan julkaisusarja 3/2014.

Lähteenmäki T. & Rönnerberg M. 2021: Espoon luonnon monimuotoisuuden toimenpideohjelma ja selvitys. – Espoon ympäristökeskus ja ympäristölautakunta. URL: https://static.espoo.fi/cdn/ff/E54FFpRHbjNiQ0DLdkkZ8GGXuSflwxHiKrd5P6KcAg/1635429107/public/2021-10/Luonnonsuojelun_toimenpideohjelma_raportti.pdf

Manninen E., Heinonen, M., Makkonen, H. & Nieminen M. 2019: Uusimaa-kaava 2050 –Luontoselvityskohteiden maakunnallinen arvo. Koosteraportti. – Uudenmaan liiton julkaisuja E 217. 442 s.

Manninen E., Nieminen M., Nupponen K., Koskimies P. & Vasko V. 2019: Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavan luontoselvitys voimassa olevien yleiskaavojen luonnonsuojelualuevarauksille vuonna 2019. – Faunatican raportteja 47/2019.

Mäkelä K. & Salo P. 2024: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen ympäristökeskus SYKE. – Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023. Toinen korjattu painos. 378 s. ISSN 1796-1726 (verkkoj.).

Nieminen M. & Ahola A. [toim.] 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017. ss. 1-278. ISBN 978-952-11-4638-1.

Ramboll 2023: Hirvieläinonnettomuudet kartalla. Viitattu 1.12.2023. URL: <https://mobilityanalytics.ramboll.com/onn/hirvielain/>

Rönnberg M., Ahopelto L. & Lähteenmäki T. 2021: Espoon ekologisen verkoston nykytila. – Espoon ympäristökeskus. 76 s, 2 liitettä.

Salminen J. & Aalto S. 2012: Luonnonympäristöjen arvottamisen kriteeristö Uudellemaalle (LAKU). – Uudenmaan liiton julkaisuja E 119. 54 s. ISBN 978-952-448-342-1.

Sitowise 2021: Espoon virtavesikartoitus 2020–2021, kaupunkipurojen luonnontila ja muuntuneisuus. – Julkaisematon raportti. 70 s.

Väre, S. 2009: Eläinten kulkureittiselvitys Hista-Siikajärvi-Nupuri osayleiskaava-alueella ja siihen rajautuvalla Kirkkonummen alueella ESKI. – Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen tutkimuksia ja selvityksiä B 96:2009.

Väre, S. & Krisp, J. 2005: Ekologinen verkosto ja kaupunkien maankäytön suunnittelu. – Suomen ympäristö 780. Ympäristöministeriö.

Väylävirasto 2020: Liite 21 Helsinki-Turku nopean ratayhteyden luontoselvitykset, 2017–2020 – osat 1–3. – Väyläviraston julkaisuja 55/2020.